

[Dátum]

Derecskei Mese - Vár Óvoda

PEDAGÓGIAI PROGRAM

OM: 030 796

Derecske

2024.

Ajánljuk a programunkat mindennapi használatra magunknak és másoknak - óvodapedagógusoknak, érdeklődőknek -, akiknek szintén fontos, hogy gyermekeink egészséges személyiség fejlődése játékon belül valósuljon meg, természetes környezetben és természetes eszközökkel.

Hogy életünk során hová jutunk, mivé válunk, ennek egyik fő motívuma honnan indultunk, kik voltak körülöttünk, mit mutattak meg nekünk a világból.

Derecskei Mese - Vár Óvoda
igazgatója és nevelőtestülete

Intézmény OM azonosítója: 030 796	
Legitimációs eljárás	
A Derecskei Mese - Vár Óvoda nevelőtestületének bevonásával készítette:	
Pih. .... igazgató	
A Szülői Szervezet a 2011. évi CXCV. tv. 25. § (4) bekezdésében biztosított jogok alapján véleményezte.	
..... Szülői Szervezet elnöke	
A Derecskei Mese - Vár Óvoda Házi rendjében foglalt rendelkezésekhez Derecske Város Önkormányzata, mint a köznevelési intézmény fenntartója a ..... számú határozatával jóváhagyta.	
Ph. .... A fenntartó képviselőjében	
A dokumentum jellege a 20/2012. EMMI rendelet 82. § (3) bekezdése alapján: Nyilvános	Érvényes és hatályos: A kihirdetés napjától visszavonásig.
Megtalálható: az óvoda honlapján (www.derovi.hu),	
Verziószám: 9 /2024.	Készült: 3 eredeti példányban Iktatószám: 8 /2024.

Tartalom

1. Bevezetés	5
1.1. Törvényi hivatkozás	6
1.2. Óvodánk adatai	7
1.3. Települési környezetünk, óvodánk bemutatása	8
2. Gyermekkép, óvodakép	10
2.1. Jövőképünk.....	10
2.2. Gyermekképünk	11
2.3. Óvodaképünk.....	12
2.4. Óvodapedagógus képünk.....	13
2.5. Gyógypedagógus-, logopédusképünk.....	15
2.6. Pedagógiai munkát segítő képünk - pedagógiai asszisztens-, dajkaképünk.....	16
3. Az óvodai nevelésünk alapelvei.....	17
2.3. Általános pedagógiai alapelvek:.....	17
2.4. Sajátos nevelésünkből fakadó elvek.....	17
4. Az óvodai nevelésünk céljai.....	19
5. Az óvodai nevelésünk feladatai	20
5.1. Az óvodai nevelésünk általános feladatai.....	20
5.2. Az egészséges életmód alakítása	21
5.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	25
5.3.1. Érzelmi nevelés	25
5.3.2. Erkölcsi nevelés.....	28
5.3.3. Értékorientált közösségi nevelés	30
5.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	33
5.4.1. Anyanyelvi nevelés	33
5.4.2. Értelmi fejlesztés és nevelés.....	34
6. Az óvodai élet megszervezésének elvei	37
6.1. Személyi feltételek	37
6.2. Tárgyi feltételek.....	38
6.3. Az óvodai élet megszervezése	39
6.4. Az óvoda kapcsolatai.....	42

7. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	49
7.1. Játék	49
7.2. Verselés, mesélés.....	54
7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	57
7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	60
7.5. Mozgás	63
7.6. A külső világ tevékeny megismerése	66
7.6.1. Természeti-emberi-tárgyi környezet	66
7.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés	70
7.7. Munka jellegű tevékenységek	73
7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	76
8. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését szolgáló intézkedések.....	80
8.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek.....	80
8.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	81
8.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek.....	94
8.3. Kiemelten tehetséges gyermekek	96
8.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.....	99
8.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek.....	104
9. A korcsoportjukat ismétlő, tanköteles gyermekek ellátása	106
10. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	107
10.1. A testileg egészségesen fejlődő gyermekek	107
10.2. A lelkiileg	108
10.3. A szociálisan érett gyermekek	109
11. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységünk	110
12. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	112
13. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek.....	113
14. Hagyományok, ünnepek, ünnepélyek.....	116
15. Érvényességi nyilatkozat.....	118
16. Legitimációs záradék	119
17. Mellékletek	120
1. számú melléklet: Eszközök és felszerelések jegyzéke	120
2. számú melléklet: Egészségfejlesztő program	127
2. számú melléklet: Óvodai fejlesztő program	145
3. számú melléklet: Tehetséggondozó program	150
4. számú melléklet: Boldog Óvoda program	159
5. számú melléklet: Állatbarát program	163

1. Bevezetés

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira épül, az emberi jogok, valamint a gyermekeket megillető jogok biztosítása érdekében, meghatározza az óvodában folyó pedagógiai munka alapelveit, melyek:

- a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- **a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;**
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az óvodai nevelésünkben **érvényesülnek** a különböző (innovatív) pedagógiai törekvések, **a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésének irányelvei.**

Pedagógiai Programunk alapja a Tevékenységközpontú óvodai program, melyet saját arculatunknak megfelelően készítettünk el.

Programunk megmutatkozik a gyermek élmény-, és érzelemvilágában, ismeretkörében, tapasztalatában, tudásában, teljesítményében, segíti nevelő-oktató munkánkat, gazdagítja pedagógiai kultúránkat.

Óvodánkban 25 fő óvodapedagógus, 1 fő gyógypedagógus / logopédus, 16 fő pedagógiai munkát segítő (4 fő pedagógiai asszisztens, 12 fő dajka), 1 fő intézményi titkár és 1 fő karbantartó dolgozó látja el 12 óvodai csoportban a gyermekek nevelését.

Dolgozóink gyermekszeretete, gondos figyelme, együttérzése, segítőkészsége, példamutatása jó alapot teremt a programunk megvalósításához.

1.1. Törvényi hivatkozás

- **2011. évi CXCV. törvény** a nemzeti köznevelésről (Nkt.)
- **2023. évi LII. törvény** a pedagógusok új életpályájáról
- **401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelete** a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- **2021. évi LII. törvény** az egyes köznevelést érintő törvények módosításáról
- **229/2012. (VIII.28.) Kormány rendelet** a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról (Nkr. Vhr.)
- **363/2012. (XII.17.) Kormány rendelet** az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról és annak módosítása **137/2018. (VII. 25.) Kormány rendelete**
- **20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet** a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (Műkr.)
- **2003. évi CXXV. Törvény** az „Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról”
- **1997. évi XXXI. Törvény** a „Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról”
- **149/1997. (IX.10.) Kormányrendelet** a „Gyámhatóságok, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról”
- **32/2012. (X.8.) EMMI rendelete** a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.
- **1991. évi LXIV. törvény** a Gyermekek jogairól szóló, **1989. (XI. 20.) kelt** Egyezmény kihirdetéséről
- **277/1997. (XII. 21.) Kormány rendelet** a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről
- **Az 1998. évi XXVI. Törvény** a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- **48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet** a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

1.2. Óvodánk adatai

Óvoda neve:	Derecskei Mese - Vár Óvoda
Óvoda címe:	4130 Derecske, Városház utca 3.
Óvoda működési köre:	Derecske Város közigazgatási területe
Óvoda fenntartó neve, székhelye:	Derecske Város Önkormányzata 4130 Derecske, Köztársaság út 87.
Óvoda gazdálkodás jellemzői:	Pénzügyi, gazdálkodási feladatait a Derecskei Közös Önkormányzati Hivatala
Óvoda közfeladata:	- Óvodai nevelés - Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése
Óvoda OM azonosítója:	030 796
Óvoda törzskönyvi nyilvántartási száma:	644 941
Óvoda típusa:	Köznevelési intézmény, óvoda
Óvoda alaptevékenysége:	- Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai - Sajátos Nevelésű gyermekek óvodai - nevelése Óvodai nevelés ellátás működtetési feladatai
Államháztartási szakágazati besorolás:	851020 Óvodai nevelés
Kormányzati funkció szerinti besorolás:	091110 Óvodai nevelés ellátás szakmai feladatai 091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai 091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
Óvodába felvehető maximális létszám:	360 fő
Óvoda gyermekcsoportok létszáma:	12 csoport
Igazgató:	Nagy Éva 06 (54) 547 034
Igazgatóhelyettes:	Tóthné Bene Judit 06 (54) 410 010 Szabóné Vass Márta 06 (54) 410 010

1.3. Települési környezetünk, óvodánk bemutatása

Derecske város 700 éves történetében az Árpád-korban és az azt követő évszázadokban városi, illetve mezővárosi címmel rendelkezett, majd 1991-ben ismét városi rangot kapott.

Jellegzetes alföldi település. Tradicionálisan a növénytermesztés, állattenyésztés, vállalkozás, s a szolgáltatásokban munkálkodás adja az itt élő emberek fő megélhetését. A piacgazdaság új jelenségei városunkban is tapasztalhatók, melyek kihatnak a családok életkörülményeire. Népi iparművészet hagyománya a XIX. század végétől virágzik, a szűrrátét, fafaragás, kosárfonás. Több évtizedre nyúlik vissza a néptánc, a zene oktatása. Városunk élen jár képzőművészeti ág ápolásában.

A településünk **intézményhálózata teljes körű.** A hivatalos források szerint 1882 óta működik óvoda, vagyis több mint 100 éves múltra tekint vissza. Az évek során több szerkezeti és névváltozáson ment keresztül. Szakmai munkánk azóta a korok elvárásai szerint folyamatosan fejlődött, alakult, törekedve a minél színvonalasabb nevelő munkára.

Intézményünk, a Derecskei Mese-Vár Óvoda önkormányzati fenntartású. Hajdú-Bihar Vármegyében, Debrecentől 25 km-re **Derecske város központjában található.**

2010-ben sikeres pályázat eredményeként lett felújítva és bővítve a **környezetbarát és akadálymentes** üzemeltetésű létesítményünk, amely **korszerű**, hiszen a legoptimálisabban **hasznosítja a zöldenergiát.** (A fűtésünk geotermikus hő felhasználásával, a meleg vizünk előállítása napkollektorokkal történik, a villamos energiánk előállítását pedig napelemek segítik.)

Óvodánkban **12 esztétikusan kialakított csoportszoba, tornaterem, logopédiai foglalkoztató, fejlesztőszoba és sószoja szolgálja a gyermekek igényeit, szükségleteit.** A megújult bútorzatunk és eszközeink mind elősegítik a gyermekek fejlesztését.

A **3 részre tagolt, jól felszerelt udvarunkon**, füves területünkön a biztonsági előírásoknak megfelelő udvari játékok elégítik ki a gyermekek nagy mozgásigényét, közlekedési pályával kiegészítve. Valamint fedett terasz is áll rendelkezésünkre.

Az óvodánkban a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felvételi igényét is minden esetben kielégítjük. **2008-tól az Integrációs Programhoz csatlakoztunk és 2017-től az Esélyteremtő Óvoda projektben vettünk részt.sz**

Sajátos Nevelési Igényű gyermekeket is fogadunk, akiknek nevelését integráltan az óvodai nevelés irányelve alapján valósítjuk meg.

Feladatunk az egyéni képességek szerinti differenciált fejlesztés, hátrányok kompenzálása, egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosítása, tehetségigéretes gyermekek tehetségének kibontakoztatása.

Nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült, folyamatos megújulásra törekszik.

A sokoldalúan, jól képzett óvodapedagógusaink gyermekszeretete, gondos figyelme, együttérzése, segítőkészsége, önzetlensége, személyes példamutatása jó alapot teremt arra, hogy a program megvalósuljon és a szakmai munka színvonala biztosított legyen.

Elért eredményeink, címeink:

- 2013-ban, 2016-ban, 2019-ben: **„Zöld Óvoda”** címet a környezeti nevelés területén végzett kiemelkedő tevékenységeinkért kaptuk meg;
- 2022-ben: **„Örökös Zöld Óvoda”** címet nyertük el;
- 2016-ban, 2019-ben: **„Akkreditált Kiváló Tehetségpont”** címet kaptuk meg a tehetséggondozásban végzett tevékenységéért;
- 2017-től: **„Madárbarát Óvoda”**-ként működünk;
- 2018-tól: **„Biztonságos Óvoda”** címet viseljük;
- 2018-tól: **„Boldog Óvoda”** cím tulajdonosa vagyunk;
- 2021-től: **„Örökös Boldog Óvoda”** cím birtokosaivá váltunk;
- 2022-től: **„Állatbarát Óvoda”** címhez jutottunk hozzá;
- 2022-től: **„Családbarát hely”** lett óvodánk.

2. Gyermekkép, óvodakép

2.1. Jövőképünk

Óvodánk olyan intézménnyé szeretne válni, ahol:

- az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, minden gyermek számára biztosítja az egyenlő hozzáférést, a nemi sztereotípiák erősítését tudatosan kerüli, a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását elősegíti;
- a biztonságos, szeretetteljes légkörben, egészséges környezetben, otthonosan mozgó, tevékeny gyermekek élnek boldog, élményekben gazdag mindennapjait;
- a gyermekek életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően sokszínű tevékenységekben vehetnek részt, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékokra;
- a tevékenységeken keresztül történik az egyéni képességeikhez igazodó műveltségterületek közvetítése;
- az elfogadás, a megértés, az óvodai dolgozók mintájában nyernék érték közvetítést, ugyanúgy, mint a derű, az őszinteség, a segítség, az egymásra odafigyelés, az udvariasság;
- a családok értékeit, esetenként érték közvetítőként a nagyszülők, szülők hagyományokat vagy művészeti értékeket közvetítő, környezetet formáló tevékenységét befogadjuk;
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való együttélés, a gyermekek, a dolgozók, és a szülők számára elfogadott;
- a gyermekek számára biztosított az egyenlő hozzáférés elve;
- az együttműködési formák megfelelnek a partnerközpontúság kritériumainak, a szülők, a gyermekek igényeinek;
- a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozók, a migránsok önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását támogatjuk;
- minden gyermek - szülő - munkatárs számára fontos az emberi, erkölcsi értékek kialakítása, megerősítése és megtartása;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetet biztosítjuk;
- az egyéni, szakmai fejlődést segítő továbbképzésen való részvétel lehetőségét biztosítjuk,
- a munkatársak érdekeltek az értékelési, innovációs folyamatokban, a fejlesztések folyamatába közvetlen és közvetett partnereiket is bevonják;
- a feladatok elosztásában a szakértelem és az egyenletes terhelés kiemelt figyelmet kap;
- a jövő iránti felelősségérzet munkánkat és magatartásunkat vezérli.

2.2. Gyermekeképünk

A gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára az őket megillető jogokat, az egyenlő hozzáférést, az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést, a meglévő hátrányok csökkentését. Nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Pedagógiai munkánkat áthatja az inkluzív, az integrált, az interkulturális, a migráns gyermekek nevelését támogató szemlélet, valamint az esélyegyenlőséget, hátrányt csökkentő pedagógiai attitűd, valamint a nemek társadalmi esélyegyenlőségének támogatását elősegítő elvek.

S hogy milyen gyermekeket akarunk nevelni? E kérdésre Szentgyörgyi Albert szavaival válaszolhatunk:

**„Milyen embert is akarunk formálni? A válasz egyszerű: egészséges testű, akaraterős,
jó ítéletű, értelmes, tetterre kész, szép célokért hevülő és áldozó embereket,
akik meg tudják érteni és élni a szépet és nagyot minden téren,
akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal,
akik megértik a dolgok összefüggéseit,
akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek,
amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon és jóakaraton épülhet.”**

„Mindenki egyenlő, de nem mindenki egyforma.”

2.3. Óvodaképünk

Mottónk:

**„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek,
és segítek neked, ha szükséged van
a segítségemre.”**

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, **a családi nevelés kiegészítője**, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Alapozó jellegű óvó-védő, szociális, valamint nevelő személyiségfejlesztő feladatot lát el, miközben a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvodánk közvetetten **segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Pedagógiai tevékenységrendszerünk és tárgyi környezetünk segítik a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását, és az emberi értékek közvetítését.**

A változó, rohanó életmód miatt a családok egyre kevesebb időt tudnak a természeti és társadalmi értékeink felfedezésével, megismerésével tölteni. Ezért nevelőmunkánk megtervezésében a kulturális, építészeti, helytörténeti értékeink, valamint a természet közelsége által nyújtott lehetőségek minél szélesebb körű kihasználására törekszünk. A szerzett tapasztalatokat igyekszünk a gyermekek mindennapi életébe beépíteni. Ezáltal alakulhat esztétikai érzékük, a szépre és a jóra való fogékonyságuk.

Az esztétikusan kialakított óvodai környezetünk, a magára mindig igényes óvodapedagógusaink, óvodai dolgozóink követendő példa a gyermekek számára. A szülőkkel való közös gyermeknevelés a partnerkapcsolatok lehetőségeit hordozza magában. A mi feladatunk, hogy a gyermekek érdekében ez a kapcsolat minél mélyebb, eredményesebb, gyümölcsözőbb legyen.

2.4. Óvodapedagógus képünk

„Nem akkor szeretjük gyermekünket,
ha minden szeszélyét kiszolgáljuk,
hanem ha kihozzuk belőle a legjobb tulajdonságait,
ha megtanítjuk szeretni azt, ami nehéz!”

(Nadia Boulanger)

Szemléletmódunk gyermekközpontú, nevelésközpontú, ez képezi nevelő munkánk alapját. Nevelésünk eredményessége a gyermekekkel foglalkozó felnőttek személyiségétől, kompetenciáitól, hozzáállásuktól nagymértékben függ.

Óvodapedagógusaink személyisége mintát jelent, meghatározó a gyermekek számára. Jelenlétük a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésünknek, a nevelőmunkánk kulcsszereplői. **Feltétel nélkül szeretik és tisztelik a gyermekeket,** rendelkeznek a gyermekek iránt megnyilvánuló, együttérző, oda-, és ráfigyelő magatartással, ismerik a rábízott gyermekek életkori szükségleteit. **Nyugodt, szeretetteljes nevelési légkört,** esztétikus nevelési környezetet **teremtnek,** gondoskodnak a gyermekek testi épségének megóvásáról.

Szakmai önállóságukat, **döntéseiket a gyermekek fejlesztése érdekében legjobb tudásuk szerint alkalmazzák,** hozzák meg. **Segítik az eltérő fejlődési ütemű gyermekek felzárkóztatását,** a differenciált, egyéni fejlesztését, módszereiket változatosan alkalmazzák a sajátos nevelési igényű és a tehetségígéretes gyermekekre egyaránt. **A gyermekek fejlődését nyomon követik, erről a szülőket tájékoztatják.**

Tiszteletben tartják a gyermekek és a szülők jogait. Segítséget nyújtanak a családoknak nevelési problémáik megoldásában a gyermekek egészséges fejlődésének érdekében. **Közreműködnek a gyermekvédelmi feladatok ellátásában.**

Tevékenységek központú Pedagógiai Programunk szellemében választják meg nevelési módszereiket, eszközeiket. A nevelés elsődlegességét szem előtt tartva folyamatos tevékenységet biztosítanak a gyermeki önállóság kibontakozásához, a gyermekek fejlesztéséhez. Teljes odafordulással fogadják a gyermeki kérdéseket, azokra mindig reagálnak. A gyermekekkel **elsajátíttatják a közösségi együttélés szabályait,** illetve a helyes viselkedési normák betartására nevelik őket.

Tájékozódnak az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató **digitális technológiai eszközökről** és lehetőség szerint **alkalmazzák is azokat**. Irányt mutatnak az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására.

Pedagógiai attitűdjükben a demokratikus elemek dominálnak. Munkájukban **pontosak, precízek, felkészültek**, az emberekhez való viszonyaikban **nyitottak, érthetően és a pedagógiai céljaiknak megfelelően kommunikálnak**. Tudatosan fejlesztik pedagógiai kommunikációjukat, amelyet minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemez. **Tisztában vannak** szakmai felkészültségükkel, **személyiségüknek sajátosságaival**, és képesek alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.

Tudatosan és kezdeményezően együttműködnek a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, a szervezetekkel. Munkatársaikkal és a szülőkkel **jó partnerkapcsolatot alakítanak ki**, őszinték, korrektek, etikusan viselkednek az **óvodán belül és kívül**. Az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek aktív résztvevők.

Kezdeményezően és aktívan **részt vállalnak a szakmai munkaközösségek munkájában**. **Együttműködnek munkatársaikkal** különböző pedagógiai eljárások és **programok** (jeles napok, ünnepek, kirándulások) **megvalósításában**. Értekezleteken, megbeszéléseken, vitákban **kifejtik szakmai álláspontjaikat**, a vitákban képesek másokat meggyőzni, és ők maguk is meggyőzhetők.

Vállalt és teljesítendő feladataikat, problémáikat önállóan, az óvoda működési rendjének, munkaköri leírásuknak **megfelelő módon kezelik, intézik**. **Nyitottak** a szülők, a gyermekek, az intézmény igazgatója, a kollégák, a szaktanácsadó **visszajelzéseire, felhasználják őket szakmai fejlődésük érdekében**. Saját pedagógiai gyakorlatukat folyamatosan elemzik, **levonják a szükséges konklúziókat, tanulnak hibáikból**.

Tovább képezik magukat, igényük van az önképzésre, fejlődésre. Tudatosan fejlesztik az integrált és inkluzív neveléshez szükséges kompetenciáikat.

Legjobb tudásuk szerint **részt vesznek intézményi innovációban, pályázatokban**. Munkájukban alkalmaznak innovatív módszereket, tudományos eredményeket (team-munka, szakmai újdonságok).

Rendelkeznek környezettudatos szemléletmóddal, **fenntartható pedagógia iránti elkötelezettséggel**, felelősen gondolkodnak, a környezeti kultúrát kiemelt feladatként kezelik.

2.5. Gvógyapedagógus-, logopédusképünk

„Lehet a gyermeket könyvből fejleszteni,
de minden gyermekhez más könyv kell!”

(Thomas Gordon)

Rendelkezik alapos, átfogó szakterületi tudással. **Képes az elméleti tudását a gyakorlatban a gyermekek igényeinek, szükségleteinek megfelelően használni.**

Ismeri és megfelelően használja a rendelkezésre álló eszközöket, felmérő eszközöket.

Törekszik felmérésben, fejlesztésben **módszertani sokszínűségre**, megoldási alternatívákra és tudatosan tervezi a gyermekek problémájának megfelelően a vizsgálathoz/fejlesztéshez illeszkedő stratégiákat, módszereket, eszközöket.

Alkalmaz a gyermekek életkorának, igényeinek, az adott körülményeknek, tevékenységhelyzetnek megfelelő, **változatos egyéni/csoportos** fejlesztési **formákat**, amelyet a gyermekek igényeihez igazítja javító céllal.

Lehetővé teszi a gyermekek számára megfelelő viselkedési alternatívák kiválasztását, gyakorlását és ösztönzi őket, hogy más élethelyzetekben is kipróbálják.

A fejlesztések hatékonyságát, eredményességét rendszeresen méri, értékeli, összegző tapasztalatait közzé teszi.

Támaszkodik a gyermekek erősségeire, a gyermekek környezetében lévő **partnerek együttműködő segítségére.**

Érdeklődik az újdonságok, keresi a továbbképzés lehetőségeit.

2.6. Pedagógiai munkát segítő képünk - pedagógiai asszisztens-, dajkaképünk

**„Minden, amit teszünk,
hatással lesz valamire és valakire”**

(Tendzin Gjaco)

A pedagógiai asszisztensek és a dajkák a pedagógiai munka közvetlen segítői, munkájuk az óvodapedagógusával összehangolt.

Óvodapedagógusaink irányítása mellett a gyermekek napirendjéhez igazítva **részt vesznek** a tevékenységekben, és az általuk kijelölt **gyermekekkel történő feladatok elvégzésében**, a gyermekek zavartalan és folyamatos ellátásában.

Pontosság, megbízhatóság, türelem, segítőkészség, gyermekszerető, példaértékű magatartás jellemzi őket.

Példaértékű kommunikációjukkal, viselkedésükkel, szerető gondoskodásukkal, hozzáértésükkel végzik a gyermeki szükségletek kielégítését.

Ismerik a gyermekek életkori sajátosságaiból adódó nevelési feladatokat, melyet az óvodapedagógusainkkal összhangban, egységes szemlélettel, elvárással végzik.

Elfogadják és tiszteletben tartják a gyermekek különbözőségét, méltóságát és jogát. Példát mutatnak az etikus viselkedésre.

Pozitív kapcsolatot alakítanak ki a munkatársakkal, szülőkkel, együttműködők a jó munkahelyi légkör megteremtése érdekében.

Betartják a gyermekekkel kapcsolatos titoktartási kötelezettséget.

3. Az óvodai nevelésünk alapelvei

2.3. Általános pedagógiai alapelvek:

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján

- „A gyermeki személyiséget **elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom** övezi.”
- „A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek **egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.**”
- „Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.”
- „**A nemzetiséghez tartozó gyermek** óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.”
- „A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.”

2.4. Sajátos nevelésünkből fakadó elvek

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy a gyermeki önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermekeknek. Valljuk, hogy az óvodapedagógusaink kulcsszereplő, elfogadó, segítő, támogató attitűdjük modell értékű, mintát jelentenek a gyermekek számára.

Óvodánkban valamennyi alkalmazottra egyaránt érvényes, munkájukat meghatározó pedagógiai alapelvek mellett megjelennek nevelésünkre jellemző sajátosságok is. Fontosnak tartjuk a pedagógus és a nem pedagógus dolgozóink munkájának összehangolását.

Az óvodai nevelésünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra próbálkozásra;
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor - specifikus **alakításáról;**
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek **megfelelő - tevékenységekről,** különös tekintettel a mással nem helyettesíthető szabad játékról;
- e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermekek egyéni képességeihez igazodó **műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről;**
- a gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges **személyi, tárgyi környezetről;**
- a gyermekek mindenekfelett álló érdekének figyelembevételéről;

- a gondozásról, a nevelésről, a kapcsolatépítésről a gyermekekkel;
- a sokoldalú, harmonikus személyiség fejlődéséről, fejlesztéséről az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is);
- a gyermekek jogainak biztosításáról;
- a példamutató emberi magatartásnak és nagyfokú toleranciának mutatásáról minden helyzetben;
- a gyermekek saját és mások elismerésére neveléséről;
- a gyermekek különbözőségének elfogadásáról és tiszteletben tartásáról;
- az egyenlő hozzáférés lehetőségének biztosításáról, az esélyegyenlőség elvének alkalmazásáról a különböző szociális és kulturális környezetből érkező gyermekeknek;
- az önálló véleményalkotás, a döntési képesség fejlődésének elősegítéséről;
- a szokás-, és normarendszer megalapozásáról, a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulásáról, az erkölcsi és norma érzékük fejlesztéséről;
- a természetes társas szükségletek kielégítésének törekvéséről és a lelki nevelési feladatoknak ellátásáról;
- a családokkal szoros együttműködő kapcsolatoknak a fenntartásáról;
- a családok belső szokásainak tiszteletben tartásáról;
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatosan a szociokulturális elvárás helyzetének nevelési meghatározásáról;
- a sajátos igényű gyermekek iránti elvárásoknak fogyatékoságuk meghatározásáról;
- a multikulturális tartalmaknak a nevelőmunkánkba való beépítéséről;
- a nemzeti identitástudatnak, a keresztény kulturális értékeknek megismertetéséről és elmélyítéséről a gyermekek szűkebb és tágabb környezetén keresztül;
- a diabétesszel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek számára a napközbeni speciális ellátásnak megszervezéséről;
- a tehetségígéretes gyermekeknek lehetőségek biztosításáról érdeklődési területüknek megfelelően elmélyült ismeretszerzésekre;
- a gyermekeket körülvevő környezetben a biztonságos közlekedéshez szükséges szabálykövető magatartásuknak kialakításáról; megteremtéséről;
- a gyermekek elé kerülő mindennapi problémák, kihívások, élethelyzetek minél könnyebb megoldásának segítéséről;
- az egyén felelősségvállalásának az állatok és a természetes környezet védelméről.

4. Az óvodai nevelésünk céljai

Az óvodáskorú gyermekek nevelése során alapvető céljaink:

- **segítse elő** tevékenységeken keresztül az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését;
- **támogassa a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkenését** az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével;
- **biztosítsa a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődését, esélyegyenlőséget;**
- **nyitottak** legyenek érzelmileg, **fogadják el önmaguk és környezetük különbözőségét;**
- **alakuljanak ki** a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei, **testi, lelki, érzelmi, értelmi, erkölcsi, közösségi képességei;**
- **alakuljon ki** egészséges önbizalmuk, „**éntudatuk**”, mely által képesek lesznek az élethosszig tartó tanulásra;
- **valósuljon meg a szociális képességek, érzelmi-akaratú életük fejlesztése, társaikkal, felnőttekkel való korrekt együttműködés kialakítása, gyermekek életre nevelése;**
- **váljanak önálló gondolkodású, döntőképes személyiséggé;**
- **alakuljanak ki** azok a kommunikációs és **kooperációs készségei**, amelyek lehetővé teszik a hatékony beilleszkedést;
- **történjen meg** olyan pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása, működtetése, mely jól segíti a **gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozását, környezeti problémák iránti érzékenység kibontakozását,**
- **alakuljon ki az egészséges életvitel iránti igényük;**
- **alakuljon ki a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja,** az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetben;
- **ismerjék meg lakóhelyünk hagyományait, értékeit;**
- **alakuljon ki a gyermekek és a művészetek közötti érzelmi kötődés;**
- **valósuljon meg a diabétesszel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek számára a napközbeni speciális ellátásuk;**
- **valósuljon meg a tehetségígéretes gyermekek felismerése, fejlesztése, tehetségének kibontakoztatása;**
- **alakuljon ki a gyermekeknél a biztonságos közlekedési kultúra;**
- **legyenek képesek az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására;**
- **hozza közelebb a gyermekekhez az állatvédelmet, az állatokkal való helyes bánásmódot és a felelős állattartást.**

5. Az óvodai nevelésünk feladatai

5.1. Az óvodai nevelésünk általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Óvodapedagógusaink feladatai:

- a családdal szorosan együttműködve a családi nevelés kiegészítése;
- a családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálását segítő feltételek megteremtése;
- a nevelő hatások tudatos alkalmazása az együttműködés és társas érintkezés alakítása érdekében;
- az érzelmi alapigények kielégítése, biztonságérzet, védettségérzet megteremtése nyugodt, derűs, szeretetteljes érzelmileg biztonságos légkör megteremtésével;
- a környezettudatos magatartás formálása, megalapozása;
- az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a játék elsődlegességének biztosítása;
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek képesség szerinti fejlesztése;
- a gyermekek gondozása, testi szükségleteiknek, mozgásigényeiknek kielégítése;
- a gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos, optimista életszemlélet és környezet biztosítása,
- életszerű tevékenységek biztosítása tudatosan tervezett, szervezett nevelési alaphelyzetekben:
  - a játékban és a tevékenységben megvalósuló tanulásban;
  - a társas és közösségi tevékenységekben;
  - a munka jellegű tevékenységekben.

5.2. Az egészséges életmód alakítása

Az óvodánkba érkező gyermekek mindegyike más és más testi és szellemi fejlettséggel, edzettséggel rendelkezik. Fejlődésüket, fejleszthetőségüket meghatározzák az örökletes tényezők, az érési folyamatok törvényszerűségei, valamint a környezeti hatások. Mindehhez társul még óvodapedagógusaink és a gyermekek közötti jó kapcsolat, a biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott közérzetet biztosító óvodai légkör.

Óvodai nevelésünk **kiemelten kezeli gyermekeink egészségnevelését, az egészséges életmód alakítását.** Alapvető feladatunknak tartjuk gyermekeink **testi és lelki szükségleteinek kielégítését**, mert csak így biztosítható harmonikus személyiségfejlődésük.

A gyermekek egészségéért, testi épségük védelméért mindannyian felelősséggel tartozunk. Az egészséges életmódra nevelés **nem korlátozódhat az óvodára, fontos a családokkal való szoros együttműködés.** Igazán hatékony csak akkor lehet munkánk, ha sikerül a szülőkkel is elfogadtatni az egészséges életvitel fontosságát, és lehetőségeikhez mérten bevonni őket az ezzel kapcsolatos feladatok otthoni gyakorlásába.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ebben az életszakaszban **megszerzett ismeretek, készségek és szokások a későbbi egészségvédő magatartást jelentősen befolyásolják.** A gyermekkori egészségi állapot nem csupán a gyermekek egészségét alapozza meg, de **kihat a következő generáció egészségére is.**

Az **egészségvédő magatartás fejlesztése** megköveteli, hogy az óvodai nevelésünk **segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.**

Az egészségmegőrzés szempontjából lényeges a természet közeli életmód, a test, a lélek, a környezet harmóniájának megteremtése és az egészséges életmód igényének kialakítása, és az esélyegyenlőség megteremtése.

A lelki egészségfejlesztés elősegíti a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogatja a környezethez való alkalmazkodást, pozitív hatást gyakorol a személyiséget érő változásokra.

Célunk

Megalapozni, kialakítani a gyermekek igényét az egészséges életvitelre, a személyi és környezeti higiéniére, a mozgásos életmódra, az egészséges táplálkozásra és kulturált étkezésre, az egészséget károsító magatartásformák elkerülésére, a környezethez való alkalmazkodás képességére, környezettudatos magatartásra, egy adott élethelyzetben az egészségesebb megoldás választására és a másokon való segítségre, valamint elősegíteni a testi fejlődésüket.

Óvodapedagógusaink feladatai:

- **a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos óvodai környezet feltételeinek megteremtése, biztosítása;**
- a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek végzéséhez elegendő idő, nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör, rugalmas napirend kialakítása;
- **az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés szokásainak alakítása;**
- **az egészséges táplálkozás szokásainak alakítása, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése;**
- a szénsavas, túlcukrozott, serkentő szereket tartalmazó italok kiiktatásáról a szülők meggyőzése;
- a szülők segítségével mindennapi gyümölcs-, vagy zöldségfogyasztás biztosítása;
- az ízek megismertetése, megkedveltetése;
- az egész nap folyamán a folyadék pótlás biztosítása;
- a táplálék érzékeny gyermekek diétájára fokozott ügyelés,
- a folyamatos tízóraiztatás megvalósítása;
- a kulturált étkezés szokásainak alakítása, evőeszközök használatának megismertetésével, gyakoroltatásával, illetve asztalterítés esztétikumára való odafigyeléssel, pozitív minta követéssel;
- **a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,**
- a mindennapos levegőzés biztosítása,
- **a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;**
- **a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;**
- **a gyermekek gondozása, testi szükségleteiknek, mozgásigényüknek kielégítése;**

- a helyes életritmus, mozgásigény és pihenés arányának alakítása;
- a gyermekek alapvető fizikai, lelki szükségleteiknek kielégítése, /pl. folyadék, lefekvéskor mesélés, a gyermek nyugalmanak támogatása simogatással/;
- a gyermekek gondozottságának biztosítása során kapcsolatépítés a gyermekekkel, nagyobb tudatossággal, odafigyeléssel a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek alapvető higiénés szokásainak kialakítására, /toalettpapír használata, fiúszerepnek megfelelő toalett használat WC-tető felhajtása/, helyes kézmosásra, kéztörlésre szoktatás;
- a WC használat biztosítása az intimitás biztosításával;
- a tisztaság, az ápoltság iránti igény alakítása;
- a kézmosás biztosítása szükség és igény szerint;
- a fogmosás technikájának megismertetése, mindennapos gyakoroltatása, fogmosó eszközök rendben tartására való serkentés;
- a fésű használatának bemutatása, gyakoroltatása, szükség szerinti segítségnyújtás;
- az időjárásnak megfelelő réteges öltözködésre szoktatás;
- a gyermekek balesetvédelmi oktatása évente egyszer, illetve az alkalomnak megfelelően és annak dokumentálása;
- **a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;**
- a lázas, beteg gyermek elkülönítése, gondoskodás a felügyeletéről és a szülők értesítése;
- **a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;**
- az orrfújásnál a papír zsebkendő használatának megtanítása, használat utáni szemétként kezelésére, szelektív gyűjtésére tanítás;
- csapok elzárásának, kinyitásának megtanítása, a víztakarékosságra a figyelem felhívása;
- a diabéteszsel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek napközbeni speciális ellátásának biztosítása;
- a konfliktusban érintett gyermekek kiszűrése, majd pszichológus segítségét kérve kiemelt segítése;
- **megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógusainkkal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása;**
- a nevelés során együttműködés a többi munkatárssal, szülőkkel, szakemberekkel, kerekasztal beszélgetésen, fórumokon való részvétel.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére**Testápolás:**

- önállóan mosakodik, törölközik, használja a szappant, körömkefét;
- önállóan használja a WC-t, WC-zést követően használja a WC-papírt;
- vigyáz a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközeire, tisztán tartja, és a helyére teszi;
- takarékoskodik a vízzel a mosdó használata során, ki tudja nyitni, és el tudja zárni a csapot;
- használja zsebkendőjét, tüsszentéskor, köhögéskor szája elé tartja, használat után a megfelelő szemetesbe dobja;
- önállóan mos fogat, használat után a fogmosó felszerelést rendben, tisztán teszi a helyére;
- életkorának megfelelően edzett.

Öltözködés:

- önállóan öltözik, vetkőzik, ruháit, ágyneműjét összehajtva teszi a helyére;
- befűzi cipőjét, bekötésével próbálkozik;
- öltözködés során, a helyes sorrendben veszi fel ruhadarabjait, önállóan öltözködik, ha szükséges segítséget kér;
- időjárásnak megfelelően öltözködik.

Étkezés:

- étkezéskor önállóan szedi a számára szükséges ételmennyiséget;
- megfelelően használja az evőeszközöket, igényli az asztal esztétikus rendjét;
- kulturáltan viselkedik étkezés közben;
- szívesen fogyaszt minél több gyümölcsöt és zöldséget.

A környezet óvása, rendben tartása:

- ügyel saját személye és környezete gondozottságára, rendjére, tisztán tartására;
- udvaron sem szemetel;
- ismeri a szelektív hulladékgyűjtés okát és mikéntjét;
- tud csendben közlekedni, ajtót nyitni, csukni,
- játék és egyéb eszközöket rendeltetésüknek megfelelően használja, óvatosan bánik az eszközökkel;
- használja a lábtörölőt;
- ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

5.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodai nevelési folyamat átfogó kerete, gyakorlati módszere, eljárásrendszere **lehetővé teszi a társadalom szempontjából értékes tulajdonságok, erkölcsi normák alakítását.** Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés által biztosíthatók a gyermekek fejlődéséhez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok, ezért fontos, hogy az óvodapedagógusaink valamennyi nevelési folyamat megoldásában - az egyéni sajátosságok figyelembevételével - a közösségi nevelés elvi megfontolásait, gyakorlati módszereit érvényesítsék.

A gyermekek elsősorban a családban nevelődnek, az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelést. **Óvodai nevelésünk messzemenően támaszkodik a családi nevelésre,** a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, valamint **a család és az óvoda szoros együttműködésére törekszik.** Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot. Programunkban fontos az óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődés megismerése, ennek egyik eszköze az óvodába lépés előtti családlátogatás és a gyermekek személyiséglapjai, melyekből információt kapunk a gyermekek élettörténetéről, és az anya-gyermek kapcsolatról, valamint a család-gyermek kapcsolatról.

Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést serkenti a szocializáció, amelyet a családi nevelésre építve az óvoda folytat és kiegészít, ezzel tovább szélesíti a gyermekek bevezetését a társadalom közegébe.

Célunk

Kibontakoztatni a gyermekek egyéni értékeit, tulajdonságait, képességeit a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

5.3.1. Érzelmi nevelés

Az óvodáskorú gyermekek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban az utánzás, a mintakövetés, a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedésének érzelmi indítatásból fakadó átvétele, majd e minta egyre színesebb kiteljesedése, mely megnyilvánul a gyermek játékában. Éppen ezért **elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodába lépés pillanatától az óvodáskor végéig érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.**

Ennek érdekében **szükséges, hogy:**

- a gyermekeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- a pedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-pedagógiai asszisztens, gyermek-gyermek kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- egyszerre segítsük a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatuk alakulását, és engedjünk teret önkifejező, önértékesítő törekvéseiknek;
- neveljük a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól és tartsák tiszteletben a különbözőségeket;
- teremtsünk lehetőséget arra, hogy a gyermekek kielégíthessék természetes kortárs kapcsolati szükségleteiket;
- kapcsolataik erősítése érdekében minden gyermek számára biztosítsunk személyes alkalmakat saját érzéseik elmondására, mások érzéseinek meghallgatására, elfogadására;
- vonjuk be a gyermekeket a csoportélet hagyományainak, szabályainak kialakításába;
- a határok pontos megjelölésével biztosítsunk mindenkor kellő szabadságot a gyermekek tevékenységéhez;
- követelményeinket röviden, érthetően, pozitívan fogalmazzuk meg, a javításra mindig adjunk lehetőséget;
- figyeljük azokat a tüneteket, amelyek a gyermekek társas kapcsolatainak zavarára utalnak, minimalizáljuk a nemkívánatos magatartás módokat, és keressük meg az egyén viselkedésének rendezési lehetőségeit.

Óvodapedagógusaink feladatai:

- a gyermekeknek és a szülőknek mintakövető magatartással példaadás;
- az óvodáskor kezdetétől a végéig érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör biztosítása;
- a biztonságos, nyugodt óvodai mindennapok megteremtése, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kapcsolatfelvételre;
- a szokás-, és normarendszer megalapozásának elősegítése;
- a közös tevékenységek szervezésével közös élményszerzés biztosítása;
- a hagyományok ápolásával, az ünnepek szervezésével közös örömteli élmények biztosítása;

- a gyermekekkel folyamatos kommunikálás, az állandó személyes érintkezés biztosítása, társas kapcsolataiknak bátorítása;
- az egymáshoz való alkalmazkodás tanulásának segítése;
- az udvarias viselkedés szabályainak, normáinak fokozatos, tervszerű megismertetése;
- a gyermekekkel azon elvárások megismertetése, elfogadtatása, amelyek eltér(het)nek az otthoniaktól, de teljesítésük elengedhetetlen a közösségi élet és a tevékenység szempontjából;
- a személyiségének szeretetteljes, empátiás kisugárzásával, figyelő „anyapótló” magatartásával:
  - a szeretet és a kötődés képességének fejlesztése;
  - a saját és a mások elismerésére nevelés;
  - az élménybefogadás képességeinek fejlesztése;
  - az érzelmi kontroll kialakítása, fejlesztése, konfliktusok kezelése;
  - az érzelmi zavarok tompítása, leépítése, lelki, nevelési feladatok ellátása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- ragaszkodik óvodájához, társaihoz, a felnőttekhez; amit érzelmekben, szavakban, tettekben is kifejez;
- kialakul biztonságérzete; tisztelettudóan viselkedik;
- igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés, a szokások, szabályok betartása;
- figyelmezteti társát a szabályok megszegése esetén;
- segíti társát, együtt érez a közösség tagjaival;
- értékeli saját és társai tetteit, megpróbál megfelelni az eléje tárt pozitív magatartási formáknak;
- együtt érez társaival, érdeklődik társai iránt, hiányzásának okáról;
- szívesen dolgozik a közösségért, bízik képességeiben;
- törekszik a konfliktus helyzetek önálló megoldására;
- türelmesen, a megbeszéltek alapján végzi, be is fejezi a tevékenységeket;
- képes nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatni a felnőttek, gyermekek közléseit;
- érvényesíti kezdeményező készségét, kinyilvánítja tartósabb érdeklődését;
- megosztja a társaival játékszeren;
- kialakul képessége a kapcsolatteremtésre és a szabályokhoz való alkalmazkodásra.

5.3.2. Erkölcsi nevelés

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása. Ezért az óvodai életet úgy szervezzük, hogy segítjük a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) egymásra való odafigyelésének fejlődését, szokás- és normarendszerének megalapozását, önmaguk és társaik tiszteletének erősítését.

Az erkölcsi értékek közvetítésére adott a lehetőség az óvodai élet minden területén. Az erkölcsi nevelésben a mesének, a játéknak felbecsülhetetlen értéke van, melyet a közösségi nevelés, a munka jellegű tevékenységre nevelés, a fegyelemre nevelés területén maximálisan ki is használunk. Óvodapedagógusaink és az óvoda alkalmazottai utánzásra méltó mintaként állnak a gyermekek erkölcsi tapasztalatszerzésében és a tudatos mintakövetésében.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógusaink, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be. Ezek hozzájárulnak a gyermekek reális énképének, pozitív értékrendjének, helyes viselkedésének kialakulásához. Utánzással erkölcsi szokásokat, elemi magatartási szabályokat sajátítanak el a gyermekek, amelyek idővel belsővé válnak. Fontos, hogy a gyermekek cselekedeteit helyesen és következetesen ítéljük meg a pozitív erkölcsi magatartás megerősítésével, kiemelésével. Az egyes gyermekek tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján történik.

Az óvodánk a gyermekek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermekeket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Óvodánkba kerülő bármilyen nemzetiségű, migráns gyermek, sajátos szükségletét kielégítjük és lehetőséget nyújtunk kultúrájának megismerésére.

Arra törekszünk, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint együttműködjünk a jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű, beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézségekkel küzdő, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelésében segítségünkre van a gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus. Biztosított az esélyegyenlőség.

Óvodapedagógusaink feladatai:

- a gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése;
- a gyermekek és a gyermekközösség eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságok figyelembevételével a hátrányok csökkentése;
- a gyermekek erkölcsi és akarati tulajdonságai alakulásának segítése;
- a gyermekek egymás elfogadására, egyéni sajátosságainak tiszteletben tartására nevelése;
- a gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítésének, a társas szükségleteik kielégítésének támogatása;

Az óvodapedagógus munkáját az együttműködés, a nyitottság, a társadalmi érzékenység és a más kultúrák elfogadása jellemezze. Értékközvetítése, bánásmódja és kommunikációja mintaértékű legyen.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- szándékosan irányítani képes viselkedését;
- ismeri, alkalmazza a helyes viselkedés alapvető szabályait;
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- alkalmazkodni tud egyre több szabályhoz;
- késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Ellenőrzés, értékelés és jutalmazás

Az óvodapedagógusaink - gyermekek kapcsolatára a segítő szándékból fakadó megértés legyen jellemző. Az utasítás helyett igyekszünk kérdéssel megérteni a gyermekek viselkedését. A magyarázatokban mindig a dolgok pozitív oldalát keressük. Fontosnak tartjuk a gyermekek helyes megnyilvánulásainak kialakítását, pozitív motiváció biztosítását.

Óvodapedagógusaink feladatai:

- a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével a gazdag értékelési repertoár közül a leginkább megfelelő kiválasztása;
- a pozitívumokra irányuló értékeléssel a gyermekek helyes megnyilvánulásainak erősítése, mellyel egyidejűleg a gyermekek személyiségének és az egész közösségnek formálása;

- nem a gyermek, hanem a pillanatnyilag adott magatartásának és annak közösségre vonatkozó rossz hatásának elítélése;
- az egyéni képességekhez viszonyítva a teljesítmények értékelése, a folyamatos, pozitív visszajelzésekkel;
- a módszerei során az életkori sajátosságokhoz igazodó, pozitív irányba mutató mintaadás, átterelés, motiválás, megbeszélés alkalmazása, szélsőséges esetben / balesetmegelőzés érdekében a tevékenység megállítása;
- a visszajelzései közben a gyermekek fejlődésének segítése, értékelései világosak, egyértelműek, konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkozzanak;
- a jutalmazáskor az óvodában alkalmazott verbális és nonverbális kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése (simogatás, kézfogás), kiemelt-megtisztelő feladatadás és kedvelt tevékenység biztosítása;
- a jutalmazása mindig konkrét, a gyermekek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású legyen, a tárgyi jutalom adása ritkán (céllal) elfogadható;
- az önellenőrzésre, az önértékelésre alkalmas munkaformák és módszerek alkalmazása;
- a tudatos megfigyelései, mérései alapján a gyermekek fejlődését rögzítő online dokumentáció vezetése;
- a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatok reális elemzése-értékelése, és azokból kiindulva fejlesztési terv készítése;
- a gyermekek fejlettségéről, állapotáról fogadóórán a szülők tájékoztatása évente minimum két alkalommal;
- a gyermekekről információt, pedagógiai véleményt kizárólag ő (az óvodapedagógus) adhat.

5.3.3. Értéorientált közösségi nevelés

Óvodánkban a családi légkör, az életkoruknak, egyéni fejlettségüknek megfelelő, érdekes változatos tevékenységek, közös élmények formálják a gyermekek egymáshoz való viszonyát, alakítják ki az együttműködést, az egymáshoz való alkalmazkodást. Rugalmas napirend segítségével szervezzük meg a csoport közös életét, a gyermekek fejlettségét figyelembe vevő szokás- és normarendszert, melynek függvénye a kiegyensúlyozott légkör, a nyugalom.

Elvárásainkkal, társaiktól kapott visszajelzésekkel, **a közösségi élet normáit kifejező szokásokkal alapozzuk meg a közösségi beállítódást, a szabálytudatot és a fejlettebb, pozitív közösségi magatartás alakulását.**

A társas kapcsolatok fejlődését segítik a mindennapokban születésnapok, névnapok megünneplése, betegségből visszatérők fogadása, hétvégi élmények megbeszélése, ajándékok készítése egymásnak, szülőknek, közösséget építő-, kapcsolatteremtő játékok.

Neveljük saját maga elismerésére, pozitív énkép kialakítására, saját értékeinek megismerésére. Megláttatjuk, tudatosítjuk a napirendi tevékenységek során a társak egymástól eltérő, saját kulturális környezetükből származó értékeit, sokféle, színes egyéniségüket. Ezzel **társaik elismerésére, megbecsülésére nevelünk.** Az érzelmi zavarokat tompítjuk, leépítjük.

Óvodapedagógusaink feladatai:

- a közösségfejlesztés változatos módszereinek tudatos alkalmazása;
- a szociális tanulásban rejlő lehetőségek használata, alkalmazása;
- a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátszás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakoroltatása;
- a viselkedési szokások alakítása, gyakoroltatása;
- a társakért, a csoportért érzett felelősségérzet az összetartozás élményének mélyítése, a „mi tudat” alakítása;
- a társak és felnőttek iránt érzett bizalom és elfogadás alakítása;
- a társas kapcsolatok formálásának segítése kooperatív technikák alkalmazásával, a véleményalkotás, döntési képesség fejlődésének elősegítése;
- az inkluzív szemlélettel a különbözőségek elfogadásának segítése;
- a konfliktus-megelőző módszerek tervezése, alkalmazása;
- a felmerülő konfliktusok, okok felismerése, helyes értelmezése és hatékony kezelése;
- a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek körében a szokásrendszer tudatos alakítása, beilleszkedésük elősegítése és differenciált, tervszerű fejlesztése.

Környezetvédelmi viselkedési és magatartási formák alakítása:

- az élet és az élővilág megbecsülésére, szeretetére nevelés;
- a szűkebb és tágabb környezet megismertetése, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.

A család - óvoda kapcsolatának kialakítása:

- „Ovinéző”- hét szervezése az óvodai csoportok életébe való betekintés lehetőségének biztosítása a beiratkozás alkalmával;
- családlátogatás az óvodai élet megkezdése előtt;
- óvodai rendezvényekre való meghívás;
- egyeztetett időpontban fogadóóra tartás, tájékoztatás a gyermek fejlődéséről;
- szülői értekezlet tartása évente minimum két alkalommal, anamnézis felvétele.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére:

- kialakul biztonságérzete;
- tisztelettudóan viselkedik;
- elfogadja a tevékenységek által megkívánt magatartásformákat és szokásrendszert;
- segít, ha szükségét látja, a felnőtteknek, az arra rászoruló társainak, egymásnak;
- érdeklődik a közvetlen környezetében élő gyermekek és felnőttek iránt;
- türelmes, toleráns, empátikus, segítőkész társaival;
- elfogadhatóan, viszonylag önállóan old meg konfliktushelyzetet mindkét fél számára, szükség szerint kéri a felnőtt segítségét;
- önálló, kitartó a tevékenységek végzése közben;
- képes azonosulni érzelmileg és értelmileg az óvodapedagógus kéréseivel, társaival és felfogja metakommunikatív jelzéseit;
- jelzi mondanivalóját, érthetően válaszol, és türelmesen meghallgatja társát, fejlődik önfegyelme;
- részt vesz érdeklődéssel és aktívan a közös tevékenységekben és örül az együtt elért eredményeknek, képes társaival kooperatíván együttműködni;
- kialakul a közösséghez tartozás érzése és rendelkezik társkapcsolatokkal a csoporton belül;
- alakulóban van felelősségtudata;
- szívesen vállal a közösség érdekében megbízatást, munkát;
- tudja késleltetni szükségletei kielégítését;
- képes egyszerű döntések önálló meghozatalára;
- bátran, de kulturáltan mondja el véleményét;
- nyugodt, kiegyensúlyozott viselkedés jellemzi, megtalálja helyét a közösségben.

5.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

5.4.1. Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, **valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása, beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközzvetítéssel (javítgatás elkerülésével) az óvodai nevelő tevékenységünk egészében jelen van.** Az anyanyelvi fejlődés alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógusainknak és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja. Ezért **szükséges figyelmet fordítanunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.** Az otthoni nyelvi környezet meghatározza gyermekek beszédét, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermekek számára.

Célunk

Megvalósítani az anyanyelv ismereteinek bővítését, megbecsülését, szeretetét, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlődését. Kialakítani a kapcsolatfelvétel megfelelő formáját, életkori sajátosságnak megfelelő verbális és nonverbális eszköztárat. Anyanyelvét bátran és helyesen használó, gazdag szókincsű, kommunikáló gyermekek nevelése.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a biztonságos, elfogadó, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése, ahol a gyermekek elmondhatják gondolataikat;
- a folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása;
- a beszélő környezet megteremtése, helyes minta és szabályközzvetítéssel nyelvi készség (társalgási és összefüggő beszéd) fejlesztése;
- a kommunikációs (verbális nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése szókincs (relációs és általános) gyarapítása;
- a logopédussal és a családdal együttműködés a megelőzés és a korrekció területén;
- a magyar nyelv elsajátításában nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása;
- a gyermeki kérdés megválaszolása.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél;
- aktívan használja a tapasztalatok során szerzett, kibővült szókincsét;
- ki tudja fejezni gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal;
- használ minden szófajt, alkot különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtaikat;
- tisztán ejt minden magán-, és mássalhangzót;
- helyesen, érthetően beszél;
- türelmesen és figyelmesen végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét;
- előfordulnak beszédében az egyszerű és bővített mondatok is;
- leolvas képről cselekvéseket, történeteket;
- képes önállóan elmondani egyszerű történeteket, mesét;
- megfogalmazza szükségleteit érthető formában;
- helyesen használja az igeidőket, ragokat;
- kialakul a beszédhelyzethez és anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető többnyire megfelelő hangsúlyozású, hangleadású, hangerejű és sebességű beszéde;
- kíséri beszédét természetes gesztusokkal, arcjátékkal, jól használja a metakommunikációs eszközöket,
- ismeri és használja az udvariasság szavait.

5.4.2. Értelmi fejlesztés és nevelés

Az értelemi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és kommunikáció alakulásával. **Az óvodai nevelés a gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.** Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelés módszerével, elsődlegesen a gyermekek játéka által valósul meg. Fontos valamennyi értelmi képesség fejlesztése, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása, a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása különböző tevékenységekben és élethelyzetekben.

Célunk

Fejlesztani a gyermekek értelmi képességeit önmagukhoz képest a legoptimálisabban az óvodába kerüléstől az óvodában nevelkedés végéig. Bővíteni és célirányosan rendszerezni a gyermekek spontán és tervezetten szerzett ismereteit, tapasztalatait. Fejlesztani kognitív képességeiket, (egyre pontosabbá váljon a valósághű észlelés, figyelem - összpontosításra képes, jellemző a valósághoz közelítő képzeleti működés, a reproduktív emlékezet, problémamegoldó és kreatív gondolkodás, alakul a fogalmi gondolkodás).

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a változatos tevékenységek szervezése, biztosítása;
- a gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére építés, az egyéni érdeklődési kör figyelembevételével;
- a figyelem-összpontosítás motiválása;
- a pszichikus képességstruktúrák fejlődésének nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése, a gyakorlatba beépítése;
- a szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készségfejlesztés, kompetencia megvalósítása;
- az ösztönző környezet és változatos élmények biztosításával az értelmi képességek, fantázia, kreativitás kibontakoztatása;
- a hatékony motivációval, változatos eszközökkel a gyermekek érdeklődésének felkeltése;
- a spontán és tervezetten szervezett tevékenységek alkalmával a gyermekek tapasztalatainak és ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése;
- a pozitív megerősítést szem előtt tartva a gyermekek motiváltságára, ismereteire támaszkodva a hibák javítása, a pozitívumok megerősítése;
- az aktív kommunikációval, kérdésekkel tudásuk aktivizálása;
- a gyermekek reális önértékelésének elősegítése;
- a logikus gondolkodásuk megalapozása;
- a gyermekek kíváncsiságára, érzelmeire, érdeklődésére, megismerési vágyára épülő tapasztalatszerzések lehetővé tétele, hogy egyre több ismeretet szerezzenek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetről;
- a minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez igazodva.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- képes cselekvéses műveleteket, összefüggéseket a beszéd szintjén megérteni és kifejezni;
- könnyen motiválható az ismeretszerzésre;
- részt vesz aktívan a tevékenységekben;
- képes elmélyült tevékenységekre és hosszabb ideig koncentrálni feladatokra;
- ismeri szűkebb és tágabb természeti-társadalmi-emberi környezetét;
- egyéni tapasztalataiból adódóan sokirányú ismerete van, amit különböző élethelyzetekben jól tud alkalmazni;
- érzékeny, fogékony a környezet értékei, problémái iránt;
- képessé válik a globális szemlélet mellett a jelenségek egyes részeinek észrevételére is;
- megbízható emlékezete, képes önkéntelen bevézés és felidézés mellett már a szándékosra is, és nő ezek időtartama;
- egyre tartósabb szándékos figyelme, növekszik figyelemösszpontosítás ideje;
- megfogalmazza önállóan, folyamatosan, időrendben gondolatait, élményeit;
- felváltja gondolkodása érzelmi vezéreltségét egyre erőteljesebben a belső motiváltságon alapuló ismeretszerzés igénye;
- alakul elemi fogalmi gondolkodása;
- képes ok-okozati összefüggések meglátására, egyszerű következtetések levonására;
- képes problémák megoldása során egyszerű gondolkodási műveletek végrehajtására, amely elősegíti logikus gondolkodásának, problémamegoldó képességének, kreativitásának fejlődését;
- kialakul korának megfelelően pontos észlelése;
- képes vizuális auditív differenciálásra;
- képes térbeli viszonyokat felismerni, megnevezni;
- korának megfelelő a keresztcsatornák működése;
- fejlett az akarati élete;
- kialakult a szabálytudata, feladattudata, kooperációs képessége, frusztrációs toleranciája;
- alkalmassá válik képességei alapján az iskolai élet megkezdésére.

6. Az óvodai élet megszervezésének elvei

6.1. Személyi feltételek

Az óvoda dolgozói létszáma	fő
Felsőfokú végzettségű főállású óvodapedagógus	25 fő
Gyógypedagógus / logopédus	1 fő
Pedagógiai munkát segítő - pedagógiai asszisztens	4 fő
Pedagógiai munkát segítő - dajka	12 fő
Intézményi titkár	1 fő
Fűtő-karbantartó	1 fő
Összesen	44 fő

Óvodapedagógusaink alapképzettségén felül a szakvizsgák és továbbképzések elvégzésével szereztek nagyobb kompetenciát.

Szakirányú képzések	fő
A preventív és differenciáló nevelés, a gyermek-, ifjúsági és családvédelem pedagógiai módszertani ismeretek szakvizsga	1 fő
Tehetségfejlesztés, tehetséggondozás	1 fő
Közoktatási vezető	2 fő
Vezető óvodapedagógus	1 fő
Fejlesztő, differenciáló	3 fő
Fejlesztő - differenciáló szakpedagógia	1 fő
Gyógytestnevelés	1 fő
Család-, és gyermekvédelem	1 fő
Egészségfejlesztő mentálhigiénikus	1 fő
Gyógypedagógus	2 fő

A megszerzett ismeretek nevelőmunkánk hatékonyságát növelik, hozzájárulnak célkitűzéseink eléréséhez.

Az óvodánkban a nevelőmunkánk középpontjában a gyermekek állnak.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus. Az óvodapedagógusaink elfogadó, segítő, támogató, attitűdje modell, minta a gyermekekkel való kapcsolatában. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Az óvodapedagógusaink munkáját közvetlenül segítők (dajkák és pedagógiai asszisztensek) az óvodapedagógusainkkal szorosan együttműködve, az óvodapedagógusaink irányítása mellett, a gyermekek napirendjéhez igazítva végzik tevékenységüket.

Az óvodai nevelésünk eredményességéhez az óvodánk dolgozóinak összehangolt munkája nélkülözhetetlen.

6.2. Tárgyi feltételek

Az óvodánk önállóan működő intézmény, előirányzatok felhasználásában önálló jogkörrel rendelkezik.

Az akadálymentesített, megújuló energiaforrást hasznosító óvodánk épületében 12 óvodai csoport kap helyet. Az épületben tornaszoba, logopédiai foglalkoztató, fejlesztőszoba várja az óvodás korú gyermekeket. Csoportszobáink változatos szín és formavilágukkal kellemes komfortérzetet biztosítanak a gyermekek, felnőttek számára. Az öltözők, mosdók lehetővé teszik a gondozási feladatok kényelmes végzését. Óvodánk **berendezési tárgyai** esztétikusak, maximálisan **szolgálgják a gyermekek biztonságát, kényelmét, biztosítják egészségük megőrzését, fejlődését.** Az óvodánk udvara 3 részre tagolt, beépített és mozgatható EU-s szabványoknak megfelelő **játszótéri eszközei lehetővé teszik a gyermekek számára a változatos mozgás-, és játékigényük kielégítését.** Esős idő esetén fedett terasz áll rendelkezésünkre.

Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról) alapján előírt, a kötelező eszköz és felszerelési jegyzékben felsorolt tárgyi feltételekkel rendelkezünk.

A gyermeki tevékenységet szolgáló tárgyi, szakmai eszközeink, játékállományunk évről-évre gyarapszik. A beszerzéseket a költségvetésben biztosított pénzeszközökből, alapítványunk bevételeiből, pályázati forrásokból, szülői felajánlásokból fedezzük.

Az óvodánkban kiépített az internethálózat a digitális óvodai adminisztrációs rendszer zavartalan használata érdekében.

Az óvodánk biztosítja a megfelelő munkakörnyezetet a munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

6.3. Az óvodai élet megszervezése

A nevelés tervezése, időkeretei

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni képességeihez, adottságaihoz igazodva tervezzük meg.

Az óvodapedagógusaink számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vesszük figyelembe, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme eltérő és képességeik különböző szinten vannak. A tervezésnél ezért fontos a fejlődést nyomon követő dokumentáció figyelembevétele. A nevelés és tanulás tervezését egymással szoros kölcsönhatásban valósítjuk meg.

A cél és a feladatok ismertetében a fejlesztést hosszú távon éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy vagy kéthetes periódusokban célszerű. Ezáltal nyílik lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére, a nevelőmunkában való felhasználására és az adott fejlődési fok figyelembevételére. A gyermekeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógusaink által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermekek szűkebb és tágabb környezetükben megszerzett átélt élményeiknek és tapasztalataiknak, ötleteiknek, aktuális tevékenységeiknek beépítését a nevelőmunka egészébe.

A gyermekek folyamatos megfigyelése, a fejlődést nyomon követő dokumentáció vezetése a digitális óvodai adminisztrációs rendszerben, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermekek és az óvodapedagógusaink aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni.

Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél nem az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvodapedagógusaink számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. Ennél fontosabb azonban, hogy **feljegyzéseket készítsünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot a személyre szabott, differenciált fejlesztés megtervezéséhez.** A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a változatos tevékenység megtervezéséhez nyújt segítséget.

Személyre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül mikrocsoportos és egyéni foglalkoztatási formában is történhet. Osztott és osztatlan csoportban is megvalósíthatók a kitűzött nevelési célok és feladatok.

Az óvodapedagógusaink döntenek el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, szükség esetén szervezett, irányított, növekvő időtartamú (5-35 perc), csoportos foglalkozások keretein belül kívánják elképzeléseiket megvalósítani. Az egyéni fejlesztési tervek alapját a Pedagógiai jellemzés és a Képesség értékelés adják.

A fejlesztés feladata

Ide tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése.

Az értelmi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermekeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk és képessé tesszük azokat a kreatív megoldására. Ennek kialakításához mindenképp az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre.

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógusaink folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés kerete

A teljes nevelési folyamat, amely vegyes vagy homogén csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés;
- komplex tevékenységek rendszere, kötetlen és csoportos növekvő időtartamú szervezett formában.

A nevelés időkeretei

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életének időbeosztását. **A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, amely biztosítja a gyermekek számára a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységekhez a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését.**

A napi-, illetve heti rendet a gyermekcsoportok óvodapedagógusai alakítják ki a gyermekek életkori és fejlettségi szintjének megfelelően és az évszakok változásait figyelembevéve.

Napirend

A napirend **igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, biztonságot, támpontot adnak és állandóságot jelentenek a gyermekek számára. Szem előtt tartjuk a játék kitüntetett szerepét**, a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges mozgásos tevékenységek és pihenés váltakozásának biztosítását. **A folyamatos, rugalmas napirend lehetővé teszi a szabad játékot, a gyermeki tevékenységek kibontakozását, a szokásrendszer kialakítását, a friss levegőn való tartózkodást. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.**

A napirend az alábbi tevékenységeket tartalmazza

<u>A tevékenység kezdete</u>	<u>A tevékenység megnevezése</u>
6:30 - 7:30	Gyülekező, játék összevont csoportban
7:30 - 11:30	Gyülekezés, játék, egyéb szabadon választott tevékenység
	Étkezés előkészítése, folyamatos tízórai
	Gondozási teendők,
	Játék, a gyermek együttműködőképességét, feladattudatát fejlesztő, differenciált, növekvő időtartamú (5-35 perces), kötött és kötetlen tevékenységek,
	Célzott foglalkozások,
	Mindennapi mozgás,
	Levegőzés, egyéb szabadon választott tevékenység, séta, kirándulás stb.

11:45 - 12:30	Gondozási teendők, étkezés előkészítése Ebéd
12:30 - 15:00	Gondozási teendők, pihenés előkészítése Pihenés
15:00 - 15:30	Ébredés, gondozási teendők, Uzsonna
15:30 - 16:15	Játék, levegőzés, egyéb szabadon választott tevékenység
16:15 - 17:15	Összevont gyülekezés, játék, hazabocsájtás

Hetirend

A **hetirend** a napirendhez hasonlóan a **folyamatosságot, a rendszerességet**, a nyugalmat **segíti** elő az óvodai csoportokban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez.

A heti rend összeállításánál arra figyelünk, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, csoportos foglalkozások, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermekek életének észrevétlen szabályozója legyen. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nem csak a komplex tevékenységek helyei, de az időkeretek is megváltoztathatóak.

A mozgás, a játékos mozgás a hét minden napján tervezett/szervezett keretben heti egy vagy két alkalommal kötelező formában valósul meg.

Óvodánkban a **kötelező dokumentumok vezetése az óvodai online adminisztrációs rendszerben történik, ahol az adatlapok, statisztikák, tervek, naplómellékletek kerülnek rögzítésre.**

6.4. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermekek életében. A **kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.** Fontosnak tartjuk a partnerek igénymerését az óvoda eredményeinek elemzésekor, és a szükséges szakmai tanulságok levonásához. Az eredmények ismeretében határozzuk meg erősségeinket, fejlesztendő területeinket.

Ennek figyelembevételével az alábbi partnereink véleményére építünk:

A szülői ház és az óvoda kapcsolata

Az alapelveinkkel összhangban saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi neveléssel együtt tervezzük meg, tiszteletben tartva, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. **Gyermekeink fejlesztését a szülők szoros együttműködésével valósítjuk meg**, melynek alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet. Ebben az együttműködésében felvállaljuk a kezdeményező szerepet. **Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.** Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

A kapcsolattartás formái:

- napi találkozások;
- fogadó órák;
- szülői értekezletek (összevont, csoportonkénti);
- családlátogatások;
- nyílt napok, játszó délelőttök;
- közös rendezvények;
- zárt facebook csoportok.

A szülőkkel való kapcsolattartás elvei:

- a 3T elve (Türelem+Tolerancia+Titoktartás) érvényesítése ismerjük el a szülők elsődleges szerepét ismerjük meg a kölcsönös elvárásokat;
- a család erősségeire építünk;
- juttassuk kifejezésre elismerésünket;
- tegyük érdekessé a szülői értekezletet;
- időben adjunk reális, de tapintatos információkat segítsük megoldani a szülő nevelési problémáit;
- mindig a legjobbat tételezzük a szülőről és erősítjük a szülői szerepét adjunk lehetőséget a privát beszélgetésekre;
- adjunk alkalmat, bátorítást a családnak, hogy megosszák velünk gondolataikat, céljaikat, örömeiket, gondjaikat.

Szülői Szervezet:

- csoportonként: 2/3 fő
- elnök: 1 fő

A kapcsolattartás a szülői szervezet együttműködési terve alapján valósul meg.

Minden esetben, tiszteletben tartjuk a szülők jogait a gyermeki jogok érvényesítésében is.

Célunk az elfogadó, megértő partneri kapcsolat kialakítása és megőrzése (óvodapedagógusaink és a szülők között).

Bölcsőde és óvoda kapcsolata

A bölcsőde, mint az óvodába lépés előtti intézményes nevelés színtere hasznos információkat adhat a gyermekek óvodáskor előtti fejlődéséről.

Az átmenetet segíti a két intézmény és a gyermekek gondozásáért, neveléséért felelős felnőttek kapcsolatfelvétele.

A kapcsolattartás formái:

- óvodapedagógusaink látogatása a leendő óvodások csoportjába;
- leendő óvodások látogatása az óvodába;
- szakmai tapasztalatcserék a kisgyermeknevelők és óvodapedagógusaink között;
- közös rendezvények.

A kapcsolattartás a bölcsőde - óvoda együttműködési terve alapján valósul meg.

Iskola és az óvoda kapcsolata

Az óvodából a következő intézményi fokozatba, az iskolába történő kudarcmentes átmenetet segítjük. Az óvodai nevelésünk arra törekszik, hogy a gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belépjenek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érnek.

A rugalmas beiskolázás, az életkor figyelembevétele, ennek megvalósítását segítik. Az iskolakészültséget támogató pedagógiai munka, (képességfejlesztő programok megvalósítása, tanulási zavarok kialakulását megelőző módszerek alkalmazása, az iskolakezdés segítése, közös szabadidős programok szervezése) a gyermekek fejlődése mellett, lehetőséget ad az eredményes iskolakezdésre. A zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében a helyi sajátosságok, szokások figyelembevételével korrekt kapcsolatra törekszünk az iskolával. Próbáljuk az óvoda-iskola nevelési elveit egymáshoz közelíteni. Célunk a kudarcmentes iskolakezdet és az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

A kapcsolattartás formái:

- látogatások;
- tapasztalatcserék;
- közös programok;
- bemutatók;
- egymás rendezvényein való részvétel.

A kapcsolattartás az óvoda - iskola együttműködési terve alapján valósul meg.

Derecskei Városi Művelődési Központ és Könyvtár és az óvoda kapcsolata

A Művelődési Központtal és Könyvtárral állandó a kapcsolatunk. Kínálatukból úgy válogatunk, hogy az elősegítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását. A sajátos lehetőségeket tudatosan felhasználjuk nevelőmunkánkban. A különböző tevékenységekhez kapcsolódóan a gyermekek megismerkednek a közművelődési intézmények programjaival.

Óvodásaink részt vesznek a korosztályuk számára szervezett báb, mese, színházi és zenés előadásokon, kiállításokon. A meghirdetett pályázatokra elkészítik alkotásaikat, az iskolába készülő gyermekek részt vesznek a könyvtár által szervezett „Ismerkedés a könyvtárral” délelőttökön.

A kapcsolattartás formái:

- látogatások;
- közös programok.

A Hajdú - Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Derecskei Tagintézménye és az óvoda kapcsolata

A Pedagógiai Szakszolgálattal kapcsolatunk speciális. Szakemberei segítenek a gyermekek szűrésében, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség megállapításában, a szülők tájékoztatásában, a fejlesztésben, konzultálnak az óvodapedagógusainkkal a gyermekek fejlődéséről, segítséget nyújtanak a fejlesztési tervek kidolgozásában, problémás gyermekek beiskolázása kapcsán.

A kapcsolattartás formái:

- segítségnyújtás a gyermekek fejlesztésében;
- nevelési tanácsadások;
- vizsgálatok a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél.

Hajdú - Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság
és az óvoda kapcsolata

A gyermekek SNI státuszának megállapítása, a további teendők kijelölése.

A kapcsolattartás formái:

- felülvizsgálati kérelmek továbbítása;
- Hajdú - Bihar Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Derecskei Tagintézménye által továbbküldött gyermekek vizsgálatát elvégzik, a szakértői véleményeket kiállítják, melyek alapján a szükséges intézkedéseket megtesszük.

Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet és az óvoda kapcsolata

Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet programjai segítséget nyújtanak az óvodapedagógusaink szakmai továbbképzésében.

A kapcsolattartás formái:

- továbbképzések;
- szakmai napok.

Az Egészségügyi Szakszolgálat és az óvoda kapcsolata

Az Egészségügyi Szakszolgálat a látás-, hallásvizsgálat, szemészeti szűrővizsgálatok során segíti a rendellenességek korai felismerését.

Az óvoda orvosa és a védőnő figyelemmel kíséri a gyermekek fejlődését, szükség esetén szakvizsgálatot javasol.

A kapcsolattartás formái:

- szűrések (védőnő, orvos, fogorvos);
- problémák jelzése;
- megbeszélések, egyeztetések.

A kapcsolattartás megállapodás és munkaterv alapján.

Derecskei Szociális, Család és Gyermejjóléti Központ, a gyámhatóság és az óvoda kapcsolata

Együttműködésünk folyamatos, kölcsönös, a jelzőrendszer jól működik. A szociális és a mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került óvodaköteles gyermekek folyamatos óvodába járását figyelemmel kísérjük. Problémát észlelve jelzéssel élünk, ezzel segítve a probléma feltárását, segítséget nyújtunk a megoldásban, a probléma csökkentésében, prevencióban, a gyermekek testi, lelki, egészségének megőrzése érdekében. A gyámhatóság kérésére információt nyújtunk az érintett gyermekről.

A kapcsolattartás formái:

- látogatások;
- tájékoztatások;
- megbeszélések;
- értekezletek;
- rendezvényeken való részvételek.

Fenntartó és az óvoda kapcsolata

A Fenntartóval igyekszünk a már meglévő jó kapcsolatot tovább erősíteni az eredményes és hatékony együttműködés érdekében.

A kapcsolattartás formái:

- tájékoztatások;
- beszámolók;
- megbeszélések;
- bizottsági és képviselő testületi ülések;
- rendezvényeken való részvételek.

Oktatási Hivatal és az óvoda kapcsolata

Az Oktatási Hivatal által megbízott szakemberekkel folyamatos kapcsolatot tartunk a tanfelügyeleti ellenőrzések, pedagógus minősítések előkészítése és lebonyolítása kapcsán. Az érintett pedagógusok egyénileg is tartják a kapcsolatot a hivatallal.

Történelmi egyházak és az óvoda kapcsolata

Figyelembe vesszük a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló rendelkezést, s óvodánk lehetőséget biztosít speciális szolgáltatások keretében hittan igénybevételére. Évente történik felmérés a szülői igényekről, és ennek alapján biztosítjuk a hitoktatás lehetőségét az azt igénylő gyermekek számára, valamint a foglalkozásokhoz szükséges helyet és eszközöket.

A kapcsolattartás formái:

- heti rendszerességgel hittan foglalkozások az óvodában;
- egyház vezetőinek részvétele óvodai rendezvényeken.

Zöld Óvoda hálózat és az óvoda kapcsolata

A térségi Zöld Óvodákkal évente szervezett szakmai napokon kicseréljük tapasztalatainkat. Minden évben kijelölünk, egy óvodát ahová ellátogatunk, gyakorlatban is tapasztalatot szerzünk a jó gyakorlatok terén.

Tehetségpontok és az óvoda kapcsolata

A térség tehetségpontjaival, így az Alsójózsai Kerekdő Óvoda tehetségpontjával együttműködési megállapodás alapján folytatjuk kapcsolatunkat.

Nemzetközi óvoda és az óvoda kapcsolata

Óvodánk a Kárpát-medencei magyar nyelvű kolozsvári óvodával - oktatási tér kialakítása érdekében - tart fenn testvéróvodai szakmai kapcsolatot. A kapcsolat célja, a külhoni magyar óvodával az interkulturális kapcsolat ápolása, a két ország kultúrájának kölcsönös megismerése, tisztelete a gyermekek életkorának megfelelően.

A kapcsolattartás formái:

- találkozások;
- tapasztalatcserék;
- interneten;
- postai úton.

Roma Nemzetiségi Önkormányzat és az óvoda kapcsolata:

Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködési megállapodás alapján tartjuk a kapcsolatot.

7. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

7.1. Játék

„Gyermekeink úgy fognak holnap dolgozni, ahogyan ma játszanak: alaposan és kitartóan vagy figyelmetlenül és unottan.”

(Elisabeth Plattner)

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb élményt adó tevékenysége, a nevelés leghatékonyabb eszköze, mely az egész személyiséget fejleszti.

A gyermekek a külvilágukból és saját belső világukból származó benyomásaikat a játékban élik át. Ezáltal válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást fejlesztő tevékenységgé.

A gyermekek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie. A gyermekek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőttekhez való hasonlítás igénye, szocializációs indítékai teszik a gyermekek alapvető szükségletévé a játékot. **Játéktevékenységek közben fedezik fel, ismerik meg környezetüket, ismerik fel önmaguk lehetőségeit és korlátait.**

A mozgás, a testséma és az én megismerése, a percepció, a gondolkodás, azon belül a fogalmi gondolkodás és a beszédfolyamatok, a kommunikáció fejlődése mind-mind játékba ágyazódik.

A kisgyermekek első valódi játszótársai a felnőttek. Utánozható mintát adnak a játéktevékenységre, majd, ha a szabad játékfolyamat kialakul, segítők, ha a játékfolyamat elakad, kezdeményezőkké válnak. A felnőttek jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre, egyszerű, alakítható a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre és időre van szükség. Az óvodánknak és az óvodapedagógusainknak feladata, hogy megfelelő csoportléghőmérsékletet, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz.

Nyugodt, derűs légkör

A gyermekek kiegyensúlyozottságához, közösségi életük fejlődéséhez szükséges nyugodt légkör a játékra közvetlenül is hatással van. Változatos játéktevékenységet biztosítunk az óvodába érkezéstől a hazamenetelig.

Megfelelő hely

A gyermekek szabad mozgása, az egymás mellett játszó csoportok és a játék térbeni kibontakozása érdekében szükséges a megfelelő hely kialakítása.

Játékidő

A játékra elegendő időt biztosítunk a nap minden időszakában, akár a teremben, akár a szabadban. A játékidő biztosításával kibontakozhat a kezdeményezett, direkt fejlesztést célzó játék, illetve a szabadjáték. Indokolatlanul a kötetlen kezdeményezések, tevékenységek megszervezésével az elmélyült játékot nem szakítjuk meg. A kicsik számára különösen fontos, hogy minél hosszabb, megszakítások nélküli legyen a játékidő. A nagyobbaknál már kialakulnak az együttjátszó csoportok, ezért a tartalmas, gazdag játék kialakulásához elegendő időre van szükség. **A játék kiemelt jelentősége az óvodánk napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezéseinkben megmutatkozik.**

Játékeszköz

A játékszer motiválja, ösztönzi, gazdagítja a gyermekek elképzeléseit, segíti elgondolásainak megvalósítását. Ezért olyan játékszereket adunk, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik. A játékeszközök legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak és veszélytelenek. Jó minőségű, különböző alapanyagokból készüljenek, sokféleképpen, egymással variálva illeszkedhessenek a játék témájához. A kiscsoportos gyermekek játéka tárgyhoz, eszközhöz kötött, ezért ezt az igényt mennyiségileg is ki kell elégíteni. A nagyobb gyermekek számára bővül az eszköztár, amelyek tartalmassá teszik a játékot. A játékszerek a gyermekek számára könnyen elérhető helyen legyenek és gyűjtögessenek minden anyagot, amit önállóan meg tudnak munkálni. A játékban és a játékeszközöket illetően próbálunk mindig kreatívak lenni.

Az óvodánkban nagyon fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

A játék folyamatában jelenlétünk biztosítja az indirekt irányítást. A szabadjáték külső céltól független, belülről motivált, szabadon választott, önkéntes tevékenység, ahol az óvodapedagógusaink biztosítják a gyermekek számára az önállóságot, szabadságot a játéktevékenységek, a játékeszközök, a társak, a játszóhelyek megválasztásában, a gyermeki játékelgondolás megvalósulásában.

Játékfajták

Gyakorlójáték

Kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újra és újra ismétlésre készíteti a gyermekeket. Irányításában biztosítjuk a mozgásteret és mindazokat a játékszereket, eszközöket, anyagokat, amelyek alkalmasak a gyermekek mozgásigényének, és manipulációs vágyának kielégítésére. A megfelelő eszközök, anyagok, állandóan álljanak a gyermekek rendelkezésére. Így megismerik az ismétléses cselekvések közben az anyagokat, eszközöket, ismerkednek a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével, hangokat, szavakat, mondatokat dallamokat ismételnék, „halandzsáznak” és ritmikus mozgást végeznek.

Szimbolikus játék

Szerepjáték előtti stádium. Még nem szükséges a társ, de ha van akkor sincs szerepkiosztás, nincs szerepkapcsolat. A téma a valós élet egyszerűbb mozzanatait tükrözi. Játék közben jellegzetes cselekvéseket, műveleteket utánoznak, élethelyzeteket alkotnak újra. Beépítik a környezet jelenségeit, eseményeit, önálló vagy csoportos játékba, utánozzák - különösen a hozzájuk érzelmileg közel álló - felnőtteket és társaikat.

Szerepjáték

Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki, és fejlett formáját az óvodáskor végére éri el. A gyermekek szerepjátéka tapasztalataikat, ismereteiket és az ehhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A szerepjáték feltételezi a gyermekek önállóságát, kezdeményező készségét. A vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait, miközben sokoldalúan megnyilvánulnak és alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, az együttműködés, a kölcsönös alá és fölérendeltség, a közös tevékenység.

Építő, konstruáló játék

Az építés, konstruálás közben átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitásuk. Megismerik a tervezést, szerkesztést, közben fejlődik megfigyelőképességük, gondolkodásuk. Az építő játék az eszközök, és anyagok változatosságát igényli. Konstruáló játék során összerakosgatható, összeszerelhető játékszerekkel játszanak egyéni elképzelések alapján. A konstruálást szerepjátékhoz kapcsolják, a valóság tárgyaihoz hasonlót készítenek, bonyolultabb alkotásokat hoznak létre, különböző anyagokat, eszközöket kombinálnak egyéni ötletek alapján.

Barkácsolás

A játék igényéből indul ki, kötetlen, azok a gyermekek vesznek részt, akiknek szükségük van eszközökre. Időpontját is a játékhelyzet határozza meg. Megteremtjük a feltételeket, hogy a gyermekek játékidőben bármikor barkácsolhassanak. Gondoskodunk a megfelelő helyről, anyagokról, és kifogástalan, a gyermekek számára megfelelő szerszámokról.

Bábjáték, dramatizálás

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek irodalmi élményeiket szabadon választott, kötetlen módon dramatizálják. Ennek első feltétele, hogy az irodalmi alkotások érzelmileg megragadják a gyermekeket. A dramatizáláshoz gondoskodunk különféle eszközökről, jelmezekről, a különböző szerepeket jelző kellékekről. A bábjáték igazi kifejező eszköze maga a mozgás, és ez vizuális élményt is jelent a gyermekeknek. Az óvodapedagógusaink bábjátéka a gyermekeket utánzásra készíteti. A bábozás oldott légkörben, felesleges kötöttségek nélkül folyják. Jelentősége abban áll, hogy olyan utat nyit meg a gyermekek és a felnőttek között, amely eddig zárva volt. A bábu - az „átmeneti tárgy” a két személy között közvetít. A bábjáték hatásos, mert képszerű, csodálatos, mert a bábu megelevenedik, él. Az érzelmek kivetítését, reagálását biztosítja. A bábok kiválasztása feleljen meg a gyermekek által kedvelt meséknek, kapcsolódják élményeikhez.

Szabályjáték

Pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának lezárását. A játék jellegéből következik a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. A szabályjátékban tanulják meg a helyes magatartás alapvető formáit. A nagyok csoportjátéka fejleszti a közösségi érzést, és a felelősségtudatot. Megtanulják, hogy viselkedésüktől, ügyességüktől függ az egész csapat győzelme. A szabályjátékok által mozgásos játékokat, dalos- és mondókás népi játékokat (fogócskák, bújócskák, körjátékok, szembekötődik, labdajátékok, mozgásos versenyjátékok), értelmi képességeket fejlesztő játékokat (társasjátékok, képes kirakók, kártyajátékok, dominók... stb.), nyelvi játékokat, drámajátékokat, dramatikus elemeket tartalmazó játékokat (bizalom játékok, lazító, feszültségoldó játékok, ráhangoló játékok, csapat, közösség építő játékok) játszanak. A dramatikus játékok a bensőséges, közösségi játszást célozzák meg, melyben a játszó gyermekek érzelmileg és szellemileg egyaránt tapasztalatot gyűjtenek.

Célunk

Váljanak valóra az örömteli játéklehetőségekben a gyermekek egyéni vágyai, ötletei, élményei. Váljék a játéktevékenységeken keresztül a gyermek személyisége sokoldalúvá, harmonikussá, fejlődjenek képességei, készségei. Formálódjon közösségi, erkölcsi, érzelmi társas viselkedése. Valósuljon meg a szabadjáték elsődlegessége, túlsúlyának érvényesítése.

A játék folyamatában az óvodapedagógusaink tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógusaink feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása;
- a játékhoz szükséges nyugodt légkör, hely, eszközök egyenlő hozzáféréseinek biztosítása / kialakítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése;
- a napirenden belül elegendő idő biztosítása a játék megvalósulására, befejezésére, illetve későbbi folytatására;
- az elmélyült játéktevékenységet ne zavarja meg más tevékenység felkínálásával;
- a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulásának elősegítése;
- az ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához;
- az egyéni élményeken túl, kreativitást fejlesztő és erősítő közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében;
- a különböző tapasztalatszerzésre szolgáló egyéb anyagok biztonságos elhelyezése, pl. homok-víz - asztal;
- a játékkal kapcsolatos szabály kialakítása;
- a játéktér olyan mobilizálható kialakítása, hogy a gyermekek igényüknek megfelelően maguk is szabadon átrendezhessék,
- a csoportszobában is használható mozgásos játékok biztosítása;
- a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megismertetése a játékeszközökkel, az azokkal való játszás szabályaival, együttműködési képességük fejlesztése a játékban, példaadással, közös játékkal;
- az óvodapedagógus is tudjon és szeressen játszani;
- úgy tekintse a játékot, mint a nevelési célok elérésének legfőbb eszközét.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- alkalmassá válik a csoportban való szabadjátékra, egyéni fejlettségének megfelelően választ játékot;
- örömmel és önfeledten játszik;
- kialakul igénye a közös játék iránt, képes kreatív együttműködésre, nyitott mások ötletei iránt;
- megjelennek önálló, kezdeményező megnyilvánulásai a játék során;
- pozitív érzelmei dominálnak társai iránt, ugyanakkor próbálkozik önálló konfliktusmegoldással;
- aktívan részt vesz az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban;
- képes a játékszabályok önkéntes vállalására (betartja és követi a megismert szabályokat);
- képes önálló szabályok létrehozására;
- barkácsol egyéni ötletei alapján, különböző anyagok felhasználásával, kombinálásával;
- képes építeni, konstruálni különböző eszközökből, játékokból;
- képes saját fejlődési - érési tempójának megfelelően élményei eljátszására;
- képes a szabadjáték során önállóan dönteni, játéktevékenységet választani;
- szívesen vesz részt a szabályjátékokban, a szabályokat betartja, egészséges versengés jellemzi;
- fel tudja dolgozni siker és kudarcélményeit;
- szívesen, bátran bábozik, és képes maga is készíteni egyszerű bábokat;
- folytatja napokon keresztül a már elkezdett játéktémát;
- le tud mondani egy-egy kedves játékszerről;
- képes vigyázni a játékeszközökre.

7.2. Verselés, mesélés

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese és a vers örömforrás - derű esztétika, társas élmény, nyelv/gondolat-, amely nagy belső energiákat mozgósít. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermekek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermekek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatokkal és a szavak egységével a gyermekeknek érzéki - érzelmi élményeket nyújtanak.

Az értékes gyermekirodalmi alkotások biztosítják a gyermeki érdeklődés fenntartását a természeti és társadalmi környezet, az emberek s önmaga iránt.

Az irodalmi nevelésnél arra törekszünk, hogy a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva a mesélés, verselés kezdeményezésének **anyaga** változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, **rigmusok** - megismertetése adja, kiegészítve a **magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeivel, meséivel**, a klasszikus kortárs és más népek irodalmi műveivel.

A mesehallgatás, a versmondás, a verses szöveggel kísért játék, a bábszínház, a dramatizált mese, szituációk megjelenítése változatos módszerek és eszközök alkalmazásával történik.

A gyermekek saját vers- és mesealkotásai, annak mozgásokkal és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője **mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme**. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermekek szemléletmódjának és világgépének kialakítására.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermekek nagy érzelmi biztonságban érzik magukat, s a mesehallgatás **belső képvilágot** jelenít meg. A **belső képalkotásnak** ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Célunk

Kialakítani a gyermekekben az irodalom iránti fogékonyságot, a könyvek szeretetét és megbecsülését. Képesé tenni az érthető, kifejező beszédre és a belső képalkotásra, fogékonnyá tenni esztétikai, irodalmi élmények befogadására. Megalapozni, hogy tisztelje, becsülje, szeresse anyanyelvét, szülőföldjét. Megvalósítani a multi-, és interkulturális nevelést. Fejlesztani értelmi, érzelmi, erkölcsi életüket az igényesen megválasztott irodalmi művek által.

Tartalom:

- mondókák, versek, állat-, tündér-, folytatásos- és népmesék, más népek meséi, találós kérdések,
- népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok;
- magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi;
- klasszikus és kortárs irodalmi művek;
- anyanyelvi játékok;
- mesedramatizálás;
- színház, bábszínház, könyvtár látogatása;
- multi-, és interkulturális tartalmak.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a nyugodt körülmények biztosítása a nap bármely időszakában a beszélgetésekre, irodalmi élménynyújtására;
- az anyanyelv szépségének, gazdagságának megismertetése;
- a kifejező előadásmód, a megfelelő anyagválasztás, az irodalom nyelvi-, stilisztikai eszközeinek kihasználása a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlődése, fejlesztése érdekében;
- a beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása: meseprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játék;
- a „beszélő környezet” megteremtése, - kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű, és a sajátos nevelési igényű gyermekek esetén;
- a beszédészlelés, beszédértés, reprodukció fejlesztése (helyes légzés, tiszta kiejtés, artikuláció, beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés, szókincs, mondatalkotás, helyes nyelvtani struktúra, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése);
- a beszédkedv felkeltése, megőrzése;
- az irodalmi anyagok válogatásakor multikulturális nevelésen alapuló integrációs lehetőségek biztosítása;
- a szorongások feloldására megoldás találása mesék, versek által;
- a könyvnézegetés lehetőségének biztosítása;
- a könyvtárlátogatás megszervezése;
- a szülők figyelmének felhívása az élszóban történő mesélés fontosságára, kezdeményezze, hogy otthon is rendszeresen verseljenek, meséljenek.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- mond spontán módon és szívesen verseket, meséket, mondókákat;
- megfelelően használja a megismert szavakat, ismeri azok jelentését;
- mond önállóan is verseket, képes kiegészíteni rövidebb meserészleteket;
- fel tudja idézni a cselekmény egy-egy mozzanatát;
- össze tudja kötni folytatásos mesék, versek, meseregények szálait;
- szívesen, örömmel hallgat mesét;
- kialakul igénye a mese újra hallgatására, megjegyzi a mese szereplőit, legfontosabb elemeit;
- megjelennek kedvenc meséi, meseszereplői bábozása, dramatizálása, rajzolása, játéka során;
- tud az egyes ünnepi alkalmakhoz irodalmi szövegeket kapcsolni;
- kialakul a belső képalkotás képessége, ami a szövegértés alapja;
- önállóan is szívesen nézegeti meséskönyvek képeit, a képekről mesél;
- vigyáz a könyvekre;
- megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásai;
- képes figyelemmel kísérni, megérteni korának megfelelő színházi előadások cselekményeit;
- elsajátítja a színház, bábszínház, könyvtárlátogatás viselkedés szabályait, kultúráját.

7.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodánkban a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket.

A zenei nevelésünk alapja a néphagyomány. Fontosnak tartjuk a népi kultúra és a hagyomány átadásával a szellemi örökségünk átörökítését. Továbbá, hogy a gyermekek kiskoruktól kezdve ismerkedjenek a néphagyományokkal, ezek kapcsolatteremtő és személyiségformáló erejével, annak a tájegységnek a kultúrájával, hagyományaival, ahol élnek. **Segítjük a népdalok éneklésével, hallgatásával, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését.** Az ének-zenei nevelésünk feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az élményt nyújtó közös ének - zenei tevékenységeink során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét, mely által formálódik zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk.

A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermekek mindennapi tevékenységének. Az énekes népi játékok mellett az utóbbi években már szerepet kap a kortárs és más népek (multikulturális) zenei alkotásainak megismerése, továbbá fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan anyag, melyben a gyermekek örömet lelnek.

Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására, ehhez biztosítunk számukra elérhető helyen eszközöket, hangszereket.

Célunk

Éreztetni a közös játék és közös éneklés örömét. Megvalósítani a zenei anyanyelv megalapozását az életkoruknak megfelelő zenei anyag megválasztásával. Kibontakoztatni, fejleszteni zenei képességeiket, készségeiket. Kialakítani zenei kreativitásukat. Alkalmazni az önkifejezés újabb formáit (mozgás, rögtönzés, ritmusvariációk) esztétikai és művészeti élménynyújtás a zene eszközeivel. Felkelteni érdeklődésüket a magyar népzene és más népek zenéje iránt.

Tartalom:

- magyar népi gyermekjátékok, mondókák, énekes játékok, évszakokhoz ünnepekhez kapcsolódó énekek;
- gyermekeknek írt műdalok;
- más népek dalai, gyermekdalai;
- hangszeres zene;
- kis hangterjedelmű magyar népdalok;
- klasszikus és kortárs művészeti alkotások.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése;
- a zenei ízlésük formálása;
- a közös éneklés megszerettetése;
- az életkornak megfelelő énekek, mondókák megismertetése;
- a zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése, (ritmusérzék, belső hallás, éneklési készség), éneklésben, mozgásban, ritmusban kreativitásuk elősegítése;
- az ünnepekhez, évszakokhoz, állatokhoz kapcsolódó énekek bemutatása;
- a magyar népi mondókák, gyermekdalok, népi gyermekjátékok, fűzések, más népek énekeinek megismertetése;
- a beszéd és zenei hallás fejlesztése;
- a tudatos, tervszerű és folyamatos ének- zenei fejlesztő hatások megszervezése;
- a szülőknek mondókák, gyermekdalok ajánlása,
- a zenei élmények biztosítása: „Hangszersimogató” programon, az alkalmi hangversenyen való részvétel megszervezése;
- a zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- képes változatos formában érzékeltetni az egyenletes lüktetést és ritmust;
- megközelítően tisztán, segítség nélkül énekelni;
- képes dallammotívumok bújtatására, felismerni a dallamot dúdolásról, hangszerről;
- tud gyorsan-lassan, halkán-hangosan, magasan-mélyen és ezek kombinációjában mondókázni, énekelni;
- tudja folytatni a megkezdett éneket, mondókát, visszaénekelni kitalált dallam motívumot;
- felismeri néhány hangszer hangját (furulya, hegedű, xilofon stb.);
- tud használni egyszerűbb ritmushangszereket (dob, cintányér, csörgő stb.);
- próbálkozik szöveg, dallam, zenei kérdés-felelet kitalálásával;
- felismeri környezetünk finomabb zörejeit;
- érdeklődéssel hallgatja az óvodapedagógus által énekelt éneket vagy hangszeren előadott művet;
- tud helyes testtartással tempóban járni, egyöntetű mozgást csoporttal együtt végezni;
- képes egyszerű táncos mozgásokat helyes testtartással, megközelítőleg egyszerre végezni;
- élvezettel vesznek részt ének-zenei tevékenységekben.

7.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális tevékenység összetett, sokszínű komplex nevelési és művészeti terület. **Beletartozik a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is. Fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.**

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermekek által megérthető világ tárgyai és eseményei, az ünnepek, amelyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, alkotókedvüket nem szoríthatjuk szűk időkeretbe. A hét minden napja szükséges ahhoz, hogy a gyermekek a tevékenység gazdagságáért, sokszínűségéért, önmaga belső látásmódja kifejezéséért vegyenek részt a tevékenységben. A mikrocsoportos foglalkozások beépülnek a játékidőbe, gyakran ezekből alakulnak ki a több műveltségi területet is átfogó komplex tevékenységek. Minden csoportszobában az ábrázoló tevékenységekhez az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket, anyagokat biztosítunk, melyhez a gyermekek bármikor hozzáférhetnek. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ábrázoló tevékenységeink a gyermekek egyéni fejlettségéhez és képességeikhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképességük, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőkéességük alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A gyermekek alkotásai az öltözőkben és a folyosón kerülnek kiállításra, továbbá **törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.**

Célunk

Legyen a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka a gyermekek számára örömteli cselekvés. Megismertetni a tárgyi világgal és annak újra alkotási lehetőségeivel. Kialakítani az igényüket az alkotásra, az önkifejezésre, az esztétikai élmények befogadására, a környezet esztétikai alakítására. Alakítani tér-, forma- és színeképzetüket. Elsajátíttatni az ábrázolás, a barkácsolás változatos technikáit, a különböző eszközökkel való manipulációt. Tükröződjön fantáziájuk, képzeletük alkotásaikban.

Tartalom:

- Tájékozódás a térben: A vizuális észlelés fejlesztése, a tárgyak, formák, alakok egymáshoz való viszonyának megfigyelése, rendezése, térrészletek összefüggése, arányviszonyok, soralkotás térben, ritmusképzés, irányok. Formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés: anyagalakítások (természetes anyagok, textilmintázás, papírmunka, konstruálás).
- Képalakítás vizuális elemek használatával: tájékozódás a kép síkján (vonalak, formák, színek egymáshoz való viszonya), színek, formák képzése, kompozíciók létrehozása.
- Környezetalakítás: színbeli, formai rendezés, környezetdíszítés.
- Képző és népművészeti alkotások: képnézegetés, múzeum- és tárlatlátogatás, köztéri szobrok, parkok, utcarészek megtekintése. Néphagyományok, élő és fellelhető népművészet alkotásainak megtekintése, multi- és interkulturális tartalmakkal való ismerkedés. A népi hagyományokra épülő technikák bemutatása: hímzés, nemezelés, szövés, agyagozás, kosárfonás, fafaragás, szűrrátét.
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka:
rajzolás: kréta, ceruza, filctoll, pálcika rajz, kontúrozás;
festés: nyomat, törlés, lazúrozás, pecsét, mozaik, tojásfestés;
mintázás: vizes homok, főzött gyurma, lisztgyurma, plasztilin, hó, jég;
szövés: szövőkereten (textilből, fonalból);
fonás: természetes anyagokból;
papírmunkák: hajtogatás, vágás, tépés, gyűrés, tapétázás, sodrás, ragasztás, fűzés, barkácsolás;
textilmunkák: barkácsolás, bábkészítés, varrás, pamutragasztás, textilkép, csomózás, kötözés, vágás, ragasztás;
termékek: mozaik, barkácsolás, nyomat;
növények: préselt levelekből, virágokból kép, faág-, virágkompozíció.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel, eljárásaival és azok célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatával;
- az egész nap folyamán lehetőség biztosítása térben és eszközök tekintetében, hogy a gyermekek spontán és szervezett formában tevékenykedhessenek;
- a gyermekek által használt tárgyi felszerelések hozzáférhető, biztonságos módon történő elhelyezése;
- a produktumokról véleményalkotás, ön- és társértékelés lehetőségének biztosítása;
- az életkornak megfelelő differenciált alkotási lehetőségek, feltételek megteremtése;
- a gyermekek fejlettségi szintjéhez igazodva, a váratlan helyzetek figyelembevételével a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek bátorítása;
- a természetes, gyermekbarát anyagok felhasználásával esztétikus környezet formálása;
- a szülők segítése, hogy otthon is adjanak gyermekeiknek lehetőséget az ábrázolásra.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- képes a tárgyak térbeli kiterjedésének felismerésére, a tér rendezésére;
- jelzi a kép kialakításában az elemi térviszonylatokat;
- használja a képi kifejezés változatos eszközeit;
- hangsúlyozza alkotásaiban a jellemző jegyeket, formákat;
- megjelennek emberábrázolásaiban a részformák, egyszerű mozgások jelzései;
- megfelelően használja az eszközöket, alkalmazza a különböző technikai eljárásokat és egyszerű munkafogásokat;
- díszít megfigyelés, emlékezet, elképzelés alapján és készít képeket, tárgyakat, kompozíciókat;
- tud formákat mintázni elképzelései alapján, megfigyelései felhasználásával;
- ismeri és alkalmazza a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatait, érvényesülnek a színkeverés lehetőségei, jellemző a színek egyéni alkalmazása;
- élményt jelent számára az alkotás és a közösen készített kompozíció;
- rendelkezik a feladatvégzésre irányuló akarat és figyelemösszpontosítás képességével, koordinált szem és kézmozgással;
- tud véleményt nyilvánítani az alkotásokról, megfogalmazza értékítéletét, rácsodálkozik a szépre, tud gyönyörködni benne.

7.5. Mozgás

A gyermekek legalapvetőbb természetes megnyilvánulása a mozgás, a személyiség valamennyi szegmensét fejleszti. **A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának formálásának és fejlesztésének eszközei.**

Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza. A mozgás fejlődése és az értelmi fejlődés szorosan összefügg. Ez biztosítható a sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal.

Óvodánkban biztosítjuk a sokoldalú mozgást, mozgásos játékokat, tevékenységeket. **A játékos mozgásokat** teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában **az óvodai nevelésünk minden napján a gyermeki szükségletek és egyéni képességek figyelembe vételével biztosítjuk.** A mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, (mint az erő, ügyesség gyorsaság, állóképesség), illetve a társra figyelmet. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások kialakulásához. Fontos szerepük van az egészség megóvásában, megőrzésében. Befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, ellenálló- és teherbíró képességét. **Kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását.** A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A komplex testmozgások beépülnek az óvodai életünk egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének - a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás - fejlődésére.

A mindennapos mozgások során a mozgásos játékok változatos, rugalmas alkalmazásakor törekszünk az örömteli mindennapos mozgás, mozgáskedv felkeltésére, fenntartására.

Célunk

Megteremteni azokat a feltételeket a gyermekek egészséges fejlődése érdekében, amelyek elősegítik a biológiai fejlődésüket, növelik a szervezetük teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességüket. Kialakítani egészséges életmód iránti igényüket. Fejleszteni a gyermekek természetes mozgását, térbeli tájékozódó, testi képességüket, erőnlétüket, állóképességüket.

Alkalmazkodni a gyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségi szintjükhöz, teherbíráshoz. Erősíteni a személyiségük akarati tényezőit. Kialakítani az egészséges versenyszellemüket. Válgon szokássá a helyes testtartás. Építeni a gyermekek mozgástapasztalatára, játékos kedvére. Törekedni a kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegőn való tartózkodás lehetőségének kihasználására. Együttműködni a mozgás megszerettetésében a családokkal.

Tartalom

A mozgás tartalmát tekintve a gyermekek természetes mozgása, a spontán szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységek és irányított mozgásos tevékenységekből tevődik össze. Ezek együttesen vannak jelen az óvodai élet más tevékenységeiben is, így hatva a gyermek személyiség fejlődésére. A foglalkozás felépítésére, a hatékony foglalkoztatási formákkal, elsősorban a funkcionális mozgáskészségekre (természetes mozgásokra) új szemléletű, nem versengés centrikus játékokra építve lehetőséget adjon a pozitív kompetencia érzet kialakítására.

A természetes vagy funkcionális mozgásformák rendszere:

- **Helyváltoztató mozgások:** járások, futások, szökdelések, oldalazások, irányváltoztatások, kúszások, mászások, függeszkedések, gurulások;
- **Helyzetváltoztató mozgások:** ugrások és érkezések, esések, gördülések, fordulatok, átfordulások, függések, támaszok;
- **Finommotoros (manipulatív) mozgások:** gurítások, dobások, elkapások, ütések, rúgások, labdavezetés, húzások-tolások, emelések, hordások;

A csoport fejlettségi szintjének figyelembevételével: fogó, futó, egyéni, páros, csoportos, szabályjátékok.

A helyes lábboltozat kialakítását célzó gyakorlatok: alapgyakorlatok, előkészítő gyakorlatok, szer nélkül végzett gyakorlatok, szerrel végzett gyakorlatok.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a mozgás megszerettetése, természetes mozgáskedv fenntartása, mozgásigény kielégítése;
- a lehetőségek biztosítása, hogy a gyermekek időjárásnak megfelelően minél hosszabb időt töltsenek a szabad levegőn;
- a gyermekek szabad mozgástevékenységének feltételeinek biztosítása;
- a terhelést biztosító napi mozgáshoz a gyermeknek ötletek adása és figyelmük ráirányítása;
- a változatos eszközök és az önálló, szabad mozgás biztosításával a mozgás jelentsen örömet a gyermekek számára;
- a gyermekek egyéni szükségleteinek, képességeinek, igényeinek figyelembevétele;
- a sajátos nevelési igényű gyermekek prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása lehetőség szerint speciális gondozó, megfelelő szakember bevonásával, a szülővel együttműködve;
- a pozitív személyiségi tulajdonságok kialakítása, a társakra figyelés képességének fejlesztése;
- a társakkal végzett együtt mozgás tapasztalatainak gazdagítása, ezáltal a gyermekek, én-határainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, az alkalmazkodás, a kooperációs képességek fejlesztése;
- a testtartásjavító mozgásgyakorlatok beépítése a mindennapokba;
- a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása;
- a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki személyiség fejlesztése mozgásos tartalmakon keresztül;
- a gyermekek természetes, harmonikus, összerendezett, nagy- és kismozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában;
- a testséma fejlesztése (testfogalom kialakítása, testrészek ismerete, a kezesség erősítése);
- a fizikai állóképesség fejlesztése, az önértékelés és önbizalom fejlesztése;
- a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarat tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve;
- a testnevelés legértékesebb anyagainak, a játékoknak a szem előtt tartása.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- szereti és igényli a mozgást;
- betartja és követi az adott játékszabályokat;
- tud mozgás közben irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével;
- képes sor és köralakításokra;
- tud rövidebb távon egyenletes iramban futni;
- képes megfelelően csúszni, kúszni, mászni;
- egyensúlyoz egy lábon, valamint különböző szerekben, emelt magasságban (10-30 cm) rézsútos szerekben;
- tud egy és páros lábon szökdelni, átugrik kisebb akadályokat;
- tud mozgás közben személyeket és tárgyakat ki- és megkerülni;
- tud labdát megfogni, gurítani, dobni, célozni, pattogatni, vezetni;
- kitartó a mozgásokban;
- megfelelő szintű teljesítőképesség jellemzi, mozgása összerendezett, megfelelő ritmusú;
- kialakulnak a közös mozgással a szociális képességei.

7.6. A külső világ tevékeny megismerése**7.6.1. Természeti-emberi-tárgyi környezet**

A gyermekek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szereznek a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezetük formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyuk alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulják azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermekek nyitottságára építve segítjük őket arra, hogy tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tiszteljék, becsüljék azt.

A Tevékenységközpontú programunk segítséget nyújt a gyermekeknek ahhoz, hogy a világot megismerjék és megértsék a maga egészében. Játékba integrált tanulási folyamatokkal segítjük a gyermekeket, hogy a természeti - emberi - tárgyi környezetében életkoruknak megfelelően, biztonságosan eligazodjanak, tájékozódjanak. **Megismertetjük a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, hogy megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.**

A gyermekek számára lehetővé tesszük a környezet tevékeny megismerését. Nyitottá tesszük őket a világ szépségeinek befogadására, fenntartására. Megalapozzuk a külső világ sokszínű tevékeny felfedezésével a környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakulását, környezetbarát szemléletet.

Biztosítunk elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítjük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeiknek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Környezettudatosság nem más, mint személy szerinti tudatos felelősségvállalás, tájékozottság, érzékenység, a közvetlen és tágabb környezetünkkel, élőhelyünkkel szemben. A gyermekek és a természet találkozása maradandó, kellemes élmény, a kialakuló viszonyban ez meghatározó jelentőségű. Ezért alapvető, hogy óvodánk minden dolgozója legyen tisztában a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel, nyújtson pozitív mintát a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására.

Már óvodáskorban érzékennyé tesszük a gyermekeket a környezeti problémák iránt és szokásokat alakítunk ki bennük, amelyek egy életen át kíséri őket. Ehhez elsősorban a fenntarthatóság pedagógiája iránt elkötelezett, felelősen gondolkodó, környezettudatos nevelést kiemelt feladatként kezelő nevelőtestületre van szükség.

Fontosnak tartjuk a természet- és környezetvédelmi feladatokat, **olyan innovatív módszereket alkalmazunk, amelyek elősegítik a hatékony tanulási környezet megteremtését. (pl. kísérletezés, tudatos kirándulásszervezés).**

Büszkén viseljük az elnyert „ÖRÖKÖS ZÖLD ÓVODA” és „MADÁRBARÁT ÓVODA” címeket. A gyermekek mindennapi nevelésében mindent megteszünk annak érdekében, hogy erre méltóak legyünk. Környezetünket tudatosan úgy alakítjuk, hogy mindkét cím kritériumainak megfeleljünk.

Célunk

Váljék magatartásuk az életkori sajátosságuknak megfelelően környezettudatossá. Megismertetni a gyermekeket a természeti, az épített, az élő- és élettelen környezettel. Kialakítani a gyermekek természetet szerető, tisztelő, védő, környezetére igényes emberi tulajdonságait. Elmélyíteni a természetről, a környezetről szerzett ismereteiket, kialakítani a rendszerlátásukat, felfedeztetni az ok-okozati összefüggéseket. Kialakítani az állatok, madarak iránti pozitív beállítódásukat. Gyakoroltatni az elemi közlekedési szabályokat, megismertetni a közlekedési eszközöket, elsajátíttatni a biztonságos és kulturált közlekedési szokásokat.

A témák feldolgozását segítjük az IKT eszközök indokolt esetben történő alkalmazásával.

A környezetvédelem jeles zöldnapjait (Állatok, Víz, Föld, Madarak és Fák napja, Környezetvédelmi Világnap) érdekes programok szervezésével tesszük emlékezetessé, és ezekbe bevonjuk a szülőket is.

Tartalom:

- óvoda és környezete (szűkebb-tágabb);
- tárgyi kultúra értékei (tájház, múzeum);
- közintézmények, iskolák, orvosi rendelő, mentőállomás, gyógyszertár;
- népi kismesterségekkel való ismerkedés (kosár-csuhéfonás, szűrrátét, gyöngyfűzés);
- más népek szokásai, hagyományai (multikulturális);
- család;
- testünk, egészségvédelem;
- állatok: háziállatok, vadon élő állatok, rovarok, bogarak;
- növények: gyógynövények, csíráztatás, hajtatás;
- évszakok;
- közlekedés;
- színek, formák, anyagok, tulajdonságok;
- szelektív hulladékgyűjtés (PET palack, műanyag kupak, évente kétszer papírgyűjtés);
- ünnepek, ünnepélyek;
- zöld jeles napok.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a különböző élethelyzetekben minél több cselekvésen alapuló élmény biztosítása a természeti és a társadalmi környezetből;
- a gyermekek meglévő ismereteinek mélyítése, rendszerezése;
- a természetben való folyamatos tevékenedéshez, tapasztalatszerzéshez a gyermekeknek eszközök és lehetőségek biztosítása;
- a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő módszerek, eszközök választása: megfigyelés, játékos tevékenységek, szenzitív játékok, gondolkodtató kérdésekkel problémahelyzet előidézése, kísérletezés, vizsgálat;
- az ok-okozati összefüggések, viszonyok megérttetése;
- a természetes élethelyzetekben a szokások, szabályok gyakorlásával a természet szeretetének és a környezet védelmének megalapozása;
- a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartás, környezetért felelős életvitel kialakítása;
- a környezetszennyezés romboló hatására, a megelőzés fontosságára a gyermekek figyelmének felhívása; a szelektív hulladékgyűjtésbe a gyermekek tevőleges bevonása;
- a csoportszobában természetsarok, az udvaron kert kialakításához, gondozásához a feltételek biztosítása;
- a természet változásainak megfigyeltetésére, felfedeztetésére kirándulások, élményszerző séták szervezése;
- az elemi közlekedési szabályok gyakoroltatása;
- a háziállatok természetes környezetben való megfigyelése, megfigyeltetése;
- a szülői értekezletek, fórumok szervezésével, a szülők szemléletmódjának alakítása, környezettudatos életvitelének gyermekeik keresztül történő formálása;
- az óvodában a gyermekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe szülők bevonása (papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, a háztartásban felesleges csomagolóanyagok újra felhasználása);
- a gyermek önálló véleményalkotásának, döntési képességének elősegítése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- az egyszerű kísérletekkel a tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása;
- a kirándulások, tapasztalatszerző séták alkalmával a gyermekek figyelmének felhívása, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalma, ne szemeteljenek, és a természetből csak azt hozzák el, amit a természet elengedett.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- ismeri az óvoda szűkebb-tágabb környezetét;
- tudja személyi adatait (név, lakcím, szülők neve, foglalkozása, munkahelye);
- megnevezi testrészeit, érzékszerveit;
- ismeri a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát (közlekedési lámpa színei, gyalogos átkelőhely, autóbuszon való közlekedés szabályai);
- ismeri, megnevezi, a színeket, színárnyalatokat;
- ismeretei vannak a népi kismesterségekkel kapcsolatban;
- tevékenyen részt vesz a szelektív hulladékgyűjtésben;
- ismeri és megnevezi a közvetlen környezetében található növényeket, állatokat, szívesen végzi a növényápolás és állatgondozás egyszerűbb feladatait;
- ismeri az évszakok nevét és néhány jellemzőjét, különbséget tud tenni az évszakok között;
- észreveszi az egyszerűbb összefüggéseket a természetben és az időjárásban;
- ismerik a hónapok, napok, napszakok nevét;
- alkalmazza a tevékenységek során megismert kifejezéseket;
- ismeri és alkalmazza az időrendi sorrendiséget;
- kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez megóvásához szükségesek;
- szívesen vesz részt kirándulásokon, rendezvényeken, kiállításokon, sétákon.

7.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jutnak a gyermekek és azokat a tevékenységeikben alkalmazzák. Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemléletük.

A gyermekek kapcsolatba kerülnek játékaik és egyéb tevékenységük során matematikai jellegű ismeretekkel. Ennek során fejlődnek képességeik, pozitív viszony alakul ki bennük a későbbi matematikához, melyben többször megélik a felfedezés, rátalálás, felismerés és tudás örömet. A gyermekek játékaik során tapasztalatokat szereznek matematikai fogalmakról, viszonyokról, a különböző anyagok jellemzőiről, a tárgyak térbeli tulajdonságairól, megtanulnak tájékozódni a térben.

A környezet tevékeny megismerése folyamán bővülnek a gyermekek ismeretei, felfedeznek ok-okozati összefüggéseket, a rész-egész viszonyait, matematikai tapasztalatokat szereznek és bővül szókincsük. Az alapvető mennyiségi és formai összefüggések felismerésének segítése, a matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb. A környezet mennyiségi, formai összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása során a mozgás, a játékokkal való manipuláció, a sok és változatos konkrét érzékszervi- mozgásos élmény az elsődleges.

Az óvodai tevékenységek, a séta, a kirándulás sokféle lehetőséget biztosítanak számunkra a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltésére. Mindig a tevékenység öröme az elsődleges majd követi a képi és a szóbeli megfogalmazás.

Célunk

Felismeretni és alkalmaztatni a mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseket. Kialakítani a matematikai érdeklődésüket. Fejleszteni logikus gondolkodásukat, problémamegoldó képességüket. Kitartók legyenek a feladatok végzésében.

Tartalom:

- minőségi eltérések megfigyeltetése (kisebb-nagyobb, rövidebb-hosszabb, alacsonyabb-magasabb, keskenyebb-szélesebb);
- mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több, kevesebb, egyel több, számos, számtalan stb.);
- mennyiségi eltérések megállapítása, halmazképzés (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás, pótlás, elvétel);
- tő- és sorszámlálás;
- síkidomok, testek körberajzolása, színezése (síkformák: kör, háromszög, négyszög, illetve térbeli formák: gömb, kocka, téglatest);
- azonosság, egyenlőség megfigyeltetése;
- becslések, mérések (felület, térfogat);
- ritmikus soralkotás;
- sík és térbeli tájékozódás, irányok gyakorlása (alatta, fölötte, mellette, mögötte, között, előtte, utána, kívül, belül, jobbra-balra).

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a tevékenységek során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése, alkalmazása;
- a matematikai fogalmak, kifejezések, összefüggések megismertetése, megtapasztaltatása;
- a matematika iránti érdeklődés felkeltése;
- a gyermekek kíváncsiságára építő érdekes, problémahelyzetek teremtése;
- pontos, egyértelmű gondolat, probléma megfogalmazása, a gyermekek számára érthető közvetítése;
- a gyermekek egyéni fejlettségének, képességeinek figyelembevétele - kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű és tehetséges gyermekek esetén;
- a gyermekek egyéni feladatmegoldásának meghallgatása, a sajátos logika elfogadása;
- az olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, amik felkeltik a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszik lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését;
- a komplex matematikai tapasztalatszerzés biztosítása, mely minden esetben támaszkodik a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire;
- a matematikai képességek fejlesztése, játékba építése.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- képes több kiterjedési fokozatot felsorakoztatni, egymással összehasonlítani és fokozatosságot kifejezni;
- képes kiterjedéseket, mennyiségeket, egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy kisebbet, vagy kevesebbet, illetőleg nagyobbat vagy többet létrehozni;
- tud 10-et vagy 10-en aluli mennyiséget képi, vagy fogalmi szinten két vagy többfelé bontani, a bontott mennyiség részhalmazáról megállapítani, hogy melyik több, kevesebb, illetve ugyanannyi;
- tud tárgyakat helyesen megszámlálni;
- használ tő- és sorszámneveket;
- ismeri a pár fogalmát;
- helyesen használja a viszonyokat jelentő névutókat;
- érti, és helyesen használja a matematikai kifejezéseket;
- tapasztalata van a tükörrel, ismeri a jobb-bal irányt.

7.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű önként - azaz örömmel és szívesen - végzett játékos tevékenység. Munka jellegű tevékenység: az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

Fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe, ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermekek számára. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége. A közösségi kapcsolatokat, a kötelességteljesítés alakításának eszköze. Hozzájárul a gyermekek közti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység átéléséhez. A munka jellegű tevékenységek a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Fontosnak tartjuk, hogy a munka jellegű tevékenység legyen a gyermekek mindennapjainak része, természetesen jelenjen meg az óvodai életben. Megteremtjük a feltételeket a gyermekek igényeiből, játéktevékenységéből fakadó, illetve a dajka munkájához kapcsolódó munka jellegű tevékenységekhez. Biztosítjuk a megfelelő gyermek méretű eszközöket, és azokat úgy helyezzük el, hogy a gyermekek önállóan is elő tudják venni. A gyermekek a tevékenység közben megtanulják a munkaeszközök nevét, használatát, a munkafolyamatokat. A gyermeki munkákat folyamatosan, konkrétan, reálisan, a gyermekek saját magukhoz mérten fejlesztően értékeljük.

Célunk

Biztosítani a tapasztalatokra épülő ismeretek szerzését, gyakorlati alkalmazását. Kialakítani a munkavégzéshez szükséges készségeket, képességeket. Fejleszteni a gyermekek értékteremtő együttműködését, önállóságát. Megtanítani őket önállóan dönteni, feladatokat egymás között megosztani. Elsajátítani az eszközök célszerű használatát. Kialakítani önállóságukat, önértékelésüket, munkaszervező készségüket, felelősségérzetüket, feladattudatukat. Kialakítani munka eredményének meg tapasztalásával a gyermekek munkához való pozitív hozzáállását. Éreztetni a sajátos nevelési igényű gyermekekkel, hogy képességeik szerint végzett munka során egyenrangúak társaikkal, növelni az önbizalmukat, önállóságukat. Tudatosítani a munka fontosságát és hasznosságát.

Óvodánkban végezhető munka jellegű tevékenységek fajtái**Önkiszolgálás**

Óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek életkori sajátosságai alapján legnagyobb teret kapja az óvodában. Ösztönözzük a gyermekeket az önálló tevékenységvégzésre. Az önállóság iránti igény korai jelentkezését hagyjuk kibontakozni, segítve a gyermekeket, hogy egyénileg sikeresen próbálkozhassanak a tevékenykedéssel. Arra törekszünk, hogy gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt (testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása) a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak elvégezni. Minden gyermeknek lehetősége van egyéni tempójának megfelelően tevékenykedni, az egyéni, differenciált segítség a felnőttek jó együttműködésével valósul meg. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésük arányában végezzenek önkiszolgáló munkát. Az önkiszolgálásnál a felnőttek (óvodapedagógus, dajka) adnak mintát az eszközök használatával, a munkafolyamat megvalósításával kapcsolatban. A gyermekek igény szerinti segítése, a türelem, a kellemes légkör, a csoportos helyzetek oldása, az önkéntesség, a hibázás lehetősége hozzájárul, hogy a gyermekek örömmel és természetesen végezzék ezeket a tevékenységeket.

Közösségi megbízatás-naposi munka

A csoporttársakkal együtt, értük végzett tevékenység a naposi munka gyakorlása során a gyermekek olyan munkát végeznek, amely nélkülözhetetlen a csoport életrendjében.

A naposi munkát 4 éves kortól lehet bevezetni. A naposi munka feladattudatot feltételez, figyelem összpontosítást igényel. Ezért óvjuk a naposokat attól, hogy egész nap készültségben legyenek és veszítsenek játékidőjükből. A naposi munka tartalmát a csoport óvodapedagógusai határozzák meg csoportonként.

A sajátos nevelési igényű gyermekek képességeiknek megfelelően vesznek részt a közösségért végzett munkában.

Lehetőséget adunk a gyermekeknek a növények gondozására, az udvari és a kerti munkára.

Alkalomszerű munka

Egy része időről - időre ismétlődik, tehát szervezhető, másik része esetleges (gyűjtőmunka, egymás vagy a kisebbek segítése az öltözőben, a környezet rendjének biztosítása, a tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésébe való bekapcsolódás, növénygondozás). Mindezeket a feladatokat a szükségletektől, a munka jellegétől, a körülményektől függően a csoport egy időben végzi, vagy megbízatásként egyes gyermekek teljesítik.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a lehetőség biztosítása az önkéntesen, önállóan, képessége szerint elvégezhető, önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenység, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenység végzésére;
- az életkoruknak megfelelő biztonságos munkaeszközök folyamatos biztosítása, bővítése, amely a gyermekek számára bármikor elérhető és használható;
- a lehetőségek teremtése a rendszeresen visszatérő feladatok végzésére;
- az önkiszolgálás és a közösen végzett munka jellegű tevékenységek által a munkavégzéshez szükséges magatartásformák fejlesztése;
- konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mért fejlesztő értékelés alkalmazása, munkavégzéshez szükséges képességek fejlesztése, szervezőkészség, feladattudat, együtt munkálkodás, kooperációs készség fejlesztése;
- a szülők figyelmének felhívása a türelem, az érdeklődés, a segítség és a munka értékelésének fontosságára.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- munka végzése során önállóságra törekszik, önként is vállal feladatokat, felismeri saját képességeiknek határát; pontosan teljesíti a megbízatásait;
- megismeri a kerti szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát, képes az eszközök, saját és mások testi épségének megóvására;
- igényévé válik a pontos munkavégzés;
- kapott és vállalt feladatokat befejezi;
- szívesen gondozza, óvja a környezetében lévő növényeket; gondoskodik télen a madarak táplálékáról;
- képes az egyszerűbb munkafolyamatok önálló megszervezésére, tud különbséget tenni játék és munka között;
- részt vesz a csoportszoba díszítésében;
- segít az udvari játékok elrakásában;
- szívesen segítenek a felnőtteknek és a kisebbeknek;
- ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára;
- elhelyezi a szemetet szelektíven az adott gyűjtőben;
- virágokat nem tépi le, hagyja eredeti helyén eredeti szépségében;
- örömmel vállalkozik alkalmi megbízatások teljesítésére.

7.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kiránduláson, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezett növekvő időkeretben (5 - 35 perc) valósul meg.

A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított, szervezett módon tanuljanak a kisgyermek.

Spontán tapasztalatszerzés lehet: családban szerzett tapasztalatok, társak által közvetített tapasztalatok, természetes élethelyzetekben ért hatások, tömegkommunikációs hatások.

Szervezett tapasztalatszerzés lehet: élménynyújtás, tevékenységek, kezdeményezések, felfedezés, kísérletezés, irányított megfigyelés.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban.

A játékos, cselekvéses tanulás élményszerűvé teszi az ismeretszerzést. A gyermekek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesznek, azaz tanulnak.

Az óvodapedagógusaink a tanulást támogató környezet megteremtése során építenek a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés és gyakorlati probléma megoldás elősegíti a kommunikációs és gondolkodási képességek alakulását. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik az interaktív tanulási- tanítási módszerek dominanciájával, komplex formában jelenik meg.

A kötetlen és kötött szervezeti formában az óvodapedagógusaink tudatosan és tervszerűen biztosítják a gyermekek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét.

A gyermekek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődik.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

A szociális tanulás minta és modellkövetés, azonosulás során megy végbe, mely folyamatban a magatartási formákat, viselkedési szabályokat, szokásokat sajátítsák el a gyermekek. A felnőtt példájának, az idősebb csoporttársaknak és a szülői ráhatásnak igen nagy jelentősége van ebben a tanulási formában, mely körülményeket részben megismerni, részben irányítani kell az óvodapedagógusainknak. Fontos módszerként kell alkalmazni a megerősítést és a korrekciót.

A spontán játékos tapasztalatszerzés, mint tanulási forma a gyermekeknek szinte minden tevékenységében, de elsősorban a játékban van jelen. A gazdag tapasztalatszerzéshez széleskörűen biztosítani kell a feltételeket - élmények, szabad légkör, változatos és fejlesztő hatású tárgyi környezet -, támogató óvodapedagógusi magatartást.

Játékos, cselekvéses tanulás, melynek alapelve a játékosság, az élményt adó, oldott légkörben való tevékenykedés.

A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.

Az óvodapedagógusaink által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, melyek lehetőséget biztosítanak az önálló felfedezésre, a kreativitás erősítésére.

A gyakorlati probléma megoldás.

A tanulás kezdeményezett tevékenységi formákban, valamint csoportos foglalkozások szervezeti- és időkeretében valósul meg az egész napos tevékenységek együttesében, vagy a játék adta lehetőségek figyelembevételével, sokszínű, változatos, cselekedtető, játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálásával, játékos helyzetek megteremtésével folyamatosan történik. A gyermekek képességei, készségei csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg.

Célunk

Biztosítani a tanulás feltételeit, a gyermekek cselekvő aktivitását, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalást, felfedezés lehetőségét, erősíteni kreativitását. Építeni a tanulást támogató környezet megteremtése során a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. Fejleszteni a gyermekek képességeit, bővíteni, rendezni tapasztalataikat. Kialakítani az iskolai tanuláshoz való pozitív viszonyukat. Érdeklődő, érdekes tevékenységekre vágyó gyermekekké válnak, akik teljes személyiségük révén készen állnak az iskolakezdésre.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a meglévő és az új ismeretek mélyítése, rendszerezése;
- a gyermekek egyéni képességeit kibontakoztató, tudatos és tervszerű differenciált fejlesztés alkalmazása;
- a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése;
- a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása;
- a gyermekeknek olyan szituációk teremtése, ahol megismerhetik, átélhetik a felfedezés, a kutatás örömeit;
- a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának támogatása, az iskolai beilleszkedés segítése;
- a tanulás lehetséges formáinak bővítése cselekvéses tanulással, felfedezéssel;
- az óvodán belül és kívül olyan tevékenységek szervezése, melyekben megismerik saját teljesítőképességüket, erősíti kreativitásukat;
- a közös tevékenykedés során a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára önmagukhoz képest a legoptimálisabb fejlettségi szint elérésének biztosítása;
- az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott, pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével;
- a spontán és a szervezett tevékenységen keresztül személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermek személyiségének kibontakoztatása;
- a pedagógiai munka során a gyermekek más forrásokból szerzett tudására építése;
- az egyéni értékek felszínre hozása, mely érdekében a differenciált értékelés, a pozitív megerősítés, a felzárkóztatás és a kompenzálás alkalmazása;
- a tevékenységekben rejlő lehetőségeket kihasználása,
- a gyermekek cselekvő aktivitásának, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalásának, a felfedezés lehetőségének biztosítása;
- a gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének, kielégítése, ha szükséges IKT eszköz használata;
- a megfelelő eszközök és a szabad választás lehetőségének biztosítása;
- a gyermekek hibáinak, tévesztéseinek elfogadása, -mint a tanulási, fejlődési folyamat része- az egyéni megértés elősegítése;
- a szociális tanulásban rejlő lehetőségek használata, (helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció, együttműködés)

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

- felfedezi a konkrét összefüggéseket, ok-okozati összefüggéseket, jelenségeket változásukban is;
- végez csoportosan is megfigyeléseket, elmondja önállóan tapasztalatait, észreveszi a jelenségek változásait és összefüggéseit, beszél róla /indirekt és spontán szerzett ismeretek útján/;
- felfedezi a gyermek és a felnőtt együttes tevékenysége során a természeti és társadalmi környezet jelenségeit;
- értékelni tudja társait és önmagát, a tanulás folyamán elért teljesítményeit, tettei helyességét vagy tévedéseit;
- él az újrakezdés lehetőségével;
- eljut az önmagához mért legoptimálisabb fejlettségi szintre;
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele;
- megjelenik a szándékos bevésés, felidézés az önkéntelen emlékezeti bevésés, felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett és megnő a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele;
- cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is megjelenik;
- egyszerű problémákat megold cselekedeteiben és gondolkodásában,
- feladattudata, feladat megértése, feladattartása kialakult, amelyek a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánulnak meg;
- kitartása, munkatempója, önállósága, önfegyelme megfelelő;
- betartja a szabályokat, normákat;
- kivárja, amíg rájuk kerül a sor, ha a helyzet megkívánja;
- örömmel, önként tanul;
- képességei folyamatosan fejlődnek, érzékelése, észlelése tovább differenciálódik (téri észlelés, vizuális és akusztikus differenciáció, téri tájékozottság, térbeli mozgásfejlettség, testséma kialakult).
- tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

8. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését szolgáló intézkedések

Óvodánk elkötelezett abban, hogy az egyenlő bánásmód elve teljes körűen érvényesüljön, a szegregációmentességet biztosítsa, a szolgáltatásainkhoz egyenlően minden gyermek hozzáférjen, érvényesüljön a diszkriminációmentesség, megvalósítsa az inkluzív nevelést, a minőségi neveléshez való hozzáférés mindenki számára biztosított.

Az óvodapedagógusai munkáját óvodánk gyógypedagógusa-logopédusa és a pedagógiai asszisztensei segítik a csoportokban.

Inkluzív pedagógia

Az óvodás korú gyermekek fejlődésbeli eltérései olykor szembetűnőek. Az életkori szakaszok hasonló jelenségeket, fejlettséget eredményeznek, de a hasonlóság mögött gyakran eltérő szintek fedezhetők fel. **Individualizáló programunk a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve, differenciáló módszerekkel valósul meg.** Ennek megfelelően a gyermekek ismeretében egyéni célokat tűzünk ki, az egyéni erősségeket és igényeket szem előtt tartva, a szülővel és a gyógypedagógussal együttműködve.

Inkluzív pedagógiánk feladata a halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelésű igényű, tartós gyógykezelés alatt álló, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő és tehetséges gyermekek fejlődésének segítése erős oldal további erősítésével, gyenge oldal optimális fejlesztésével, valamint ezen gyermekek közösségbe történő teljes befogadásának, beilleszkedésüknek segítése.

Az inkluzív szemlélet a személyre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódik.

Az inkluzív szemlélet gyakorlatban történő kifejeződése és eszköze a differenciálás, minden egyes gyermek egyedi igényeihez, szükségleteihez való maximális igazodás.

8.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek - olyan gyermekek, akiknek állandó vagy átmeneti jelleggel fizikai, biológiai, pszichikai, intellektuális, családi vagy szociokulturális okok miatt egyéni, sajátos nevelési-oktatási szükségleteik vannak, ezért a speciális nevelési-oktatási szükségletekhez, sajátosságokhoz egyénenként igazodó bánásmódot igényelnek az óvodában.

8.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek

Nkt. 4.§ (25) alapján sajátos nevelési igényű gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján: mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődés zavarral (súlyos tanulási, figyelem, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermekek intenzív megsegítésére, többirányú kezelésére, integrált óvodai nevelésére óvodánkban is egyre nagyobb az igény. Évről évre több gyermekről derül ki az óvoda megkezdése után, hogy valamilyen sérülés specifikus problémával rendelkezik, és a szakértői bizottság véleménye alapján sajátos nevelési igényű.

Alapító okiratunk szerint feladatunk

A többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igényű gyermekek joga

Különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő pedagógiai és speciális irányú ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

A sajátos nevelési igényű gyermek szülőinek joga és kötelezettsége

A szakértői vélemény eredménye alapján gyermekét a megfelelő nevelési - oktatási intézménybe írassa.

A sajátos nevelési igényű gyermekek általános jellemzői

A sajátos nevelési igényű gyermekek közös vonása, hogy **fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérés mellett minőségi eltérés is tapasztalható.** Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletesebb tempóban, időnként nagyobb lépcsőfokokon át jut el a célig, a sérült gyermek sok kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megtételével, sokkal több gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodánkba történő felvétel módja

Óvodába lépés előtt megállapított SNI esetén a szülőnek a beiratkozáskor az óvoda rendelkezésére kell bocsátania a **Szakértői és Rehabilitációs bizottság szakvéleményét**, az óvoda kijelölését.

Programunk figyelembe veszi a különböző funkciók egymásra épülését, hogy a szociális tanulás támogatása közben sikerélményt biztosíthassunk minden gyermeknek. Tevékenységeink, kezdeményezéseink tartalma a gyermek egész személyiségére hat, a pszichomotoros fejlesztést szolgálja.

Fejlesztő munkánk csak akkor lehet hatékony, ha a gyermek biztonságban érzi magát, ha tudja, hogy szeretjük, elfogadjuk, megértjük őt.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében általános elveink:

- a különbözőséget, eredményeket, erényeket értékelő és **elfogadó környezet**;
- az **integráció** gyakorlati megvalósítása az alkalmazkodó képesség /adaptivitás/ és a teljesség szemléletében történik.

Az általános elvek megtartása mellett az óvodapedagógusaink érvényesítik, hogy ahány sajátos nevelési igényű gyermek, annyi személyiség, és ahány személyiség, annyi személyes élmény és integráló fejlesztés.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló, speciális fejlesztő tevékenységet a helyi nevelési rendszer szerves részeként működő, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembe vételével szervezzük.

Az irányelvek főbb pontjai:

- a sajátos nevelési igényű gyermekeknek joga, hogy állapotuknak megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljenek attól kezdődően, hogy a fogyatékossgot megállapították. Olyan többlétszolgáltatással kell kiegészíteni a nevelési gyakorlatot, amelyik a fogyatékos gyermekek sajátosságaihoz igazodik;
- az óvodai nevelésünk kiegészíti, bizonyos esetekben korrigálja a családi nevelést.

A nevelési fejlesztési gyakorlat alapját, az alábbi alaptételek jelentik:

- **minden gyermek fejleszthető,**
- fejlesztés során a gyermek meglévő képességeiből kell kiindulni,
- részleges zavart szenvedett, és/vagy késve jelentkező képességek fejlesztése segítő, támogató szemléletet igényel;
- **sajátos nevelési igényű gyermekek is különbözőek,** egyediek, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek;
- **sajátos nevelési igényű gyermekek elsősorban gyermekek,** és másodsorban sajátos nevelési igényűek, ezért részfunkcióik fejlesztésén túl az **általános személyiségfejlesztésre is szükségük van;**
- sajátos nevelési igényű gyermekeknek ugyan úgy **joguk van az érzések a tapasztalatok átéléséhez;**
- szükségleteiket csak ők tudják érzékeltetni, **értő figyelemmel kell feléjük fordulni;**
- sajátos nevelési igényű gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért, **a pedagógus a feltételek megteremtésében segíthet;**
- sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt;
- minden sajátos nevelési igényű gyermeknek joga van - életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten - **tisztában lenni saját állapotával, jogaival, lehetőségeivel;**
- **gyermekek fejlesztése több irányból történik:** lehet tevékenységorientált, spontaneitásból kiinduló, feladatorientált;
- gyermekek **képességstruktúrája** a különböző területeken, **más-más szinten állhat,** e szintek ismerete képezi az egyéni bánásmód, differenciálás, a feladatorientált fejlesztés alapját;
- feladatot és a személyes élményt egy szituációba integráló fejlesztés során az óvodapedagógusaink **a személyiség minél több szféráját próbálják bevonni a fejlesztésbe.**

A fejlesztés feltételrendszere**Személyi feltételek biztosítása:**

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését szolgáló szakmai kompetenciák biztosítása: **a szakértői bizottság által meghatározott speciális fejlesztését a szakértői bizottság által meghatározott szakember látja el.**

A gyermekekben rejlő lehetőségek optimális kibontakoztatása érdekében nevelőtestületünk és a gyermekek fejlesztésével foglalkozó szakemberek legjobb tudásuk szerint kínálják fel a gyermekek számára szükséges kompetenciákat, és a fejlettségi állapotuknak megfelelő műveltséget.

E célok megvalósítását segíti **a fejlesztés stratégiája:**

- **2016/2017 nevelési évtől gyógypedagógus alkalmazása;**
- **óvodánkban az óvodapedagógusaink segítése pedagógiai asszisztens jelenlétével;**
- a nevelés teljes folyamatát, benne az egyének fejlesztését átölelő tervezés és szervezés;
- az integrált nevelés során az óvodapedagógusaink a gyermek általános és komplex fejlesztését a többi gyermekkel együtt, a differenciálás módszerét alkalmazva végezzék;
- az egyéni fejlesztési terveikben vegyék igénybe a szakszolgálat, a gyógypedagógus és a fejlesztésre irányult szakvizsgálóval rendelkező óvodapedagógusaink szakmai segítségét, illetve annak útmutatásai alapján végezzék munkájukat;
- az óvodapedagógusaink és dajkák szemléletformálását továbbképzéseink irányultsága határozza meg;
- az óvodánk belső továbbképzési rendszere bővüljön ki a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez nélkülözhetetlen szakmai ismeretszerzéssel.

Tárgyi feltételek biztosítása:

Óvodánk külső és belső tárgyi adottságai adottak. Az óvodabővítés, felújítás alkalmával korszerű, minden fejlesztési igényt kielégítő fejlesztő szoba és logopédiai foglalkoztató áll rendelkezésünkre. Az épület akadálymentesített, tornatermünkben indukciós hurok van beszerelve.

Tornaterem: mozgásfejlesztő eszköztára jól szolgálja az egyéni és a csoportos fejlesztést.

Nagyméretű tükör: segíti a gyermekeket énképük megfelelő alakulásában.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének célja:

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének céljai a normál pedagógiai célokkal megegyezők, csupán az egyéni állapottól függően térnek el attól. Speciális részcélokkal egészülnek ki annak érdekében, hogy az egyes területeken korlátozott gyermekek is a lehető legnagyobb önállóságot érhék el, így tevékeny tagjává váljanak környezetüknek, majd később a társadalomnak.

Célunk:

Biztosítani a megfelelő érzelmi biztonság nyújtásán túl egy olyan feltételrendszert, amely figyelembe veszi a sérülés változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolában történő bevalás érdekében.

A sajátos nevelési igényű gyermek számára az integráció előnyei:

- tevékenységekben az ép gyermekekkel együtt vesz részt, átveheti az ép társak magatartásmintáit, követendő szokásait;
- erősíti az önbizalmát, hogy ép gyermekek közösségének teljes értékű tagja;
- jobban fejlődik önállósága;
- egészséges és pozitív énképe alakul ki;
- akadályozza az iskolai kudarcok kialakulását.

Az integráció előnyei az ép társak számára:

- fiatal koruktól megtanulják, hogy elfogadják az egyéni különbségeket;
- személyiségfejlődésükben pozitív változás következik be, pozitívabban viszonyulnak akadályozott társaikhoz;
- sokkal érzékenyebbé válnak más emberek nehézségei iránt;
- rendszeresen együtt játszanak akadályozott gyermekekkel, ezáltal jobban megismerhetik őket;
- megtanulják, hogy ők is képesek jó dolgokat tenni, vannak jobb képességeik;
- gyakorolják a segítségadást, megalapozódik felelősségérzetük, empátiájuk, figyelmességük, gondoskodásuk.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a probléma észlelése;
- a szülők tájékoztatása / bevonása;
- a megfelelő szakember megkeresése, szakvizsgálat kezdeményezése;
- a speciális fejlesztővel együttműködése, egyéni fejlesztési terv szerinti differenciált foglalkoztatás;
- a tankötelezettség megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozás.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja során fejlesztő munkánk irányai:

Nevelő és fejlesztő munkánk során **segítünk a gyermekeknek** feldolgozni és megérteni:

- a tárgyi világot a gyermekekhez közel álló tevékenységeken keresztül;
- az emberi környezet nyújtotta információt a játékokban, a mesékben, a szerepekben és a közösségi eseményekben való részvételen keresztül;
- a logika és a matematika világát játékos szituációkban mérésen, összehasonlításon, számoláson, sorba rakáson, válogatáson és csoportosításon keresztül;

Fejlesztő munkánk a személyiségfejlődés valamennyi területét (testi, társas, érzelmi és kognitív) megcélozza, elősegítve ezzel:

- a testi fejlődést **nagy és kismozgásokon** keresztül;
- a **társas és érzelmi fejlődést** viták és ellentétek elsimításán, az impulzusok ellenőrzésével;
- az **egymás támogatását és a tiszteletét**, kezdeményezésen és elfogadáson, a közös munkán keresztül;
- a **kognitív fejlődés** problémamegoldó helyzeteken, a logikai feladatokon, a gondolkodás megszervezésén és a véleménymondás bátorításán keresztül.

Az érzelmi biztonság, a speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtáson túl törekszünk:

- az interperszonális kapcsolatok és az énkép kialakítására;
- az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására.

Egyéni bánásmód, fejlesztési módszerek alkalmazásával segítjük az egyre pontosabb észlelést, fejlesztjük a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegítjük a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását. A tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a mozgásra alapozunk.

A gyermekek pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatahoz igazítjuk. Életkori sajátosságainak megfelelő eszközökkel kívánunk támaszt nyújtani az ép fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek:

- elég időt kapjanak környezetük felfedezésére;
- lehetőséget kapjanak egy-egy téma sokoldalú megközelítésére és megismerésére;
- biztonságos környezetben fedezhessék fel saját érzéseiket, követhessenek el hibákat és oldjanak meg konfliktusokat;
- alkalmat kapjanak a választásra az egyes tevékenységek közül.

A sajátos nevelési igényű gyermekek jellemzői az adott sérülés vonatkozásában:

A mozgásszervi fogyatékossgal élő gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe. A károsodástól függően a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos járóképes vagy kevés segédeszközzel közlekedő és halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermek integrált óvodai nevelése során kiemelt feladat:

- a speciális, személyre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése;
- ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása;
- a fejlesztés során mindig szem előtt kell tartani az önállóságra nevelés elvét, a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni;
- az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Személyi feltétel:

1 fő pedagógiai asszisztens jelenléte a segédeszközzel közlekedő gyermek ellátásához.

Tárgyi feltételek:

Az óvodánkban biztosítva van az akadálymentes közlekedés, a megfelelő mozgás- és élettér (az ehhez szükséges eszközök lejtő, kapaszkodó).

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más - érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés - is nehezíti a fejlesztés lehetőségét.

Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik, szakember bevonásával.

Értelmileg akadályozott gyermekek jellemzői:

Az érzelmi, értelmi és szociális fejlődés lelassulása és az elvonatkoztatási képesség korlátozottsága. Az értelmi fogyatékoságot gyermekkorban a rossz motorikus és nyelvi képességek is jellemzik.

Az enyhén értelmileg akadályozott gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Az óvodai nevelés során szükséges a gyógypedagógussal a folyamatos kapcsolattartás.

Személyi feltétel:

Gyógypedagógus

Beszéd fogyatékos / súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos / súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek a kommunikációs nehézsége, valamint az ahhoz csatlakozó tanulási és/vagy magatartási problémái miatt eltérően fejlődik.

Tünetei:

A beszéd fogyatékoság tünetei sokfélék lehetnek, a beszédfejlődés indulásának zavara, késése vagy valamely területének rendellenes működése miatt.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg.

Fejlesztés területei:

- az anyanyelvi nevelés, a kommunikáció, a mozgás, illetve a vizuomotoros koordinációs készség;
- speciális logopédiai terápiák alkalmazása

Törekedni kell a kommunikációs tapasztalatszerzés belülről jövő igényének kialakítására, az akadályozottság, hátrány leküzdésének készítésére, a pozitív személyiségjegyek, képességek megismertetésére, megerősítésére. Az integrált nevelés során szükséges a folyamatos kapcsolattartás a logopédus szakemberrel.

Személyi feltétel:

Logopédus

Integrálható, autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek az óvodában

Hazánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját elősegítő törvényi szabályozás lehetőséget biztosít az autizmussal élő gyermekek beilleszkedéséhez is.

Leggyakrabban a jó nyelvi és értelmi képességekkel rendelkező autizmussal élő gyermekek nevelkednek integrált körülmények között. Az óvodai nevelésünkben a többi gyermekkel együtt vesznek részt az akadályozott gyermekek, ha ez fejlődésük, képességük kibontakoztatása szempontjából előnyös.

Az autizmus-spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikáció és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely a személyiség fejlődésének egészét átható, úgynevezett pervazív zavar, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Ezen tünetek megjelenési területei:

- a társas és érzelmi készségek területe;
- a kommunikáció területe;
- a megismerési (kognitív) készségek területe;
- a sajátos érdeklődési kör;
- a mozgásos készségek területe;
- egyéb sajátosságok.

Az autizmussal élő gyermek legfőbb jellemzői:

- a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képességek sajátos hiányosságai;
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kommunikáció;
- a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése;
- az egyenetlen intelligencia és képességprofil.

Fejlesztése:

Az autizmussal élő gyermekek esetében hangsúlyosan az alábbi tartalmak fejlesztésére fókuszálunk.

A szociális készségek fejlesztése:

- a viselkedési szabályok, helyes viselkedési minták;
- az érzelmek kifejezése, önkontroll;
- az érzelmi reakciók felismerése;
- az emberi kapcsolatok rendszere;
- az énkép, önismeret;
- az életkornak, érdeklődésnek megfelelő, funkcionális, örömteli szabadidős készségek.

A kommunikációs készségek fejlesztése:

- a verbális kommunikáció;
- alternatív kommunikációs rendszer használata;
- a beszédértés és beszédhasználat;
- a metakommunikáció értése és használata.

Célunk:

- fejleszteni célirányosan a szociális, kommunikációs készségeket;
- elsajátíttatni a specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer használatát;
- gondozni a kiemelkedő képességeket.

Feladatunk:

- a tárgyi és személyi feltételek biztosítása;
- az egyéni nevelési terv kidolgozása, a gyermeket ellátó szakemberekkel együttműködésben;
- az egyéni fejlesztő foglalkozások biztosítása;
- a specifikus környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása.

Személyi feltétel:

A befogadó pedagógusok számára biztosítjuk a megfelelő szakemberekkel a szakmai konzultáció lehetőségét és segítő asszisztens jelenlétét.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlődéséről, fejlesztéséről szóló dokumentációk:

Az óvodapedagógusaink tervező munkájuknak alapja **a gyermek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentáció** az elektronikus napló adminisztrációs rendszerben.

Folyamatos vezetése az alábbi célokat szolgálja:

- az óvodapedagógusaink és a fejlesztésben részt vevő szakemberek, valamint a logopédus a gyermek fejlődésének fázisait követve és feljegyzéseire támaszkodva határozzák meg fejlesztési feladataikat;
- **a gyermek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentáció** szolgálhat alapul a szülő tájékoztatásának gyermeke fejlődésével kapcsolatban.

A fejlesztést végző óvodapedagógusaink és a fejlesztésben résztvevő szakemberek a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján egyéni fejlesztési ütemtervet készítenek. A tervek 3-6 hónapos időszakokra készülnek, melynek végén az eredmények értékelése után újabb terv készül. A jól és rendszeresen vezetett fejlődési napló visszajelzést ad az óvodapedagógusainknak arról, hogy a választott pedagógiai módszerek eredményre vezettek-e, vagy változtatni kell azokon. Így a több éves nevelési folyamat során egységben látható a gyermek fejlődésének menete (esetleges pedagógus váltás esetén fontos segítség a fejlesztés tervezésében!).

A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalma:

- anamnézis lap;
- családlátogatással kapcsolatos feljegyzések;
- beszoktatással kapcsolatos tapasztalatok;
- Szakértői Bizottság véleménye;
- egyéni fejlesztési terv 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet és módosítása a 22/2013. (III.22.) EMMI rendelet szempontok szerinti a gyermek egyéni fejlődését nyomon követő dokumentációban: - szociális képességek;
  - értelmi képességek;
  - beszéd, hallás, látás képességek;
  - testi képességek - értékelése.

Kapcsolattartásrendszere, tartalma a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése érdekében**Külső kapcsolatrendszer****Gyógypedagógussal kapcsolat**

A gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a gyógypedagógiai módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerválasztásokra, valamint az egyéni igényekhez szükséges környezet kialakítására;
- segítséget nyújt a szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről;
- kapcsolatot tart a szülőkkel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával;
- terápiás fejlesztőtevékenységet végez a gyermekekkel való közvetlen foglalkozásokon, ennek során támaszkodik a meglévő képességeikre, az ép funkciókra;

A sajátos nevelési igényű gyermek szüleivel kapcsolat

Az integráció legfontosabb feltételének egyike a SNI gyermekek szüleivel fenntartott kapcsolat, a beszélgetések, melyek során mindenki beszámolhat arról, hogyan ítéli meg aktuálisan a gyermeket.

Fontos, hogy a szülő kiemelheti a gyermeke erősségeit, otthoni szokásait, játékait, felteheti kérdéseit, meghallgatja az óvodapedagógus véleményét, megfigyeléseit. Természetesen az óvodapedagógusainkban is felmerülhet számos kérdés, amely segítségére lehet a nevelés, fejlesztés során.

Sokat jelent a gyermekek beilleszkedése és fejlődése szempontjából, ha a szülők otthon felelevenítik az óvodában történt eseményeket. Ehhez segítséget nyújtunk abban, hogy tájékoztatjuk a szülőket az aktuális heti témákról, milyen verseket, énekeket tanulunk, milyen meséket olvasunk. A gyermekek sokkal biztosabban kapcsolódnak be az óvodai tevékenységekbe, ha otthon is megerősítik, átveszik ezeket.

Amennyiben rendkívüli eseményre kerül másnap sor, fontos, hogy a szülő a részletekről tájékozódjon és felkészítse a gyermeket, hogy másnap a megszokott napirendtől eltérő eseményekre lesz.

Mindent nem tud az óvoda pótolni, nyújtani, ezért a családdal való szoros kapcsolat, konzultáció sok segítséget nyújthat. Javasoljuk a szülőknek, hogy végezzenek együtt olyan tevékenységeket, amelyekről csak konkrét tapasztalat alapján szerezhethet tudomást (bevásárlás, főzéshez felhasznált alapanyagok jellemzői, növények ápolása, gyümölcszedés, háziállatok simogatása stb.).

A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai gyermektársak szüleinek tájékoztatása

Az első szülői értekezleten tájékoztatjuk a szülőket az integráció hazai terjedéséről, mint olyan folyamatról, amely az utóbbi évtizedekben az egyéni differenciálással párhuzamosan világszerte egyre jobban tért hódít. Majd ezután rátérünk arra, hogy a csoportban lesz egy SNI gyermek is.

Elmondjuk, hogy ez a gyermek valamennyi tevékenységből ugyanúgy kiveszi a részét, mint a többi kis társa. Arra is kitérünk, hogy a gyermekek miben tudnak neki segíteni, és hogy ez mennyire természetes a gyermekek számára. Kiemeljük, hogy az integrálás miért előnyös a csoport számára.

A szülők tájékoztatása erről a kérdésről azért fontos, hogy minden esetleges aggodalmat elkerüljünk, vagyis, hogy nem hátrányos a társaknak, ha egy sérült gyermek is tagja a közösségnek, nem jut kevesebb idő a többi gyermekre. Rajtunk, pedagógusokon múlik, hogy ezeket az aggodalmakat végleg eloszlassuk.

Belső kapcsolatrendszer

A sajátos nevelési igényű gyermek és az óvodapedagógus kapcsolata

A sajátos nevelési igényű gyermek személyisége és képességei a legfontosabb szempontok az integráció összetett folyamatában. A befogadó csoport óvodapedagógusaink részéről komoly módszertani felkészültségre van szükség. Igazodik az egyénekhez, a gyermekek egyéni szükségleteihez, a differenciálás során ismeri meg igazán a gyermekek képességeit. Az óvodapedagógusaink a gyermek személyiségéhez legjobban illeszkedő eljárásokat valósítja meg. Az akadályozott gyermek jelenléte a óvodapedagógusaink részéről több odafigyelést és a többi gyermek hatékonyabb irányítását igényli.

A sajátos nevelési igényű gyermek és a csoporttársak kapcsolata

A közösségbe kerülő sajátos nevelési igényű gyermek beilleszkedése nagyban függ a csoporttársak el-és befogadóképességétől. Cél, hogy minél természetesebben kezeljék a csoport tagjaitól valamiben eltérő gyermeket. Lássák, hogy mire képes, hogy miben jó, mik az erősségei, így megtanulhatják az együttélést akadályozott társukkal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- a sérülés specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermekek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés ütemük, valamint az eredményességük;
- a gyermekek képességeiknek megfelelő iskolában megkezdhetik az iskolás életét.

8.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

A Nkt. 4.§ (3.) alapján: beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A BTMN kialakulásának lehetséges okai:

- pszichológiai, pedagógiai folyamatok;
- szocio-kulturális környezeti okok;
- súlyos környezeti ártalmak.

Célunk:

Megindítani, elősegíteni a fejlődést, felzárkóztatást a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a differenciáló pedagógia és fejlesztő pedagógus bevonásával.

A BTMN gyermekeknek járó „különleges bánásmód” alapelvei:

- kudarcok halmozódásának elkerülése;
- elkülönítés, izoláció tilalma, veszélye;
- sikerkritériumnak az tekinthető, ha a nehézség megszűnik, vagy jelentősen csökken, gyengül.

Ha a gyermek, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő pedagógiai ellátásra jogosult. A fenntartó az óvodában heti tizenegy órás időkeretben köteles megszervezni a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztő pedagógiai ellátását.

A készségfejlesztésre irányuló kötelezően előírt fejlesztő foglalkozásokon túl további felzárkóztató, esélyegyenlőséget biztosító tevékenységek is megjelennek az óvodában, mint pl: drámapedagógiai foglalkozások, beszélgetőkörök, képességfejlődést segítő játékokkal, eszközökkel való megismertetés, nyelvi hátrányok kompenzálása, szókincsbővítés, tankötelezettség megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe célzott foglalkozás.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a személyes példamutatás az elfogadásban, a beilleszkedés segítése;
- a tünetek észlelésekor a család bevonása, szakértői vizsgálat kezdeményezése;
- a szakemberekkel való együttműködés;
- a szakvéleményében javasoltak figyelembevétele;
- a gyermekek személyiségének fejlődéséről való gondoskodás, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességüket, adottságukat, fejlődésük ütemét;
- az egyéni, a kiscsoportos foglalkozás biztosítása, változatos módszerek és munkaformák alkalmazása;
- a családdal való szoros kapcsolattartás, segítő tanácsadás;
- a gyermekközösség pozitív hozzáállásának alakítása, az elfogadás motiválása;
- a részképessegek fejlesztése, felzárkóztatása, iskolára való felkészítése;
- a Szakértői Bizottság vizsgálatának kérelme.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- a nehézség specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermekek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményessége;
- a gyermekek képességeiknek megfelelő iskolában megkezdhetik az iskolás életüket.

8.3. Kiemelten tehetséges gyermekek

A Nkt. 4.§ (14.) alapján kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja meghatározza az óvodák számára a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel való foglalkozás feladatait. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek közé tartoznak a tehetséges gyermekek is.

Tehetséges gyermekek

Az óvodás korú kisgyermekeknél tehetségről még nem beszélhetünk, ellenben tehetségre utaló jegyekről, tehetséggyanúról, tehetségígéretekről igen. Ebben a korai életszakaszban is sokszor felfigyelhetünk olyan gyermekekre, akik az átlagosnál jobb adottsággal rendelkeznek, nagyon motiváltak és ebből adódóan kitartóan hosszú ideig képes egy adott területtel foglalkozni.

Bizonyos kiemelkedő, speciális képességeket már ebben a korban is megfigyelhetünk, például a zene, matematika, vizualitás, mozgás területén. Az óvodapedagógusaink fontos feladata, hogy felismerje a gyermekekben rejlő tehetségre utaló jegyeket és egyénre szabott módon foglalkozzék a tehetség-ígéretes gyermekekkel.

A Derecskei Mese – Vár Óvoda tagja lett a tehetséggondozás országos hálózatának. 2011-től Regisztrált Tehetségpont, majd 2016-ban és 2019-ben a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács által **elnyertük az „AKKREDITÁLT KIVÁLÓ TEHETSÉGPONT”** címet a tehetséggondozásban végzett tevékenységéért.

Nevelőtestületünk minden tagja elkötelezett a gyermekek tehetségének kibontakoztatásában.

Óvodai tehetséggondozásunk célkitűzései:

- a kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése;
- a gyermeki képességek kibontakoztatása és lehetőségeik kibővítése, a tanulás iránti érdeklődés felkeltése, a **személyiség komplex fejlesztése** játékoskeretek között, érzelmi biztonság nyújtása mellett;
- a megnyilvánuló tehetségterületekkel összefüggő **képességeik erős oldalának támogatása**, pozitív, inger gazdag környezet biztosítása, kihívások elé állítás, melyben a gyermekek tapasztalati úton fejleszthetik legjobb képességeiket, kreativitásukat;
- a gyermekek megismerése után az esetleg meglévő egyenetlen fejlődésből adódó problémák, lemaradások, hiányok okának feltárása és kezelésük, részképességek kialakítása, tehetséggel összefüggő gyenge oldal fejlesztése;
- elfogadó, **támogató, szeretetteljes „léggör” megteremtése** (kiegyensúlyozott társas kapcsolatok pedagógusokkal, fejlesztő szakemberekkel és a társakkal);
- **regenerálódás, pihenés biztosítása**, amely elősegíti a feltöltődést.

Az óvodánk feladatai:

- sokféle tevékenységek kínálata, ezzel segítve a gyermekeket érdeklődési irányaik megismerésében;
- egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés;
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése;
- partneri kapcsolat tehetségfejlesztési szakértővel a tehetséges gyermek fejlesztésének érdekében;
- a szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében;
- segítségadás a szülőknek, a gyermeknek megfelelő iskola kiválasztásában;
- a tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel.

Tehetséggondozás óvodás korban

Az óvodánkban a tehetséges gyermekek fejlesztése történhet az óvodai csoportban, illetve „tehetséggondozó” foglalkozásokon, tehetségműhelyekben.

Az **óvodai csoportban** a tehetségfejlesztés a mindennapi játékos, cselekvéses helyzetekben valósul meg, a gyermekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben. Ezek a foglalkozások hozzájárulnak az óvodás gyermek személyiségének alakulásához, amelyet az érzelmi biztonságot nyújtó, támogató környezet és az óvodapedagógusaink személyisége is pozitívan befolyásol.

A **tehetségműhelyekbe** a csoportban dolgozó óvodapedagógusaink megfigyelései, javaslatai alapján kerülhetnek be az 5-6-7 éves gyermekek. A megfigyeléseket az óvodába lépéstől kezdve végezzük, s mire a gyermekek elérik az ötödik életévüket, kitűnik, hogy kinek van kiváló kézügyessége, zenei hallása, fejlett nyelvi kifejezőképessége, logikus gondolkodása, ki az, aki jobban érdeklődik a természeti jelenségek iránt, vagy az átlagtól eltérő, kiváló mozgáskoordinációs képességekkel rendelkezik. Jelenleg 7 képességterületen nyújtunk gyermekeink számára lehetőséget elmélyültebb, az óvodai kereteken kívüli tevékenységekre, differenciáló, kis létszámú csoportokban.

A tehetséggondozás folyamatát egyénre szabott módszerekkel, eszközökkel fejlesztjük, és figyelembe vesszük a gyermekek egyéni szükségleteit, képességeit és életkori sajátosságait. A sikeres tehetséggondozási gyakorlatok egyszerre alkalmazzák az integráló és az elkülönítő elemeket, s a fejlesztést kiterjesztik minden gyermekre.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a tehetségesígeretes gyermekek felismerése, kiteljesedésének segítése, figyelemmel követése;
- a sokféle tevékenység biztosításával a gyermekek érdeklődési körének megismerése;
- a tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel;
- az egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztése, képességfejlesztése;
- a gyermek pozitív „én tudatának” kialakítása és erősítése;
- az elfogadó és támogató környezet kialakítása;
- komplex ismeretek nyújtásával erős oldaluk erősítése, gyenge területeik fejlesztése;
- a pedagógusaink továbbképzésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén;
- a szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében;
- tehetségfejlesztési szakértővel partneri kapcsolat kialakítása;

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- képesekké válnak társaikkal való együttműködésre - közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják őket - nem kerülnek peremhelyzetbe;
- a kreatív gyermekeknek lehetőségük nyílik a tudásuk és a képességeik gyakorlati alkalmazására;
- képesekké válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére;
- képessé válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra;
- saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeznek;
- tehetséggondozás során alakul a gyermekek önkifejező képessége, koordinációs képessége, alkotásaikban érvényesül a kreativitás és az alkotás öröme.

8.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek leg többj e ingerszegény környezetből jön az óvodába, ezért ismeretei elmaradnak az életkoruknak megfelelő szinttől. Értelmi képességeiknek, tanulási készségeiknek fejlesztését még hatékonyabbá kívánjuk tenni.

Feladatunk:

Az egyéni képességeik megismerése alapján, egyéni bánásmód alkalmazásával történő fejlesztésük:

- **a gyermekenként felmerülő probléma okainak a feltárása;**
- az okok megszüntetésére **egyéni célok kitűzése;**
- a gyermek fejlettségi szintjének megfelelően az **egyéni bánásmód formáinak meghatározása.**

Célunk:

A prevenció, megelőzni a tanulási nehézségek kialakulását. Az eredményes fejlesztés érdekében nagyon fontos szem előtt tartani, hogy ezek a gyermekek rendszeresen járjanak óvodába. A roma gyermekeknél a zenei és a testi nevelés az a két terület, ahol jó képességekkel rendelkeznek, és mint pozitív nevelési lehetőség, társaik számára példa lehet az ő tudásuk.

Hisszük, hogy minden gyermek érdeklődése felkelthető valamilyen tevékenység iránt. Arra törekszünk, hogy felfedezzük minden gyermek legjobb adottságait és esélyt adjunk ezek kibontakoztatására. Mi óvodapedagógusok törekszünk arra, hogy a gyermekeket bátorítsuk, önbizalmukat fejlesszük, egyéni tapasztalatszerzésre, önálló munkára ösztönözzük.

Óvodai integrációs program - a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai beilleszkedésének és sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatás. A sikeres iskolakezdéshez nélkülözhetetlen alapvető készségek megfelelő fejlesztésének színtere az óvoda, ahol - az agyi érési folyamatok lezárulásáig - megterhelés nélkül, játékos eszközökkel és módszerekkel hatékonyan tudunk fejleszteni.

A hátrányos helyzetű családok gyermekei kognitív fejlődésükben öt éves korukra lényegesen elmaradnak a kedvezőbb körülmények között élő társaiknál. Tudatos óvodapedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy ezeket a hátrányokat óvodai nevelésünk során csökkenteni tudjuk. Kiemelt jelentősége van a szülőkkel történő együttműködésnek, mely a kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg.

Integrációs programunk jellemzői

Helyi nevelési programunk tartalmi elemei szinte valamennyi ponton harmonizálnak az oktatási miniszter által – A 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti köznevelésről, 4. § (12b.) pontja, valamint a 20/2012. évi EMMI rendelet 173.§ bekezdése alapján – meghatározott és kiadott, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását szolgáló óvodai integrációs programmal.

Gyermekeink szociokulturális háttere színes képet mutat. A nagyon jó és az elhanyagoló környezetből egyaránt járnak hozzánk gyermekek. Szeretetteljes, biztonságos, az egyéni különbözőségeket toleráló légkörben, ésszerű korlátokkal minden gyermeknek esélyt adunk saját erősségeik felismerésére, és a sikerélményre. Elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a különbözőséget, erre neveljük gyermekeinket is.

A program tartalmi elemei	Pedagógiai Program vagy egyéb szabályozó tartalmazza		Megjegyzés
	Igen	Nem	
1. Szervezési feladatok			
A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának ellenőrzése. Minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása.	x x		Kapcsolatfelvétel az óvodai védőnővel minden év március 31- ig.
2. Pedagógiai munka kiemelt területei			
Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés	x		Anamnézis Gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció Nevelési Tanácsadó
Kommunikációs nevelés Szókincs, nyelvi kifejező készség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése	x		Pedagógiai Program mérés
Érzelmi nevelés, szocializáció. Az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés.	x		Pedagógiai Program Gyógypedagógus
Egészséges életmódra nevelés.	x		Pedagógiai Program
Egészségtudat kialakítása, táplálkozás. higiéniai szokások.			
Korszerű óvodapedagógiai módszerek A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek Differenciálás Művészeti tevékenységek felhasználása Szülőkkel való partneri együttműködés módszerei	x x x x		Pedagógiai Program Pedagógiai Program Pedagógiai Program Pedagógiai Program
3. Gyermekevédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka			
A gyermekek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi (szemészet, fülészet, ortopédia vizsgálat) kezdeményezése	x		Gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok	x		Pedagógiai Program Munkaterv
Gyermekjóléti szolgáltatások kezdemenyezése, illetve szervezése Rendezvények látogatása	x		Gyermekvédelmi felelős tevékenysége Kapcsolat a Családsegítő Központtal Pedagógiai Program, Munkaterv
A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés Egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzübeli hozzájárulások fedezetének hiányában	x		Kapcsolat a védőnővel Gyermekvédelmi munkaterv: kapcsolat a szociális ellátórendszerrel Alapítvány
4. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal			
Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat A szülők támogatása, erőforrásainak feltárása	x		Pedagógiai Program
Védőnői hálózat A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, korai képesség gondozással kapcsolatos tanácsadás	x		Munkaterv
Szakmai szolgáltatók konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása szolgáltatások megtervezése és biztosítása Civil szervezetek	x		Pedagógiai Program
A gyermekek óvodai beíratásával a hiányzás csökkentésével, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés	x		Munkaterv

5. Óvoda - iskola átmenet támogatása			
Kisiskoláskor eléréséhez szükséges pszichikus feltételeinek megteremtését támogató pedagógiai munka	x		Pedagógiai Program
A tanulási képességek megalapozása			
A tanulás és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, korrigálása	x		Nevelési Tanácsadó (fejlesztő pedagógiai tevékenység)
Megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció	x		gyógypedagógus munkaterve
Az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása			Pedagógiai Program
Iskolaválasztás	x		Pedagógiai Program
A sajátos nevelési igényűvé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítás, tanácsadás			Munkaterv
Az iskolával közös óvoda - iskola átmenetet segítő program kidolgozása	x		Munkaterv, együttműködési megállapodás
Mérés	x		Pedagógiai Program, Munkaterv
Hospitalások	x		ÖTM, Munkaterv
Közös szakmai programok	x		Munkaterv
A gyermekek fejlődésének nyomon követése			A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció
Bemutató foglalkozás során volt óvodásaink látogatása	x		Együttműködési megállapodás
			Munkaterv
6. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés			
Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel	x		Pedagógiai Program
			Munkaterv
A gyermekek személyre szabott beszoktatásának biztosítása	x		Pedagógiai Program
Rendszeres napi vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről			
Egyéni fejlődést nyomon követő napló bejegyzéseinek megbeszélése	x		Pedagógiai Program
Szülők részvételi lehetőségeinek biztosítása rendezvényeinken, programjainkon	x		Szervezeti Működési Szabályzat
			Munkaterv

Fogadó óra	x		Házirend, Munkaterv
Gyermekneveléssel kicserélése	x		Pedagógiai Program
A család szokásainak és értékrendjének megismerése, megértése	x		
Szülői közösségek kialakítása, szülők bevonása az óvodai rendezvények szervezésébe és lebonyolításába	x		Pedagógiai Program Szervezeti Működési Szabályzat Munkaterv
7. Intézményi önértékelés, eredményesség			
Intézményi önértékelés részeként az integrációs program értékelése Mérőeszköz az integrációs program elemeinek számszerűsíthető méréséhez az alábbi indikátorok szerint: beóvodázási arány, hiányzási mutatók, mérést követő hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben, Eredményesség mérése, értékelése, a fejlesztés irányainak kijelölése	x		Intézményi Önértékelés dokumentáció Csoportnapló Munkaterv Pedagógiai Program Éves értékelés, Munkaterv

8.3. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek

2021/2022-es nevelési évtől a 2011. évi CXCV. törvény 4.§ 13. pontjának értelmében bővült a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek köre a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekekkel.

Ennek értelmében tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása az általános fekvő- vagy járóbeteg - szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt a legalább napi négy órai tartamban meghatározott óvodai foglalkozásokon nem tud részt venni.
/ Nkt. 4. § (18.) pont/

A diabétesszel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek mindezek alapján nem sajátos nevelési igényű, hanem sajátos ellátást igénylő gyermekek, vagyis a mindennapi ellátási igényük különbözik egészséges társaiktól, nevelési igényükben nincs eltérés.

A cukorbeteg és az anafilaxiás rizikójú allergiás gyermekek a diagnózis felállításakor kapnak egy igazolást a tartós betegségről, amely igazolást később a hivatalos eljárások folyamán használnak. A szülő, értesítendő hozzátartozó a körülmény fennállásáról az óvodánkat legkésőbb a gyermek óvodai jogviszonya létesítésekor tájékoztatja, ha pedig később szereznek tudomást, akkor a tudomásszerzést követően. A kapott adatokat a gyermek biztonságos napközbeni ellátásának céljából a gyermek óvodai jogviszonya fennállásáig kezeljük.

Az óvodánk feladatai:

- a szülő külön kérése alapján biztosítjuk az 1-es típusú diabétesszel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet, speciális ellátását diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján;
- az ellátás érdekében óvodapedagógusunk vagy érettségivel rendelkező nevelés-oktatást segítőnk elvégzi az Oktatási Hivatal, illetve Országos Mentőszolgálat munkatársa által szervezett továbbképzést;
- akik a képzések során elsajátították a vércukorszint mérést és inzulin beadását, illetve a súlyos allergiás reakció esetén az injekció alkalmazását, ők végzi a gyermekek ellátását szakorvosi előírás szerint;
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolásáról gondoskodunk;
- a gyermekek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet szerint igényelheti diétás étrend biztosítását, amelyről a tájékoztatást és az igénylő dokumentumokat az DEVAG biztosítja;
- továbbá ennek alapján biztosítjuk és lehetővé tesszük a gyermekeknek óvodánkba bevitt étel elfogyasztását a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával;
- a diabéteszes gyermekek, illetve a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek mellé kirendelt pedagógus konzultál a gyermek szakorvosával, ha szükséges, folyamatosan konzultál a szülővel a gyermek egészségi állapotával kapcsolatosan.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a csoportjába járó diabéteszes, illetve anafilaxiás rizikójú allergiás gyermek egészségi állapot változásának figyelése;
- a tüneteket felismerése fel és azonnal jelezze a tanúsítvánnyal rendelkező kollégájának a szakszerű ellátás érdekében;
- szakszerű ellátást követően a tanúsítvánnyal rendelkező személy értesítse a mentőket, szülőket amennyiben szükséges és a helyzet súlyossága igényli.

9. A korcsoportjukat ismétlő, tanköteles gyermekek ellátása

Amennyiben a fent leírt elvárható fejlettségi eredményektől a gyermek lemaradást mutat, a szülő vagy gyámhatóság a tankötelezettség megkezdésére halasztást kérhet. Továbbá, amennyiben a szülő vagy gyámhatóság kérésére az engedélyező szerv engedélyezte a halasztást vagy a gyermek sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosítani.

Programunk szellemisége és a törvényi szabályozás módosítása lehetőséget ad arra, hogy a tanulási nehézségekkel, zavarokkal küzdő vagy szociálisan éretlen gyermekek korcsoportjukat ismételve még egy évet óvodai nevelésben részesüljenek.

A visszamaradás okai a következők lehetnek:

- szociális éretlenség
- értelmi képességek gyengesége
- testi fejletlenség
- súlyos beszédhiba
- mozgás koordinátlanság
- szülői kérelem

Célunk:

A visszamaradó gyermek érje el fejleszthetősége felső határát, váljon alkalmassá az iskolai élet megkezdésére.

Feladataink:

- a szociális éretlenség esetén a visszamaradt gyermekek folyamatos fejlesztésének biztosítása az óvodai nevelésünk keretein belül, differenciáltan, egyénre szabottan;
- a pedagógiai szakszolgálat által megállapított rész-képesség zavarral küzdő gyermekek fejlesztésének támogatása, kiegészítése a fejlesztő pedagógus útmutatásai alapján;
- az óvodában maradt gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, egyénre szabott feladatok kitűzése;

Az egy évre visszamaradt gyermekek folyamatos fejlesztése megoldott, beépíthető a mindennapokba.

10. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A nevelési programunkban a nevelés minden területén meghatároztuk a fejlesztés várható eredményeit az óvodáskor végére, mely egyben nevelésünk célértéke is. Amennyiben az abban meghatározott célokat a gyermekek 75%-a eléri, teljesítik, akkor a fejlesztésünk eredményes, sikeres.

A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére hat-hét éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

10.1. A testileg egészségesen fejlődő gyermekek

Hatéves kora körül eljutnak az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányaik, megkezdődik a fogváltásuk. Testük arányosan fejlettek, teherbíróak. Mozgásuk összerendezettebbek, harmonikus finommozgásra képesek. Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani képesek.

Szeretnek mozogni, tudnak rövidebb távon egyenletes iramban futni, szívesen kezdeményeznek mozgásos játékokat, azok szabályait betartják sportmozgások alapelemeit ismerik, tudnak helyben labdát pattogatni, képesek fejükön eszközzel egyensúlyozó járásra vízszintes padon, tudnak ütemtartással járni; képesek az egyenletes löktetés megtartására mozgásban, éneklésben; tudnak társaival térformákat alakítani.

10.2. A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermekek

Az óvodáskor végére **nyitott érdeklődésükkel készen állnak az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá teszik őket az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik. Különös jelentőségük van a téri észlelésük fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációknak, a téri tájékozottságuknak, a térbeli mozgásfejlettségüknek, a testséma kialakulásuknak.**

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermekeknél

Az önkéntelen emlékezeti bevésésük és felidézésük, továbbá a közvetlen felidézésük mellett **megjelenik a szándékos bevésésük és felidézésük, megnő a megőrzés időtartama, a felismerésük mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a felidézések. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelmük, fokozatosan növekszik a figyelmük tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodásuk mellett az elemi fogalmi gondolkodásuk is kialakulóban van.**

Az egészségesen fejlődő gyermekek

Érthetően, folyamatosan kommunikálnak, beszélnek; gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni, minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkotnak, tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét. Tudnak rövid történetet, szöveget visszamondani; néhány mesét, verset, mondókát képesek emlékezetből felidézni, türelemmel, figyelmesen végighallgatni mesét, történetet, szívesen báboznak, dramatizálnak, mesélnek; kreativitás jellemzi mese-vers reprodukálásukban, alkotásukban. **Élvezettel hallgatnak zenét,** zenei fogalmakat ismerik és alkalmazzák, tudnak néhány éneket tisztán, helyes szöveg- kiejtéssel egyedül is énekelni, dallamot, ritmust visszaénekelni, tapsolni, rögtönözni hangszereket megnevezni, ritmushangszereket használni.

Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről, tudják nevüket, lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozásait, felismerik a napszakokat; ismerik és gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismerik szűkebb lakóhelyüket, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismereteik vannak.

Számlálnak 10-ig, relációkat helyesen alkalmazzák, szempontok szerint összehasonlításra képesek, matematikai műveleteket eszközzel végeznek, helyesen használják a tö-és sorszámneveket, matematikai kifejezéseket használnak (névutó, viszonyzó). Ismerik a színeket és árnyalataikat, rajzaiban változatos színeket és formákat használnak, tudnak különféle technikákkal alkotni, műveiket tagoltság jellemzi, élvezettel szemlélik a műalkotásokat, tudnak egyszerű formákat vágni, hajtogatni, ragasztani, helyes ceruzafogás és eszközhasználat jellemzi.

10.3 A szociálisan érett gyermekek

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A **szociálisan egészségesen fejlődő gyermekek készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.**

A szociálisan érett gyermekek

Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését. Kivárára képesek, sikerorientáltak, könnyen motiválhatók. **Feladattudatuk kialakulóban van,** s ez a feladat megértésükben, feladattartásukban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásuknak, munkatempójuknak, önállóságuknak, önfegyelmüknek alakulása biztosítja ezt a tevékenységet. Törekсенek a megoldás keresésére, szívesen kísérleteznek. **Tevékenységeikre a kitartás, az elmélyült tevékenykedés jellemző.** Szívesen vesznek részt játék, kellék, ajándék készítésében. **Konfliktushelyzetekben egyezkednek,** segítőkészek, toleránsak, egymás elgondolásait elfogadják, a kialakított játékszabályokhoz alkalmazkodnak, ha szükséges újra alkotják. Jól érzik magukat a csoporttársaikkal, elfogadják a csoportban dolgozó felnőtteket. **Önbizalmuk megfelelő. Udvariassági formák betartásával kommunikálnak. Érdeklődnek** környezetük tárgyai, jelenségei, összefüggései iránt. **Megbecsülik a felnőttek munkáját,** ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, szívesen vállalnak munka jellegű megbízásokat, naposi munkát, munkavégzésében kitartóak, a biztonságos munkavégzés szabályait betartják, a munkavégzéshez használt eszközöket elrakják. Részt vesznek a teremrendezésben. **Szívesen végeznek a naposi munka teendőket.** Az étkezőasztalt esztétikusan terítik meg, az étkezés után az edényeket elrakják. Kulturáltan étkeznek, helyesen használják az evőeszközöket (kanál, villa, kés). **Önállóan** használják a WC-t, helyesen mosnak kezet és fogat, tisztán tartják fogkefájüket, szükség szerint használják a zsebkendőt, helyesen, megfelelő sorrendben öltözködnek, ruhájukat a helyére rakják.

11. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységünk

Alapelvünk, hogy mindenkihez szeretettel, odafigyeléssel, bizalommal közelítünk. Fontosnak tartjuk a kölcsönös megbecsülést. **Természetesnek tartjuk a problémákkal, különböző hátrányokkal küzdő családokkal, gyermekekkel való egyéni törődést, a segítségnyújtást.**

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a mindennapi élethez szükséges készségek kialakítását segítse, támogassa;
- a szülőt az anyagi körülmények javításának lehetőségeiről tájékoztassa;
- a tolerancia, segítőkészség kialakítása a gyermekekben, a másság elfogadása, elfogadtatása;
- azokkal a szolgálatokkal működjön együtt, melyek a családokat támogatják, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak;
- a szülővel együttműködve a tehetséges gyermekek fejlődésének elősegítése, tanácsadás, külső segítség felajánlása;
- a családok körében is szorgalmazza az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel szokásainak fontosságát;
- az egészségfejlesztő mozgás és sport jelentőségét, valamint a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét hangsúlyozza.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére:

- egészséges életmódra nevelés;
- sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése;
- mozgáslehetőség biztosítása;
- a hátrányos környezetből érkező gyermekek számára a mozgás és pihenés összhangjának megteremtése, és egy helyes élet, biológiai ritmus kialakítása;
- egyéni eltérésekre épülő, de életkoruknak megfelelő terhelés biztosítása;
- interkulturális ismeretnyújtás, pl. életvezetés, migráns és nemzetiség kultúrája;
- tehetségígéretes gyermekek felfedezése;
- felzárkóztató foglalkozás a lemaradó gyermekeknek;
- igény szerint ügyelet biztosítása, szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt;
- családi életre nevelés tanítása, tanácsadás, külső segítség felajánlása;
- kulturális rendezvények csoportos látogatása;
- eltérő egyéni igények kielégítése;

- éhesen érkező gyermekek étkeztetése a folyamatos tízóraiztatással;
- személyes intimitás védelme WC használatkor, és más esetekben, ha a gyermek igényli;
- különböző családi háttérből érkező gyermekek helyes higiénés és étkezési szokásainak kialakítása;
- személyes gondozottságra való igény alakítása.

A hátrányos helyzetű gyermekeket fokozott figyelemmel kísérjük, fejlődésüket mindig önmagukhoz mérjük, a kis lépéseket is becsüljük, gyakori dicsérettel ösztönözzük, hogy sikerélményhez jussanak.

A családok bevonása az óvoda életébe:

- **az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család,** s az óvodai nevelésünk a családi nevelés kiegészítője, tiszteletben tartva a szülő elsődlegességét minden szülői részvételt szívesen fogadunk, az óvodapedagógusaink szerepét a segítő szülővel behelyettesíteni azonban nem lehet;
- a szülők felelősségérzete nő az által, ha bevonjuk őket az óvodánk életébe, megtapasztalják az óvodapedagógusaink felkészültségét, a gyermekek fejlesztésére tett erőfeszítéseket, és hogy családjával szemben nincsenek előítéletek, **az óvodapedagógusaink sok-sok információt szerezhetnek a családokról, a gyermekek otthoni háttéréről.** ez segít abban, hogy jobban megismerhessük a gyermekek egyéni eltéréseit, adottságait, érdeklődését, erősségeit, valamint **a szülők gyermekekkel szemben támasztott elvárásait.**
- az őszinteség, a segítőkész emberi hangnem bizalmat kelt a hátrányos helyzetű szülőkben, különösen, ha látják, és tapasztalják, hogy gyermekét elfogadják.
- a közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodánkban: nyitott napok, barkácsolás, kertgondozás stb.;
- a szülők és pedagógusaink részére ismeretterjesztő klubfoglalkozások, előadások és tréningek szervezése;
- a gyermekvédelmi megbízott által szóbeli, valamint írásos tájékoztatón keresztül felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadó órákon),
- a roma családok szokás- és értékrendjük különbözőek, de azok a szülők, akik már maguk voltak óvodások, onnan pozitív emlékeik vannak, szívesen engedik a saját gyermeküket is, és örömmel fogadják az óvodapedagógusaink instrukcióit.

12. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása **nevelési alapelveinkben és értékeinkben** rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Óvodánk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mind ahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét óvodai nevelésünk minden területén alkalmazzuk:

- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során;
- a gyermeki jogok gyakorlása során;
- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások);
- a tehetségígéretes és a gyengébb képességű gyermek részére nyújtott segítség adásakor;
- a beiratkozásnál, a csoportba sorolásnál;
- az óvodapedagógusaink szakmai továbbképzésében (esélyegyenlőség témában);
- a nevelés és az ismeretközvetítés gyakorlatában;
- a gyermekek megfigyelésében, értékelésében;
- a gyermekek egyéni fejlesztésében;
- a fegyelmezés gyakorlatában;
- a humán erőforrás-fejlesztésben;
- a kapcsolattartásban (partnerekkel-szülőkkel, segítőkkel, szakmai és társadalmi környezettel);
- a teljesítmények értékelése során;
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelés során;
- megfelelő számú szülői igény esetén nemzetiségi nevelés biztosítása alkalmával.

13. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint az 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről egymással összhangban fogalmazza meg a gyermeki jogok és kötelességek sorát.

Célunk:

- feltárni évente azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik;
- megvalósítani a gyermekek megóvását a káros, nemkívánatos környezeti hatásoktól;
- megvalósítani az esélyegyenlőség biztosítását, a hátránykompenzálást, az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Feladataink:

- a gyermeki jogok érvényesítése, az egyenlő hozzáférés biztosítása;
- a prevenció;
- a segítségnyújtás;
- a családi háttér megismerése;
- a jelzőrendszer működtetése;
- az esetmegbeszélések szervezése;
- a szükség szerinti intézkedések;
- a dokumentáció vezetése.

A nevelési, oktatási igazgatójának feladatköre:

- gyermekvédelmi munka irányítása;
- továbbképzéseken való részvétel folyamatos biztosítása;
- jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a Derecskei Szociális, Család- és Gyermekjóléti Központnál;
- hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása, vagy egyéb más súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén;
- együttműködés kiépítése, fenntartása: Derecskei Szociális, Család- és Gyermekjóléti Központtal, Gyámhatósággal, Hajdú-Bihar vármegyei Pedagógiai Szakszolgálattal, Egészségügyi Szakszolgálatokkal (orvos, szakorvos, védőnő), Önkormányzati Hivatallal.

Óvodánkban a gyermekvédelmi feladatokat egy megbízott pedagógus koordinálja éves munkaterv alapján.

Gyermekevédelmi felelős feladatai:

- a gyermekevédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusai között összehangolja, az óvodapedagógusaink gyermekevédelmi munkáját segítsé és az óvodánkban a gyermekjóléti feladatokat ellátja;
- a gyermekevédelmi munkaterv elkészítése, igazgató rendszeres tájékoztatása, beszámoló az éves munkáról;
- a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása;
- a hátrányos helyzetű gyermekek felmérése, a hátrányos helyzet típusának mérlegelése, ez alapján a további teendők kidolgozása, folyamatos figyelése, változásoknak megfelelően a nyilvántartás módosítása;
- a veszélyeztetett gyermekek felmérése, nyilvántartásba vétel, a veszélyeztetettség típusának és súlyosságának mérlegelése, ez alapján a további teendőkre javaslattevés; egyeztetés a Gyermekjóléti Szolgálattal, nyilvántartja az intézkedéseket, eredményeket, beállott változások figyelemmel kísérése, felülvizsgálata;
- a veszélyeztetett gyermekekről esetmegbeszéléseken, fórumokon való részvétele;
- az indokolatlan óvodai hiányzások feltárása, hiányzások számának csökkentése;
- a tanköteles gyermekek figyelemmel követése, beilleszkedési tanulási nehézséggel, magatartászavarral küzdő gyermekek megfelelő szakemberhez való irányítása; felkérésre jellemzés készítése;
- a gyermekeket veszélyeztető körülmények idejében történő felismerése, mérlegelése, kellő intézkedések megtétele;
- kezdeményezi, tudatosan tervezi a közös nevelés érdekében, a bizalomra épülő kapcsolattartást a szülőkkel;
- a csoport óvodapedagógusaival szükséges esetekben családlátogatást végez;
- a gyermekevédelmi jelzőrendszer tagjaival (Védőnői Szolgálat, gyermekorvos, Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekjóléti Központ) együttműködés;
- az óvodapedagógusainkat a gyermekevédelemmel kapcsolatos feladatokról, a szakmaközi megbeszéléseken hallottakról tájékoztatja;
- a jogszabályok változásait rendszeresen figyeli;

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a problémák, hátrányos helyzet okozta tünetek felismerése, jelzés a gyermekvédelmi megbízottnak, Gyermekjóléti Szolgálatnak;
- a gyermekvédelmi felelős rendszeres tájékoztatása a veszélyeztetett gyermekek fejlődéséről, beilleszkedéséről (esetmegbeszélés);
- az óvodában a Gyermekjóléti Központ alkalmazásában álló óvodai-iskolai szociális segítő személy tevékenységének segítése;
- a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, esélyegyenlősége;
- a gyermekek érdekeinek képviselése minden esetben;
- prevenció minden gyermekre való kiterjesztése;
- gyermekek egyéni képességét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét figyelembe véve a tehetség kibontakoztatásának, valamint a hátrányos helyzetből való felzárkóztatásának segítése;
- a rendszeres óvodalátogatás figyelemmel kísérése, szükség esetén az igazgatónak a hiányzás jelzése;
- a szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolat kialakítása, a szülői szerep eredményességének elősegítése.

A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermekek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

A pedagógust és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottakat titoktartási kötelezettség terheli a gyermekkel és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást.

A gyermekvédelmi rendszerben a szülőkkel való kapcsolattartás formái:

fogadóóra, családlátogatás, szülői értekezlet, nyílt nap, véletlen találkozás, tanácsadás szülőknek, szülők tájékoztatása.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

- minden veszélyeztetett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban;
- minden veszélyeztetett gyermek családja tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről, és segítséget ügyeinek elintézéséhez;
- minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket;
- bizalommal fordulnak felénk a szülők, elfogadják javaslatainkat, segítségünket;
- a segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik.

14. Hagyományok, ünnepek, ünnepélyek

Az óvoda hagyományai, ünnepei, rendezvényei színesítik a gyermekek óvodai mindennapjait, lehetőséget adnak a néphagyományok megismertetésére.

Az ünnepi előkészületek a csoportokban zajlanak. Az ünnephez kapcsolódó változatos tevékenységekkel, énekes játékokkal, versekkel, mesékkal, együttjátszással, tervezgetéssel fokozatosan ráhangolódnak a gyermekek az ünnep tartalmára.

A néphagyományok tartalmát elsősorban a gyermekeknek megfelelő népi mondókákon, énekes, ügyességi játékokon keresztül közvetítjük.

Az ünnepi előkészület tevékenységi lehetőségei: énekes játékok, mondókázás, mesélés, sütés-főzés, ajándékkészítés, rajz, kézimunka, terem díszítése, asztali dísz készítése, takarítás, közös játék másik csoportba járó gyermekekkel, kirándulás.

Fontosnak tartjuk a kialakult hagyományok, népszokások megőrzését, továbbadását, az ünnepek, ünnepélyek megrendezését. Ezek a napok különböznek, kiemelkednek az óvodánk mindennapjai közül. Minden egyes ünnepnek megvan a maga előkészülete, így biztosított a lehetőség az érzelmi átélésre.

- Október: 1956-os forradalom (október 23.);
- December: Luca napja, Advent, Mikulás, Karácsony;
- Január: Új év;
- Február: Farsang;
- Március: Nemzetközi Nőnap (március 8.), 1848-49-es forradalom és szabadságharc (március 15.);
- Április: Húsvét;
- Május: Anyák napja, Gyermeknap;
- Június: Nemzeti összetartozás napja (június 04.), Évzáró, Ballagás, Apák-papák napja.

A szülőkkel közös programok, ünnepek célja lehetőséget teremteni a család és az óvodánk közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elveik közelítésére.

A környezetvédelmi ZÖLD JELES napokat csoportonként, illetve projektek keretében dolgozzuk fel.

Az óvoda éves munkaterve részletesen tartalmazza a hagyományainkat és ünnepeinket.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- az óvoda hagyományos ünnepeinek hangulati előkészítése, megszervezése, lebonyolítása;
- a gyermekek felkészítése;
- az ünnephez szükséges eszközök, dekorációk biztosítása;
- az ünnep zavartalan, sikeres lebonyolításának biztosítása;
- a születésnapok, a névnapok megünneplésének szervezése;
- a csoportjával saját ünnepek, hagyomány alakítása, szervezése;
- a szülők lehetőség szerinti bevonása az ünnep előkészületeibe;
- az Szülői Szervezet tagjaival együttműködve az ünnepségek, rendezvények szervezése;
- a gyermekek óvodai életének színesebbé, gazdagabbá tétele, az ünnepek boldog, meghitt hangulatának biztosítása.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- erősödik a csoport kohéziós ereje, egyre jobban átérzik az ünnep hangulatát;
- örömmel, várakozással telve készülnek az ünnepségekre, eseményekre a gyermekek;
- erősödik aktivitásuk, részvételi szándékuk.

15. Érvényességi nyilatkozat

A Derecskei Mese - Vár Óvoda Pedagógiai Programjának érvényességi ideje: a Derecske Város Önkormányzata, mint a köznevelési intézmény fenntartója általi jóváhagyást követően 2024. február 01-től visszavonásig.

A Pedagógiai Program módosításának lehetséges indokai:

- szervezeti átalakítás;
- ha a nevelőtestület 50+1%-a igényli (más program bevezetéséről dönt);
- fenntartó rendelkezése;
- törvényi változások esetén.

A Pedagógiai Program nyilvánosságának biztosítása

Óvodánk Pedagógiai Programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A program egy-egy példánya a következő helyeken tekinthető meg:

- a teljes program megtekinthető az igazgató irodájában;
- az intézmény honlapján;
- a KIR adatbázisában.

16. Legitimációs záradék

Készítette:

a Derecskei Mese - Vár Óvoda nevelőtestületének bevonásával.

Dátum: .....

-----
igazgató

Véleményezési jogát gyakorolta:

a Derecskei Mese - Vár Óvoda Szülői Szervezete.

Dátum: .....

Szülői Szervezet elnöke

Jóváhagyta

a Derecske Város Önkormányzatának Képviselő Testülete.

Dátum: .....

-----
polgármester

17. Mellékletek

1. számú melléklet: Eszközök és felszerelések jegyzéke

Az óvodai helyi pedagógiai program megvalósítását szolgáló eszközök és felszerelések
jegyzéke

I. HELYISÉGEK

Helyiségek megnevezése	Mennyiségi mutatók	Tényleges állapot	Fogyóeszköz
csoportszoba	csoportonként 1	x	
tornaszoba	óvodánként 1	x	
logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	óvodánként 1	x	
játszóudvar	óvodánként 1	x	
igazgatói iroda	óvodánként 1	x	
igazgatóhelyettesi iroda	óvodánként 1	x	
óvodatitkári iroda	óvodánként 1	x	
nevelőtestületi szoba	óvodánként 1	x	
orvosi szoba	óvodánként 1	x	
gyermeköltöző	csoportonként 1	x	
gyermekmosdó, WC	csoportonként 1	x	
felöltöző	óvodánként 2	x	
felöltöző mosdó	szintenként 1	x	
felöltöző zuhanyzó	óvodánként 1	x	
felöltöző WC	szintenként 1	x	
mosó, vasaló helyiség	óvodánként 1	x	
elkülönítő szoba	óvodánként 1	x	
melegítőkonyha	óvodánként 1	x	
tálaló-mosogató ezen belül felnőtt étkező	óvodánként 1	x	
mosléktároló	óvodánként 1	x	
szárazáru-raktár	óvodánként 1	-	
földesáru-raktár	óvodánként 1	-	
egyéb raktár	óvodánként 1	x	
éléskamra	óvodánként 1	-	
szertár	óvodánként 1	x	

II. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés
1. csoportszoba		
óvodai fektető	gyermeklétszám 1	
gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	
fényvédő függöny	ablakonként az ablak lefedésére alkalmas méretben	
szőnyeg	padló 1/5részét lefedi	
játéktartó szekrény vagy polc	gyermekcsoportonként 2, sajátos nevelési igényű gyermek esetén további 1	
fektetőtároló	gyermekcsoportonként 1	
élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	
könyvespolc	gyermekcsoportonként 1	
óvodapedagógusi asztal	gyermekcsoportonként 1	
felnőtt szék	gyermekcsoportonként 2	
eszköz-előkészítő asztal	gyermekcsoportonként 1	
textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermekcsoportonként 1	
edény- és evőeszköztároló szekrény	2 gyermekcsoportonként 1	
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	
2. Tornaszoba		
tornapad	2	
tornaszőnyeg	1	
bordásfal	3 gyermekenként 1	
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	

3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök		
tükör	1	
asztal	1	
szék	1 gyermek, 1 felnőtt	
szőnyeg	1	
játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	
4. Játszóudvar		
kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	
kerti pad	gyermekcsoportonként 2	
babaház	2 gyermekcsoportonként 1	
udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	
takaróháló	homokozóként 1	
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	V. rész szerint	
5. Igazgatói iroda		
íróasztal és szék	1-1	
tárgyalóasztal, székekkel	1	
telefon	1	
könyvszekrény	1	
iratszekrény	1	
számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	
6. Igazgatóhelyettesi, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)		
íróasztal és szék	1-1	
iratszekrény	1	
telefon	1	
lemezszekrény	1	
számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	

7. Nevelőtestületi szoba		
asztal	pedagógus létszám figyelembe vételével	
szék	pedagóguslétszám szerint 1	
könyvtári dokumentum	Minimum 500	
könyvszekrény	2	
számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	
8. Orvosi szoba, elkülönítővel		
Berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint.		

9. Gyermeköltöző		
öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembe vételével	
öltözőpad	gyermeklétszám figyelembe vételével	
10. Gyermekmosdó, WC		
törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembe vételével	
falitükör	mosdókagylónként 1	
hőmérő	helyiségenként	
rekeszes fali polc (fogmosó tartó)	gyermeklétszám figyelembe vételével	

III. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés
egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint	
tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	szappantartó
fésűtartó	csoportonként 1	
törülköző	felölt és gyermek létszám szerint	
abrosz	asztalonként 3	
takaró	gyermeklétszám szerint 1	
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint	
hűtésre, melegítésre, adagolásra szolgáló eszközök	óvodánként 1	1-es típusú diabetesszel érintett gyermek esetében a speciális étkeztetési igényekre tekintettel

IV. A FELNÖTTEK MUNKAVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés
szennyes ruhatároló	óvodánként 1	
mosott ruhatároló	óvodánként 1	
automata mosógép	óvodánként 1	
vasaló	2	
vasalóállvány	2	
szárítóállvány	épületrészenként 1	
takarítóeszközök	óvodánként 1	
kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként 1	
hűtőgép	óvodánként 1	
porszívó	óvodánként 1	

V. A NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés
különféle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő- konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás és bábozás, barkácsolás) eszközei	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	
ének, zene, énekes játékok eszközei	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	
az anyanyelv fejlesztésének, kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	

értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	
ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	
a természeti - emberi - tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	csoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	
munkajellegű tevékenységek eszközei	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	
2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
digitális hang lejátszásra és képmegjelenítésre alkalmas eszköz	óvodánként 1	
televízió	gyermekcsoportonként 1	
diavetítő	óvodánként 1	
vetítővászon	óvodánként 1	
hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként 1	
hangszer (gyermekeknek)	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	csoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	

VI. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés
1. Beszédfogyatékosok		
tükör 120x180 cm	csoportonként 1	
logopédiai alapkészlet	csoportonként 1	

VII. EGÉSZSÉG- ÉS MUNKAVÉDELMI ESZKÖZÖK

Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Megjegyzés
ételminta-vétel (üvegtartály) készlet	óvodánként 1 készlet	
mentőláda	óvodánként 1	
gyógyszerszekrény (zárható)	óvodánként	
munkaruha	költségvetésben meghatározott szerint	
védőruha	munkavédelmi szabályzat szerint	
tűzoltó készülék	tűzvédelmi szabályok szerint	

2. számú melléklet: Egészségfejlesztő program**A DERECSKEI MESE - VÁR ÓVODA
EGÉSZSÉGFEJLESZTŐ PROGRAMJA****1. Az egészségfejlesztési program az alábbi jogszabályok felhasználásával készült**

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelethe a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 15/2013 (II.26.) EMMI rendelethe a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 8/2014 (I.30.) EMMI rendelet. A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet módosítása
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény

2. Bevezetés

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését.

A fejlesztés megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kialakulását, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását, a lelki gondozást.

Az egészség védelme és karbantartása, az egészséges életmód iránti igény tanítható, fejleszthető. Óvodáskorban az egészségre nevelés kihat az élet további szakaszaira is és nagy jelentősége van, abban, hogy az óvodáskorú gyermekek hogyan fejlődnek tovább.

A program elkészítésének célja az, hogy a helyi adottságokhoz, és az óvoda használói köréhez igazodva megfogalmazzuk a korszerű egészségnevelés céljait és feladatait, mely iránt mindannyian elkötelezettek vagyunk és felelősséggel vállaljuk.

Fontos feladat, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, egészségfejlesztő tevékenységekben.

A nevelési intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermekek és a szülők részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A mindennapos működés során kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra.

Feladataink az egészségnevelés területén, hogy kialakítsuk az egészséges életvitel iránti igényt.

2021/2022-es nevelési évtől a 2011. évi CXCV. törvény 4.§ 13.pontjának értelmében bővült

a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek köre a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekekkel.

Ennek értelmében tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása az általános fekvő- vagy járóbeteg - szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt a legalább napi négy órai tartamban meghatározott óvodai foglalkozásokon nem tud részt venni.
/Nkt. 4. § 18. pont/

A diabétesszel élő, valamint a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek mindezek alapján nem sajátos nevelési igényű, hanem sajátos ellátást igénylő gyermekek, vagyis a mindennapi ellátási igényük különbözik egészséges társaiktól, nevelési igényükben nincs eltérés. A cukorbeteg, valamint a fokozott kockázatú allergiás gyermekek a diagnózis felállításkor kapnak egy igazolást a tartós betegségről, amely igazolást később a hivatalos eljárások folyamán (óvodai beiratkozás, családtámogatási ellátások igénylése stb.) használnak.

Az óvodai egészségnevelési feladatainkat két részre oszthatjuk:

- egészségfejlesztés;
- megelőzés (prevenció), melyek azonban elválaszthatatlanok és az óvodai nevelés valamennyi szakaszára vonatkoznak.

2.1. Testi és lelki egészség

Az óvodára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálni kell a gyermekek egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Személyi és tárgyi környezetével az óvoda segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyermekek egészségi állapotát javítják.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésre és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel.

Az óvodapedagógusok készítsék fel a gyermekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani.

2.2. Alapelvek, célok

A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természeti környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti -, környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket, s programunkkal fejleszteni a szülőknek környezet-, és egészségtudatos magatartását.

2.3. Az egészség megfogalmazása

1948-as megalakulásakor a *World Health Organization* (WHO) az egészséget a következőképpen definiálta: „Az **egészség** a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota, és nem csupán a betegség vagy fogyatékosság hiánya”.

Az egészségképet alapvetően az orvostudomány fejlettsége, a lakosság átlagos egészségi állapota, valamint a társadalmi minták határozzák meg.

Az egészség:

- **biológiai egészség:** a szervezetünk megfelelő működése
- **lelki egészség:** személyes világnézetünk, magatartási alapelveink
- **mentális egészség:** a tiszta és következetes gondolkodásra való képesség
- **emocionális egészség:** az érzések felismerésének, illetve azok megfelelő kifejezésének a képessége
- **szociális egészség:** másokkal való kapcsolatok kialakításának egészsége

Az óvodai egészségnevelés csak akkor lehet igazán eredményes, ha az óvoda és a szülők szorosan együttműködnek. Ebben a folyamatban az egészségnevelés támaszkodik az óvodapedagógusok szakismeretére, a megelőző programokra - prevencióra -, és a szülők aktív közreműködésére.

3. Az óvodai egészségfejlesztés célja:

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint:

- 1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban működő egészségfejlesztő tevékenységekben.
  - 2) A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.
- A gyermekeink egészséges életmódra, életvitelre nevelése, a testi, szellemi védettség biztosítása, higiénés szokások megalapozása és azok összehangolása a családok szokásrendszerével.
  - Az egészség-gondozáshoz szükséges képességek, készségek, jártasságok megalapozása, kialakítása, testi fejlődés elősegítése.
  - A gyermekink egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
  - A gyermekeink testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
  - Az egészséges életmód, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés szokásainak alakítása.

4. Az óvodai egészségnevelés feladata:

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) a nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek

- az egészséges táplálkozásra;
- a mindennapos testnevelésre, testmozgásra;
- a testi és lelki egészség fejlesztésére, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzésére;
- a bántalmazás és erőszak megelőzésére;
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtásra;
- a személyi higiéné területére terjednek ki.

5. Óvodai célok:

- az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus munkakörnyezet kialakítása és védelme;
- a környezettudatos magatartásformák kialakítása;
- az alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatása;
- a helyes napirend és életrend kialakítása;
- az étkezési kultúra fejlesztése, az egészséges táplálkozás szorgalmazása;
- a szabadidőhasznos eltöltése;
- a testi-lelki egészségvédelem a gyermekek és dolgozók körében.

Fontos alapelv, hogy törekedjen az óvoda minden dolgozója arra, hogy egészséges környezet vegye körbe a gyermekeket, felnőtteket egyaránt.

Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték, s tenni kell érte. Értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód iránti igény.

Tegyük képessé a gyermekeket arra, hogy a megszerzett ismereteiket képesek legyenek összekapcsolni az életben tapasztalt dolgokkal, és megoldást találjanak a problémákra.

Működjenek közre környezettudatos és kulturált magatartással a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének módszereit a foglalkozások, és szabadidős-tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával.

Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek.

Legyünk képesek a különböző ismeretek anyagát összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai módszerek alkalmazására, a környezeti és egészségnevelés kapcsán a pedagógusok közti együttműködés új formáinak, módszereinek alkalmazására.

6. Kiemelt feladatok

6.1. Egészséges életmódra nevelés (szomatikus egészségfejlesztés)

6.1.1. Személyi higiénia fejlesztése

Az alapvető személyi higiénia kialakítása a gyermekekben a példamutatással kezdődik. Az óvodában dolgozó munkavállalótól elvárjuk a tiszta és ápoltság megjelenését. Mivel a felnőtt minta a tanulási folyamatok alappillére, ezért nagyon fontos a minták közvetítése.

Magában foglalja a testi szükségletek kielégítését, a testi gondozást és a test épségének védelmét. A test tisztán tartásakor a bőr, a fogak, a szájüreg, a haj, az érzékszervek, a körmök ápolását tartjuk elsődlegesen fontosnak, valamint a WC használat és a papírhasználatot.

A ruházat és a helyes réteges öltözködés fontosságát is erőteljesen hangsúlyozzuk. Az öltözködési szokások kialakításával, a ruházat higiénijával, a tárolással is fontos feladat hárul ránk.

Célunk: alakuljon ki a személyi higiénia iránti igény, védjük a gyermekek egészségét, testi épségét.

Feladatunk: az alapvető higiéniai szokások megismertetése, gyakoroltatása, ellenőrzése és folyamatos korrekciója.

A feltételek biztosítása: minden gyermek számára biztosítják a szülők a saját személyi felszerelés - jellel ellátott törölközőt, fésűt, fogmosó felszerelést, torna felszerelést, ágyneműt. A gyermeköltözőkben minden gyermek rendelkezésére áll jellel ellátott szekrény (polc), ahol a saját ruházat, váltóruha tárolása megoldott.

Tisztálkodáshoz rendelkezünk elegendő számú, a gyermekek méretének megfelelő mosdókagylóval, folyékony szappanadagolóval, körömkefével. A gyermekmosdókban biztosított az elegendő számú gyermekméretű WC, melyekben elválasztó fallal oldjuk meg az intimitást.

A gyermekek számára biztosított orrtöröléshez, orrfújáshoz a mindig elérhető helyen lévő papírzsebkendő, melynek higiénikus tárolására szintén gondot fordítunk.

A nap bármely szakában minden gyermek számára rendelkezésre áll a vízfogyasztás lehetősége, melyhez a jellel ellátott poharakat elérhető magasságban helyezük el.

Járványos időszakban fokozottan figyelünk a higiéniai szabályok betartására.

6.1.2. Környezeti higiénia fejlesztése

A kiemelt feladatunk: óvodánkban olyan környezet teremtése, ahol egészséges szintereket tudunk biztosítani a gyermekek számára. A csoportszobák, az egyéb helyiségek és az udvar egyaránt azt a célt szolgálják, hogy a környezeti higiénia igény kialakulhasson a gyermekekben.

Feladatunk, hogy a környezetünkben való tennivalókat felismertessük, pozitív viszonyt alakítsunk ki a környezetünkkel, és olyan magatartást alakítsunk ki a gyermekekben, mely a környezetvédő magatartást célozza. Példamutatással, a munkába történő bevonással, gyakoroltatással a helyes környezeti higiénés tevékenységre szoktatás is feladatunk. A lehetőségeinkhez mérten feladatunk a gyermekek környezetének optimális kialakítása, elrendezése, mellyel a tevékenységekhez szükséges elegendő helyet biztosítjuk. A gyermekek környezetében lévő és a gyermekek által használt berendezési tárgyak megfelelnek testméreteiknek, ugyanakkor stabilak, biztonságosak, könnyen tisztán tarthatók. Az eszközök, játékok tárolásának feltételei adottak, tisztán és rendben tartásukat folyamatosan elvégezzük.

A helyiségekben folyamatosan biztosítjuk rövid, gyakori szellőztetésekkel a természetes levegőcserét. Gondoskodunk a helyiségek megfelelő mesterséges és természetes megvilágításáról. A rendszeres takarítás, portalanítás és porszívózás mindenki számára elemi követelmény. Az egészségre ártalmas anyagokat a gyermekektől jól elzárható helyen, az előírásoknak megfelelő módon tároljuk.

Az óvoda udvarának rendszeres és előírásoknak megfelelő karbantartásáról gondoskodunk biztosítva a szilárd burkolatok balesetmentességét, a füves részek gondozását. Udvari eszközeink az elvárt előírásoknak megfelelőek, de gyakori karbantartást igényelnek. A játszótéri elemek rendszeres felülvizsgálatáról gondoskodunk. Az udvari homokozót időközönként felújítjuk, a homokot szükség szerint cseréljük.

6.1.3. Az egészséges táplálkozás igényének kialakítása

Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülők támogatásával zöldség-, és gyümölcsnapokat szervezünk a csoportokban. A különleges étrendet igénylő gyermekek étkeztetését a konyhával történő egyeztetésekkel megoldjuk, fokozott figyelemmel kísérjük (tejérzékeny, lisztérzékeny stb.) a gyermekek étkezését.

Biztosítjuk a nap bármely szakaszában a folyamatos folyadékpótlást. Fokozott figyelmet fordítunk a gyermekek (közvetett módon a családok) étkezési szokásaira.

Táplálkozási rendellenesség, túlsúlyos gyermekekre való odafigyelés.

Biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit, a szükséges eszközök minden esetben elérhetőek és biztonságosan tárolva vannak elhelyezve. Az óvodában egyéni csoport szokásrend alapján, naposi munka során a gyermekekkel együtt történik a terítés.

A feltálalt ételek elnevezését, folyamatosan tanítgatjuk és egy-egy ismeretlen étel esetében arra ösztönözzük őket, hogy kóstolják meg, ne utasítsanak el valamit csak a kinézete alapján. A pozitív íz élmények hatására ugyanis könnyebb megszerettetni az új ízeket is. Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, ezzel igyekszünk megszerettetni az új ízeket. Megismertetjük a gyermekeket a természetes vitaminforrásokkal, gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében a szülők támogatásával zöldség-, és gyümölcsnapokat szervezünk a csoportokban.

Célunk, hogy egészségesen táplálkozó felnőtt váljék gyermekeinkből és a korszerű táplálkozás igényét kialakítsuk bennük.

Feladatunk a megfelelő étkezési szokások kialakítása, egészséges táplálkozásra nevelés, és a helyes táplálkozásból eredő egészségmegőrző tevékenység. A családokkal való szoros együttműködés kialakítása az egészséges táplálkozás szokásainak terén is kiemelt feladat.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 50. § (3) bekezdése előírja, hogy a gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésben, az élettani szükségleteknek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani. Az élettani szükségletnek megfelelő étrend biztosításához a táplálkozás-egészségügyi előírások kidolgozása a Derecskei Városgazdálkodási Nonprofit Kft. feladata. A Derecskei Városgazdálkodási Nonprofit Kft. elkészítette a táplálkozástudomány mai állásának megfelelő táplálkozás, a rendszeres étkezést biztosító, szervezett ételmezési ellátásra vonatkozó ajánlást. Az ajánlás hatálya kiterjed valamennyi közétkeztetést nyújtó szervre. Az ajánlás szerint az élettani energia- és tápanyagigényeknek megfelelő összetételű és jellegű táplálék biztosításáról a konyha gondoskodik.

A konyha vezetőjével gyakori kapcsolatot tartunk fenn, egyeztetünk, s jelezzük a felmerülő problémákat, igényeket. Az intézmény igazgatója gyűjti a tapasztalatokat és jelzi a konyha felé kéréseket, észrevételeket.

6.1.4. A betegségek megelőzésére nevelés

Az orvosokkal, védőnőkkel együttműködve, elsődleges feladatunk az, hogy elérjük, hogy beteg, fertőzés átadására képes gyermek az óvodát ne látogassa. A szülő az óvodapedagógusok jelzésére, illetve betegség esetén vigye orvoshoz gyermekét. A gyermek az óvodába járást újra, csak orvosi igazolás ellenében kezdheti meg, a többi gyermek felülfertőződésének megelőzése érdekében.

A megelőzés alapja a személyi higiénia betartása, a rendszeres kézmosás, a zsebkendő használat, a közös használati tárgyak, játékszerek tisztán tartása. Az egészségvédő szokások kialakításával feladatunk ismeretek közlésével, a helyes magatartás begyakoroltatásával a gyermekek felkészítése a gyakrabban előforduló betegségek megelőzésére, a védekezéshez szükséges magatartásformák begyakorlása a célunk.

Az egészséges gyermekek védelmében az óvodában észlelt megbetegedéskor a gyermeket elkülönítjük, és gondoskodunk róla, hogy minél előbb megfelelő ellátásban részesüljön. Az óvodába kijáró védőnői szolgálattal rendszeres kapcsolatot tartunk fent, ha a helyzet indokolja, akkor akár több szűrést is beiktatunk. Fejtetvesség megelőzésére rendszeresen adunk ki tájékoztató anyagot, amit a faliújságokon, szülői értekezleteken jelzünk.

Az egyéni tisztálkodási eszközök rendszeres tisztántartását, fertőtlenítését fokozott figyelemmel kísérjük, a járványos időszakban kiemelt figyelmet fordítva a feladatra. Dajkáink figyelmét gyakran felhívjuk a kilincsek és a gyakran érintett tárgyak fertőtlenítésére. Ebben az időszakban a higiéniai szabályok betartására fokozottan odafigyelünk (intenzív szellőztetés, zsebkendőhasználat, fertőtlenítés stb.).

A betegségek megelőzése érdekében az évszakoknak megfelelően megteremtjük a gyermekek edzéséhez, rendszeres mozgáshoz szükséges feltételeket, minden adódó lehetőséget kihasználunk a levegőzésre, sétára, kirándulásra.

6.1.5. Napi rendszeres testmozgás, testedzés

Korunk rohanó világában, a mindennapi mozgás feladata felértékelődött, hiszen a technika gyors fejlődésével egyre több a mozgásszegény életmódot folytató gyermek. A családok gyakran hárítják a feladatot az óvodákra és várják el azt, hogy a napi mozgás mennyiséget az óvodai kereteken belül kapja meg a gyermek. Sajnos az óvodán túli időben csak ötletekkel, buzdítással, helyes példa mutatásával készíthetjük a szülőket a gyermekek mozgására.

A mozgásszegény életmód könnyen vezethet odáig, hogy romlik hosszú távon a szellemi képesség is, elhízás is gyakori velejárója a helytelen életmódnak. Ennek megakadályozása, a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése érdekében óvodánk biztosítja a mindennapi mozgást. A mozgás sokoldalú tevékenység- és feladatrendszere az egész óvodai életben elsődleges feladat. A közös örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolataik is kiszélesednek. E nevelési terület a mozgásszervek alakítását, alapvető mozgáskészségek kimunkálását, az önálló testedzésre történő nevelést, a változatos mozgástevékenységek megvalósulását jelenti.

Fontos feladat:

- hideghez, meleghez szoktatás;
- fokozatos terhelés;
- szabadban tartózkodás igényének kialakítása;
- a testedzés (mindennapos tornák, mozgás tevékenységek) szokássá alakítása;
- mozgásigény kielégítése;
- mozgáskedv megőrzése;
- kondicionálás;
- délutáni mozgásos programok fakultatív felajánlásával a nagyobb mozgásigényű gyermekek mozgásának kielégítése;
- réteges öltözködés fontosságának tanítása a mozgás során.

A mozgásos foglalkozások szervezésénél az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vesszük. Lehetőség szerint szabadban szervezzük ezeket a tevékenységeket, és legnagyobb részben mozgásos játékok keretében valósítjuk meg, a fokozatosság elvét szem előtt tartva. A balesetvédelmi és higiéniai szabályok betartására kiemelt gondot fordítunk. Figyelmet fordítunk az elegendő, átlátható helyszín, biztonságos eszközök, jó szellőztetés, tiszta padló biztosítására. Figyelemmel fordulunk a betegségből lábadozó, gyenge fizikumú gyermekek foglalkoztatására, illetve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre. Az eltérő adottságú gyermekek számára is jelentsen sikerélményt a testmozgás (pozitív megerősítés). A testmozgás az életkori sajátosságok figyelembevételével játékos, táncos elemeket is tartalmazzon. A megelőző preventív jellegű feladatokat és tornagyakorlatokat az óvodapedagógusok beépítik a napi mindennapos mozgásba.

A szülőket változatos programok keretében vonjuk be azokba a rendezvényekbe, melyek az egészségfejlesztést szolgálják. Tavasszal az áprilisban már hagyományosnak mondható Egészség hét a rendszeres mozgást is propagálja, valamint a Gyermeknapon az ügyességi játékok is. A sporttevékenységek kipróbálásával és az egyes mozgásformák kipróbálásával a mozgáskedv felkeltése a célunk.

6.1.6. Balesetek megelőzésére nevelés, elsősegélynyújtás

A 20/2012. (VIII.31.) rendelet 168. §-a rögzíti, hogy a nevelési-oktatási intézményben nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira. Feladatunk, hogy olyan környezetet teremtsünk, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására.

Az óvoda minden dolgozójának alapvető feladatai közé tartozik, hogy a gyermekek részére az egészségük és testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, valamint, ha észleli, hogy baleset veszélye fennáll vagy azt, hogy a gyermek balesetet szenvedett, a szükséges intézkedéseket megtegye. Minden dolgozónak ismernie kell és be kell tartania az óvoda munka-, és tűzvédelmi szabályzatát, valamint a tűzriadó tervet. Az óvodapedagógusok és a dajkák az óvodai élet egésze alatt kötelesek a rájuk bízott gyermekek tevékenységét folyamatosan figyelemmel kísérni, a rendet megtartani és a baleset-megelőzési szabályokat a gyermekekkel betartatni. Az óvodapedagógusok kötelesek a gyermekekkel az egészségük testi épségük védelmére vonatkozó szabályokat ismertetni. Az óvodán kívüli és belüli foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrásokra felhívni figyelmüket, s elmondani a tilos és elvárható magatartásformákat.

A nevelési év megkezdésekor ismertetni kell a közlekedési szabályokat, balesetvédelmi előírásokat és visszakérdezéssel meggyőződni az ismeretek elsajátításáról. Az oktatás tartalmát és időpontját a csoportnaplóban rögzíteni kell. Az intézmény igazgatója az egészséges és biztonságos munkavégzés tárgyi feltételeit munkavédelmi szemlék keretében rendszeresen ellenőrzi.

Amennyiben az óvodában baleset történik, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt értesíteni kell. Ha a baleset bekövetkezett, azt nyilvántartjuk, és haladéktalanul vizsgáljuk. A KIR-ben rögzítjük, és intézkedési tervet dolgozunk ki, az esetlegesen ismét előforduló hasonló baleset megelőzése érdekében.

Minden óvodapedagógusunk egész évben a saját csoportjában minden olyan tevékenység előtt, mely megelőzéssel, magyarázattal, preventív magatartással a gyermekbalesetek könnyebben megelőzhetőek.

Elsősegélynyújtás: Az óvodai elsősegélynyújtás legfontosabb eleme a balesetek megelőzése. Fontos, hogy a gyermekek rájöjjenek, hogy a balesetek egy kis odafigyeléssel és óvatossággal elkerülhetők.

Az óvodapedagógus feladata, hogy felhívja figyelmüket, hogy egyes tárgyak pl.: mászóka, korlát és helyzetek, pl. fogócska, sorsversenyek, milyen veszélyforrást hordoznak. A gyermekeknek tudniuk kell, hogy mi a teendőjük baleset esetén - segítséget hívni, felnőttnek szólani.

6.1.7. A bántalmazás, erőszak megelőzése

Különösen a sérülékeny társadalmi csoportokban a sérülések és az erőszak jelentős terhet jelent a gyermekek egészsége számára. A gyermekkori sérüléseknek az a nagy kockázata, hogy hosszú távú fizikai következményeket és pszicho-szociális károsodásokat okozhatnak. Különösen nagy társadalmi teher a családon belüli erőszak.

Az óvodapedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek-, és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Szülői értekezleteken, illetve egyéb fórumokon felhívja a figyelmet az erőszakos cselekmények, az erőszakot sugárzó tömeghírközlések (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) és filmek látványának veszélyeire és a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallja a szülőket.

Az óvoda közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

6.2. Szociálhigiénés egészségfejlesztés

6.2.1. Egészséges életvezetés

A Nkt.62.§ (1) bekezdés g) pontja értelmében a pedagógus kötelessége, hogy a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében megtegyen minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka-és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő- és szükség esetén más szakemberek bevonásával.

Az óvodai napirend kialakításakor törekszünk arra, hogy alkalmazkodjon a gyermekeink igényeihez és kellően rugalmas legyen. Fontos szempontként törekszünk arra is, hogy folyamatos és rugalmas legyen. Az egyes tevékenységek biztosítják az aktív és a pihenőszakaszokat. A rendszeresség és az ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot nyújtanak a kicsik számára.

Minden esetben arra törekszünk, hogy a gyermekek társas kapcsolatai kiegyensúlyozottak legyenek. Az antiszociális magatartásformákat igyekszünk megelőzni és kezelni. A dühkezelési technikákat egyénileg tanítgatjuk.

Minden adódó lehetőséget kihasználunk, mellyel a családi életre nevelést segítjük elő, így a családi munkamegosztás fontosságát, az apai és anyai hivatás szépségét emeljük ki.

Célunk, megóvni a gyermeket az idegrendszerükre ható káros hatásoktól.

6.2.2. Stressz kezelés

Az óvodai napirendünkben minden esetben biztosítjuk a rendszerességet és a rugalmasságot. Az óvodapedagógusok, a dajkák, a pedagógiai asszisztensek bevonásával közösen elfogadott álláspont alapján kerüljük a sürgetést és ügyelünk arra, hogy feleslegesen ne várakoztassuk a gyermekeket.

Törekszünk rá, hogy az óvoda külső és belső terei biztonságot sugározzanak, berendezési tárgyai a gyermekek méretéhez igazodjanak. Igyekszünk kiküszöbölni minden zavaró ingert, mint a folyamatos erős zajforrás, vibráló fény.

A konfliktusok csökkentésével igyekszünk kizárni a megkülönböztetést és az agressziót. Nevelési elveink között kiemelt szerepet kap a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem.

6.2.3. Egészségre káros szokások megelőzése

Az egészségre káros hatásokról gyakori beszélgetéseket folytatunk a gyermekekkel, gyakori témák:

- alkoholfogyasztás;
- indokolatlan gyógyszerfogyasztás;
- dohányzás;
- elhízás.

Célunk, hogy olyan képet alakítsunk ki a veszélyekről, melyek a későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Feladatként jelöltük meg, hogy a gyermekek megismerjék az egészség megvédéséhez vezető tevékenységeket. Nagyon fontos a megfelelő példa, a helyes életvitel és a harmonikus létforma.

A helyes táplálkozás kialakításához a szülők által szponzorált zöldség-, és gyümölcsnapok rendszeressége is hozzásegíti az óvodát. Az elhízás és a táplálékok összefüggéseinek felismertetésével tevékenyen foglalkozunk az egyes környezeti nevelésben fellelhető témakörök kapcsán, beépítve azt a napi tevékeny életbe.

6.2.4. Érzelmi nevelés

Az óvoda szerepet vállal a családi nevelés erősítésében, melynek során fontos az érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott szeretetteljes légkör. A beszoktatás meghatározó időszak a gyermekek számára, mert alapvetően befolyásolja a gyermek óvodához fűződő kapcsolatát. Az óvodáskorban az erkölcsiség az egymásra figyelésben, az együttműködésben, a segítségadásban nyilvánul meg.

A gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör veszi körül. A gyermekekkel való bánásmód őszinte, barátságos, szeretetteljes, határozott, következetes, minden gyermekkel elfogadó, toleráns, minta értékű. A nevelésben az egyéni bánásmód elve érvényesül.

Célunk a gyermek szociális érzékenységeinek fejlesztése, erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás-, és normarendszerének megalapozása, a szociális hátrányok enyhítése.

6.3. Lelki egészségfejlesztés (pszicho-higiénés egészségfejlesztés)

6.3.1. Esélyegyenlőség biztosítása és integráló nevelés

Célunk, hogy a közösségbe érkező gyermeket úgy fogadjuk el, hogy szeretetteljes együttműködés jellemezzen minket.

Feladatunk, hogy olyan pedagógia légkörben nevelődjenek gyermekeink, ahol az egymásra figyelés és a kapcsolatok kiegyensúlyozottak.

Minden felnőttet arra biztatunk, hogy a másságot természetesként fogadják el és előítélet nélkül bánjanak a gyermekekkel. Mivel óvodánkban integrálunk, fontos követelmény az a hozzáállás a felnőttek részéről, hogy minden gyermeket egyformán elfogadjanak. A szeretetteljes együttműködés és elfogadás fontos velejárója az integrálásnak.

Zavartalan, kiegyensúlyozott pedagógiai légkörben harmonikus kapcsolatok alakítása az egyén és a közösség között, a konfliktusok megoldása a személyiség kreatív kibontakoztatásával megfelelő mintát követve, fontos teendőnk.

Az utánzás, azonosulás, belsővé válás után ösztönzéssel, motivációval, olyan szokások kialakítása a célunk, melyek segítik a más társadalmi közösségbe való beilleszkedést. Ezek a tényezők elsődlegesek a tervezések során is.

A hatályos esélyegyenlőségi törvények betartását minden esetben szem előtt tartjuk.

Az óvodánkba járó integrált gyermekek érdekeit betartjuk és betartatjuk. A többi gyermekkel történő együttnevelés során igyekszünk, pozitív példával elől járni. Viselkedésünkkel és gesztusainkkal igyekszünk pozitív mintát adni a gyermekeknek, toleranciára neveljük őket. A sajátos nevelési igényű gyermeket a pedagógiai programunk alapján látjuk el.

A lelki egészségfejlesztéshez segítséget jelent a fejlesztő módszerek és művészetek alkalmazása, amely elősegíti a tanulási eredményességet, a társas készségek fejlesztését.

6.3.2. Egészségnepszerűsítő feladatok az óvodánkban, tevékenységek

A település fogorvosával kötött megállapodás szerint évente egy alkalommal szűrések történnek, ahol a szűrést követően tanácsokkal látják el a gyermekeket a fogápolással kapcsolatban.

A védőnők tisztasági szűréseket végeznek, igény szerint és alkalmanként is.

Az egészségkép élő program az óvodánkban, ahol a védőnők, a körzeti gyermekorvosok bevonásával a szülők is hasznos tanácsokat kaphatnak a megelőzéshez.

Feladatok és tevékenységek az egészségfejlesztésért

Feladat	Tevékenység	Felelősök	Határidő
Balesetek megelőzése	Balesetvédelmi oktatások minden csoport Ovi-Zsaru Program minden nagycsoportban.	óvodapedagógusok rendőrség	esetenként megbeszélés szerint
Egészséges étkezés	Hetente tartunk vitaminnapokat a szülők segítségével, ahol a gyermekek friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyaszthatnak. Évente egyszer egészséghetet szervezünk, ahol az egészséges táplálkozásra, és a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	óvodapedagógusok, igazgatóhelyettesek	hetente a csoportok által egyénileg kijelölt napokon
Természeti környezet témájának feldolgozása	Megfigyelések az évszakok változásával kapcsolatban. Az időjárás jellegzetességei. Hazánk növény és állatvilága. Gyümölcsök, zöldségek.	óvodapedagógusok igazgatóhelyettesek	A heti rendben meghatározott napokon és alkalmi megfigyelések keretében folyamatosan.

	Természetvédelmi és jeles napok megünneplése. Testünkkel, testrészek, érzékszervek funkcióinak megismertetése, játékok.		
Társadalmi környezet témájának feldolgozása	Lakóhelyünk. Nemzeti ünnepeink, hagyományaink megismerése, megünneplése. Orvos gyógyító munkája. Könyvtárlátogatás. Épített környezetünk: szobrok, épületek. Városi közlekedés szabályainak megismerése, közlekedési eszközök.	óvodapedagógusok, igazgatóhelyettesek	A heti rendben meghatározott napokon és alkalmi megfigyelések keretében folyamatosan.
Egyéb tevékenységek a program részeként:	Csoportok kialakítása: gyermek-, és természetbarát jegyek- bútorok, tároló kosarak, játékok, világítás. Virágok, növények, növényápolása, állatgondozása. Természetsarok kialakítása.	óvodapedagógusok igazgatóhelyettesek	A tevékenységi tervekben meghatározott napokon, időszakokban.

Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeinek kihasználása.	<p>Az iskola rendezvényeinek, kiállításainak látogatása.</p> <p>Városban szervezett rendezvények látogatása.</p> <p>Állatkerti látogatások.</p> <p>Ismerkedés a tanyasi élettel, háziállatokkal kirándulások alkalmával.</p> <p>Szüreti kirándulások.</p>	óvodapedagógusok igazgatóhelyettesek	A megszervezett és egyeztetett időpontokban.
Kirándulások	<p>Intézmény környéki kirándulások.</p> <p>Szervezett buszos kirándulások.</p>	óvodapedagógusok	esetenként kijelölt időpontban
Hulladékgyűjtés	Tavasszal és ősszel (a takarítási világnapon)	óvodapedagógusok	egész évben
Só szobák használata	A rendszeres használattal felső légúti megbetegedések megelőzése.	óvodapedagógusok igazgatóhelyettesek	A heti rendben meghatározott napokon.
Sportnap	<p>Kedvcsináló változatos mozgásformák bemutatása.</p> <p>Versengések, játékok</p>	<p>óvodapedagógusok</p> <p>igazgatóhelyettesek</p> <p>pedagógiai asszisztensek</p>	Tavasszal

Az intézményben az „**ÖRÖKÖS ZÖLD ÓVODA**” program működésével egészül ki az egészségfejlesztési programunk.

2. számú melléklet: Óvodai fejlesztő program**A DERECSKEI MESE - VÁR ÓVODA
ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAMJA**

Óvodánkban az integrált fejlesztés a funkcionális teljes integráció szintjén valósul meg, mivel minden gyermek a nevelés-oktatás teljes időtartamában együtt, egy csoportban tartózkodik. A gyermek egyéni vagy csoportos fejlesztése team munkában valósul meg.

A helyi óvodai program összeállításánál már figyelembe vettük az itt élő gyermekek életkörülményeit, szociális helyzetét, szülők elvárásait az óvodai fejlesztés országos alapprogramjának irányelveit követve, mely lehetőséget biztosít az érintett gyermekek esélyegyenlőségének megteremtésében.

A következő dokumentumokban jelenik meg az esélyt teremtő integrációs program:

- Tevékenységközpontú pedagógiai program;
- Szervezeti és működési szabályzat;
- Munkaköri leírás;
- Intézményi integrációs, fejlesztő program;
- Esélyegyenlőségi program.

Célunk:

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény szellemében a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek

- társadalmi integrációjának elősegítése;
- esélyegyenlőségének növelése;
- a hátrányok csökkentése;
- az egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztés;
- az iskolai életmódra és az életpálya építésre való felkészítés .

Feladatunk:

A valamilyen hátránnyal küzdő gyermekek számára személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programok szervezése. Kiemelt feladatunknak tartjuk, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében csökkentsük a hiányzások számát.

Az integráció kiemelt területei**Szervezési feladatok**

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása</i>	Teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás. 3 éves kortól óvodába beíratás.	Családlátogatások, szülőkkel beszélgetések, közös programok, nyílt óvodai foglalkozások.
<i>Integrációt elősegítő csoportalakítás</i>	SNI-s, BTMN-s, HH és HHH gyermekek arányos elosztása.	Figyelünk a hasonló korú gyermekek csoportba osztására.
<i>Az igazolatlan hiányzások minimalizálása</i>	Partneri együttműködések kialakítása - szülő - védőnő - óvoda orvosa - település jegyzője - Roma Kisebbségi Önkormányzat.	Esetmegbeszéléseken áttekintjük a hiányzásokat. Az igazolatlan hiányzásokról beszámolnak az óvodapedagógusok és javaslatot tesznek további intézkedésre. Közös programok a szülőkkel, szükség esetén családlátogatások.
<i>A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása</i>	Szülői igények figyelembe vétele.	Rendszeres igényfelmérése a szülők igényeinek megfelelő nyitva tartás a szülő jogos igénye után változtatás.

Nevelőtestület együttműködése

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Nevelőtestület együttműködése</i>	Rendszeres megbeszélések esetmegbeszélések, beszélgetések, hospitálások, információcserék, közös szakmai tanácskozások, munkamegbeszélések szervezése.	Jó szakmai kapcsolat a két óvodapedagógus között és a munkát segítő dajka között.
<i>Helyzetelemzés</i>	Októberi statisztikai létszám HH és a HHH-s gyermekek felderítése.	Bizalomépítés a szülőkkel.

Pedagógiai munka kiemelt területei

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés</i>	Bemeneti állapotmérés minden gyermekről. Részletes anamnézis és környezettanulmány minden gyermekről. Egyéni fejlesztések.	Részletes anamnézis a gyermek személyi anyagában található.
<i>Kommunikációs nevelés</i>	Szókincs, beszédértés, nyelvi kifejezőképesség.	Anyanyelvi nevelés feladatainak megvalósítása: beszélgetés, folyamatos beszéd, szókincsbővítés, mondókák, mesék, versek, stb. Logopédia biztosítása. Közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés: mikrocsoportos tevékenységek.
<i>Érzelmi nevelés, szocializáció</i>	Beilleszkedés, bizalom, elfogadás, együttműködés.	Családias légkör megteremtése: közös játék, mesélés, éneklés, bátorítás. Kiemelt szerepet kapnak az óvodai élet hagyományai, ünnepei, a kapcsolatteremtő, kapcsolaterősítő, bizalmi játékok.
<i>Egészséges életmódra nevelés</i>	Egészségtudat kialakítása, táplálkozás.	Napi tevékenység: egészséges táplálkozás, a helyes testápolási és önálló öltözködési szokások fokozatos kialakítása, egészséges környezet megteremtése.
<i>Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése</i>	Befogadás, tolerancia.	Közös játékok, szerepjátékok, munkajellegű tevékenységek biztosítása.
<i>Korszerű óvodapedagógiai módszerek</i>	Gyermekek kezdeményezésére támaszkodó módszerek, differenciálás.	A módszerek rendszeres és változatos alkalmazása.

Gyermekvédelemmel, egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szervezése</i>	Fejlődés nyomon követése, szükség esetén szakorvosi vizsgálat kezdeményezése.	Kapcsolat a védőnővel az óvoda orvosával.
<i>Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás</i>	Mint együttműködő partnerekkel közös programok kialakítása.	Közös programok, előadások.

Együttműködések kialakítása

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat</i>	Szülők támogatása, erőforrásaink feltárása.	Tájékoztatás.
<i>Védőnői hálózat</i>	A gyermekek óvodai beíratásának támogatása, korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás.	A nevelési év során naprakész az együttműködés a háziorvossal és a védőnővel. A védőnői munkaterv az óvodai munkaterv mellékletét képezi.
<i>Szakmai szolgáltatók</i>	Konzultációk a gyermek fejlődéséről, közös fejlesztési tervek, szolgáltatások szervezése, biztosítása.	A következő szakmai szolgáltató intézményekkel állunk kapcsolatban: - Pedagógiai Szakszolgálat - Szakértői Bizottság.
<i>Roma kisebbségi önkormányzat illetve civil szervezetek</i>	Beíratással, hiányzással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködések.	Közös programok megvalósítása.

Óvoda-iskola átmenet támogatása

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Iskolaválasztás támogatása</i>	HHH előnyben részesítése.	Iskolalátogatás, közös programok.
<i>Az iskolával közös óvoda - iskola átmenetet segítő program kidolgozása</i>	DIFER, nyílt nap - óralátogatás, szakmai program, közös programok.	Óvoda-iskola átmenetet segítő programok megvalósítása.

<i>A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében</i>	Óvoda-iskola átmenet program közös tevékenységek.	Kapcsolattartás.
---	---	------------------

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel</i>	Családlátogatások, beszélgetések, közös programok.	nyílt nap, nyilvános ünnepélyek, családlátogatás, szülői értekezletek, faliújságra kifüggesztett információk.
<i>A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása</i>	Szülők jelenléte a gyermekek igényei szerint.	Lehetőséget biztosítunk rá.
<i>Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás</i>	Egyéni fejlesztési napló, bejegyzések megbeszélése, foglalkozásokon való részvétel biztosítása.	Napi beszélgetések, faliújságra kifüggesztett információk.
<i>Egyéni beszélgetések</i>	Család szokásainak, értékrendjének megismerése.	Szülői értekezlet, fogadóórak.
<i>Szülői közösségek kialakítása</i>	Rendezvények közös szervezése.	Szülői közösség működik az óvodában - segítség a rendezvények lebonyolításánál.
<i>Partnerközpontú működés</i>	Szülői igények kiszolgálása.	Folyamatos szülői tájékoztatás.

Intézményi önértékelés, eredményesség

Kiemelt szempont	Fejlesztés iránya	Feladatok, tevékenységek
<i>Eredményesség mérése</i>	Beóvodázás, hiányzás csökkentése, DIFER méréshozzáadott pedagógiai érték, beiskolázás, iskolaérettség.	Az eredményességből levont konzekvenciák, további feladatok meghatározása

3. számú melléklet: Tehetséggondozó program**A DERECSKEI MESE - VÁR ÓVODA
TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAMJA**

Kiemelten tehetséges gyermek (tanuló) az, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az Országgyűlés 126/2008. XII. 4. határozatában elfogadta a Nemzeti Tehetség Programot, mely a nemzet fejlődése szempontjából kiemelt feladatának tekinti a tehetségek megtalálását és segítését. Óvodai nevelésünk szempontjából döntő momentum, hogy a törvény egyértelműen meghatározta stratégiai célkitűzésében: **már kora gyermekkortól szükséges a tehetséggondozás.**

„Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.” (A Kormány 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról). Ennek értelmében a koragyermekkorai tehetségígéretnek felismerésének és azonosításának célja, hogy minden gyermeknek lehetőséget kell adni arra, hogy megmutathassa és kibontakoztathassa átlagon felüli adottságait, kiemelkedő speciális képességeit, melyek felismerése és azonosítása után az óvodapedagógus - differenciált és adaptív módon - megteremtheti a fejleszthetőség legoptimálisabb pedagógiai feltételeit (pl. megfelelő hely, elegendő idő és eszköz, szeretetteljes légkör, élménygazdag óvodai élet, facilitáló személyi környezet).

Tehetséggondozás óvodánkban

A gyermek képességei a maguk teljességében csak akkor realizálódnak, ha korán, már az óvodai években azonosítjuk, és differenciált fejlesztésben részesítjük őket.

Óvodánk „Akkreditált Kiváló Tehetségpont” intézményként korai tehetség felismeréssel, diagnosztizálással felkarolja a potenciálisan tehetséges gyermekek céltudatos fejlesztését, gondozását. A tudatos fejlesztés a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg, amelyben a gyermek spontán fejlődése, érése is érvényesül.

Tehetségről még nem beszélhetünk óvodáskorban, viszont **tehetségre utaló adottságokról, hajlamokról, képességekről** már igen. Ebben az életszakaszban is felfigyelhetünk olyan gyermekekre, akinek az átlagosnál lényegesen jobbak bizonyos adottságai, nagyon motivált bizonyos területen, és ebből adódóan kitartóan, hosszú ideig képes azzal a területtel foglalatostkodni. Ha idejében felismerjük egy gyermek átlag feletti, kiemelkedő adottságait, majd az egyéni sajátosságokhoz mérten fejlesztjük, esélyt és lehetőséget biztosítunk arra, hogy a későbbi időben kibontakozhasson valós tehetsége. Ha a fejlesztés nem a hátrányokra és hiányosságokra irányul, hanem a pozitív irányba mutató érdeklődési területre, tehetségre utaló hajlamra, egyéni adottságokra, a gyermek számára örömmézzel, sikerélménnyel járhat. A kiemelkedő képességek korai felismerése és azonosítása, valamint az életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése a későbbi tehetségkibontakoztatás és a harmonikus személyiségfejlődés egyik jelentős, meghatározó feltétele. Minél korábbi életkorban jutnak a tehetségígéretnek az életkori sajátosságaiknak és a képességeiknek megfelelő fejlesztő környezetbe, annál nagyobb eséllyel tudnak a jövőben kibontakozni.

A tehetséges kisgyermek korai jellemzői:

- meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú- és rövidtávú memória;
- az átlagnál sokkal hosszabb ideig képesek egy dologra figyelni;
- gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs;
- fejlett képzelőerő, amely megnyilvánulhat korai szerepjátékokban;
- korai figuratív rajzolás (15 hónaposan rajzolás közben mondja, hogy mit rajzol éppen)
- 18-20 hónapos kori rajzban már látszik, hol a ház teteje, az autó kereke, a virág szára),
- korai alkotó tevékenységben (másfél évesen 4-5 féle gyurmafigura készítése, játékok színek szerint szimmetrikus elrendezése a polcon rendrakáskor);
- valóság és fikció korai megkülönböztetésében (másfél évesen tudja mi a különbség a "játékból megesszük" és az "igaziból megesszük" közt);
- humorérzékben (kétéves kor körül szándékosan elferdít valami mondókát és aztán nevet ezen, játékból eldugja a szülő tollát vagy szemüvegét és nevet, amikor az illető keresi a tárgyat stb.);
- magánál idősebb játszótársakat keres (vagy pedig a sokkal fiatalabbakat, akiknek dirigálhat);
- absztrakt gondolkodás, amely ebben az életkorban főleg a nyelvi készségekben érhető tetten (időviszonyokra utaló szavak, mint pl. tegnap, este);

- felsorolásokat másfél évesen "és"-sel köt össze; kétévesen olyan szavakat használ, mint pl. hanem is, mégiscsak, múltkori, kedvenc; egyre több betűt felismer, esetleg olvasni is megtanul még négyéves kora előtt);
- matematikai készségek is egyértelműen megjelennek (kétévesen 4-10 tárgyat stabilan megszámol; ismeri a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát; háromévesen 50-es számkörben összead, kivon);
- saját személyről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése (ilyesféle szóhasználatból, kifejezésekből látszik, mint "szerintem", "erre gondoltál", "baba eltöprengett", "jó itt feküdni");
- szenvedélyes érdeklődés a külvilág, az emberek, a tárgyak, természeti jelenségek, zene, gépek működése stb. irányában; már másfél-két évesen rengeteget kérdez, okokat és összefüggéseket próbál találni;
- fejlett koordináció és finommotoros mozgás;
- zenei képességek fejlettsége.

Az óvodai tehetséggondozásunk legfontosabb célkitűzései:

- A kiemelkedő képességű, kiválóan kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése.
- A gyermeki képességek kibontakoztatása és lehetőségeik kibővítése. A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, komplex személyiségfejlesztés játékos keretek között, érzelmi biztonság nyújtása mellett. Egyrészt saját óvodai csoportban az egész nap során, illetve az óvodánkban működő tehetségműhelyekben heti egy alkalommal.
- A megnyilvánuló tehetségterületekkel összefüggő képességeik erős oldalának támogatása. Pozitív, ingergazdag környezet biztosítása, kihívások elé állítás, melyben a gyermekek tapasztalati úton fejleszthetik legjobb képességeiket, kreativitásukat.
- A gyermekek megismerése után az esetleg meglévő egyenetlen fejlődésből adódó problémák, lemaradások, hiányok okának feltárása és kezelésük, részképességek kialakítása, tehetséggel összefüggő gyenge oldal fejlesztése.
- Elfogadó, támogató, szeretetteljes „légkör” megteremtése (kiegyensúlyozott társas kapcsolatok pedagógusokkal, fejlesztő szakemberekkel és a társakkal).
- Regenerálódás, pihenés biztosítása, amely elősegíti a feltöltődést.

Az óvodánk feladatai:

- Sokféle tevékenység felkínálása, ezzel segítve a gyermekeket érdeklődési irányaik megismerésében.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés.
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése.
- Partneri kapcsolat tehetségfejlesztési szakértővel, a tehetséges gyermek fejlesztésének érdekében.
- A szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében.
- Segítségadás a szülőknek, a gyermeknek megfelelő iskola kiválasztásában.
- Tehetséggondozó, fejlesztő műhelyek tervszerű, hatékony működtetése.
- A tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel.
- Szakmai együttműködés biztosítása, a műhelyvezetők és a csoportok óvodapedagógusai között.

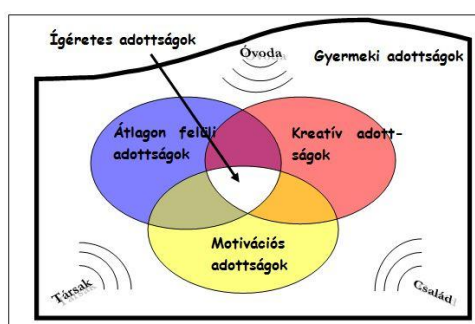
Alapelveink a tehetséggondozásban:

- Minden gyermek tehetséges valamiben, ezt a tehetségét fel kell fedoznünk.
- Komplex tehetségfejlesztő programot működtetünk, egyszerre fejlesztjük a gyermek személyiségét és képességeit, valamint erős és gyenge oldalát. Minden esetben a gyermek pozitívumait, erősségeit emeljük ki.
- A tehetséggondozás során is elemi szükségletként jelenik meg az életkornak legmegfelelőbb tevékenység, a játék. A játékos elemek minden tehetségterületen megalapozzák, színesítik, kiegészítik a tehetséggondozás folyamatát.
- A fejlesztést speciális egyéni és mikrocsoportos formában végezzük, melyben fontos a játékoság, kreativitás, biztosított a sikerélmény, az öröm.
- Lehetőség szerint az iskolába lépés után is nyomon követjük tehetséges gyermekeinket.
- A családokkal együttműködve valósítható meg a tehetséggondozás.
- Óvodánk olyan tehetséggondozó programot működtet, amelynek célja, hogy elősegítse és esélyt adjon a gyermekekben rejlő tehetség kibontakoztatásának.
- Csak kreatív óvodapedagógus képes kreatív gyermeket fejleszteni.
- Lényeges az óvodapedagógusok, pedagógusok módszertani kultúrájának folyamatos gazdagítása.
- „Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világmindenség megismerésének igénye, csak a kibontakoztatását kell segíteni.” (Maria Montessori)

Óvodai tehetségmodellünk:

Adaptált többtényezős tehetségmodellünk a Mönks – Renzulli, Czeizel, Nagy Jenőné által óvodára vonatkoztatott modell, amely kifejezi, hogy a gyermeki adottságok közül melyek azok, amelyeket az óvodai tehetséggondozás során kiemelünk, ígéretesnek tekintünk. Amennyiben egy gyermek valamelyik adottsága átlagon felüli, és azon a területen végzett tevékenységek során a gyermek egyértelműen kreativitást mutat, akkor ígéretes az adottság, vagyis a gyermeket bizonyos területen **tehetségígéretnek** tekinthetjük. (Nagy Jenőné, 2012:37)

A modell életszerű, könnyen alkalmazható az óvodában, alkalmazásával értelmezhetővé válnak a tehetség összetevői.

Óvodai tehetségmodellünk

A tehetséggondozó tevékenységek módszere:

A **gazdagítás, dúsítás** a tehetségfejlesztő munka alapeszköze: többet, mást adunk valamiből, aminek révén egy adott tehetségterület iránt felkeltjük és tartósan fenntartjuk az érdeklődést.

A gazdagítás célja elsődlegesen nem az ismeretek mennyiségének bővítése, hanem a komplex személyiségfejlesztés mentén olyan képességek fejlesztése, mint a kreatív gondolkodás és a problémamegoldás, a kritikai gondolkodás, az összefüggésekben történő elmélyülés. Az önként vállalt és kihívásként átélt megmérettető szituációk alkalmasak arra, hogy a gyermekek önmagukat mások „tükrében” is lássák. Az elmélyült játék, a gazdag és változatos tevékenységrepertoár, az érdeklődés szerinti (tartalmi) differenciálás, a sokszintű és sokféle cselekvési lehetőség, a változatos egyéni és kooperatív munkaformák, a divergens gondolkodás, a kreativitás támogatása, preferálása, ezek pozitív értékelése a gazdagítás fontos módszerei az óvodai nevelésben. Mind ehhez, elsősorban a megfelelő érzelmi és motivációs háttérrel kell biztosítani, a tevékenységek széles tárházát, a harmonikus szocializációt.

Gazdagító programunkat szolgálják a rendszeresen megszervezett kirándulások, színház-, múzeumlátogatások, táncfellépések tehetségnapon, városi rendezvényeken, gyermeknap tevékenységek szervezése, kiállítások rendezése gyermekmunkákból, Bózsik programban való részvétel.

A tehetséggondozás megvalósulásának síkjai:

A sikeres tehetséggondozási gyakorlatok egyszerre alkalmazzák az integráló és az elkülönítő elemeket, s a fejlesztést kiterjesztik minden gyermekre.

Csoporton belül: 3-4-5 éves „tehetségígéretes” személyiségének komplex, differenciált fejlesztését célzó óvodapedagógiai folyamat napi tevékenységekbe ágyazva.

Csoporton kívül: 5-6-7 éves, illetve iskolába készülő gyermekek számára szervezett, speciális érdeklődésre épülő, kiemelt adottságokat gazdagító tehetségműhelyekben.

Az óvodai élet során a tehetségígéretes gyermekek a csoportjaikban játszanak és tevékenykednek, mivel az egyéni tehetséggondozás a játéktevékenységek által valósítható meg a leghatékonyabban.

Az óvodapedagógus feladata, hogy elfogadó, szeretetteljes, nyugodt légkört alakítson ki, valamint komplex ismeretek nyújtásával tovább erősítse erős oldalukat, fejlessze gyenge területeiket. Így a kiválóan kreatív gyermekeknek lehetőségük nyílik a tudásuk és a képességeik gyakorlati alkalmazására.

A tehetségműhelyekbe beválogatás és érdeklődési kör szerinti motiváció útján kerülnek be az átlagosat meghaladó értelmi fejlettséggel, alkotóképességgel és motivációval rendelkező gyermekek, akiket játékos tevékenységeken keresztül, differenciáló, kiscsoportos foglalkozásokon fejlesztenek a műhelyvezető óvodapedagógusok. A heti rendszerességgel megtartott műhelyfoglalkozások adott nevelési év október 1-től május 31-ig tartanak. A tehetséggondozó műhelyek 30-40 perc játékos fejlesztést tartalmaznak évente 30 alkalommal. Az egyéni odafigyelés csak akkor valósítható meg, ha a csoportok kis létszámúak, ez minimum 8, maximum 16 főt jelent.

Óvodánk Pedagógiai Programja és személyi feltételei, az óvodapedagógusok speciális végzettségei, szakmai felkészültsége alapot és garanciát jelentenek a tehetséggondozó műhelyek folyamatos fenntartására, működésére. A tehetséggondozói minőségi munkánk hitelességét a szakmai színvonal megtartásával, jó hírnevünk megőrzésével igyekszünk a jövőben is elérni.

Tehetségdiagnosztikánk:

A tehetségdiagnosztika a tehetséggel kapcsolatos lelki, viselkedésbeli, teljesítménybeli, környezeti tényezők együttes vizsgálatát jelenti (Mező, 2008).

A tehetségdiagnosztika célja hármas:

- tehetségazonosítás, a tehetséges gyermekek megtalálása;
- beválogatás különböző tehetségfejlesztő programokba;
- hatásvizsgálat, az adott programok hatásvizsgálata.

1. Tehetségazonosítás:

- Információgyűjtés az óvodába kerülés előtt a családtól, bölcsődétől.
- A gyermekek fejlettségi szintjének, sajátosságainak megfigyelése a szabad játék, szervezett játék, a környezetünkről való tapasztalatszerzések, mikrocsoportos felfedezések és egyéb tevékenységek során.
- Saját csoportjukban az óvodapedagógusok nyomon követik minden gyermek különleges képességét.
- A tapasztalatok, információk egyeztetése, megbeszélése a csoportban dolgozó óvodapedagógusok között.
- Az eredmények rögzítése a gyermekek egyéni fejlődését diagnosztizáló fejlettségmérő mutatókban, a kiemelkedő adottságok megjelölése a dokumentumban.

2. Beválogatás:

A műhelyvezetők a Ryans-féle becslési skála alapján készített szempontsor segítségével, saját „mérő módszerrel” elvégzik a műhelybe ajánlott gyermekek kiemelkedő képességeinek, tehetségkomponenseinek szintjére irányuló beválogatást. Kiszűrik átlagon felüli tulajdonságaikat, kreatív adottságaikat és motivációs szintjüket.

3. Tehetéggondozó tevékenységek képességterületek szerint:

Speciális tehetségműhelyeinket Gardneri képességterületek felosztása alapján indítjuk:

- anyanyelvi;
- zenei;
- logikai;
- természeti;
- vizuális-téri;
- testi-kinesztetikus;
- szociális-interperszonális;
- intraperszonális.

Óvodánkban 8 tehetségműhely működik, az adott képességterületen kiemelt teljesítményt mutató gyermekek számára.

1. „Csip - csirip” - énekes, mozgásos tehetséggondozó műhely;
2. „Manók - háza” - dráma tehetséggondozó műhely;
3. „Mütyür - kör” - kézműves tehetséggondozó műhely;
4. „Röppentyűk” - sport tehetségműhely lányoknak;
5. „Tudorka” - logikai tehetségműhely;
6. „Turbó Csigák és Ugró Lurkók” sport tehetségműhely fiuknak;
7. „Zengő - Bongó” - zenei tehetséggondozó műhely;
8. „Zöld Kaland” természet tehetségműhely.

A tehetségműhelyek a műhelyvezetők által készített komplex tehetséggondozó program alapján működnek. A tervezett és megvalósított műhelymunkát a műhelynaplókban dokumentálják.

4. Hatásvizsgálatok:

- Eredmények, hatások mérése kreativitás, motiváció, különleges adottságok területén.
- Gyermekek önkontrollos hatásvizsgálata rajzos diagnosztikával.
- Csoportban dolgozó óvodapedagógusok önértékelő hatásvizsgálata - kérdőív.
- Tehetségműhely-vezetők hatásvizsgálata - év végi értékelés.
- Szülők hatásvizsgálata a műhelymunkáról - kérdőív.
- Tehetséggondozó munkaközösség összegző elemzése, értékelése.

A szülőkkel való együttműködési formái:

- Réteg szülői értekezlet szervezése év kezdéskor.
- Nyílt műhelytevékenység megtekintése.
- A szülők fogadóórán való tájékoztatása a gyermekek fejlődéséről.
- Lehetőség szerint közös gazdagító programok szervezése.
- Azoknak a szülőknek a programba való bevonása, akik képességeikkel támogatni tudják, témájához többletet tudnak adni, propagálják értékeit.

Fenntarthatóság:

- A kreatív nevelőtestület minden tagja elkötelezett a gyermekek tehetségének felfedezésében és fejlesztésében.
- Az innovatív pedagógus közösség igényként fogalmazta meg a kreatív, tehetségigéretes gyermekek külön gondozását.
- Konferenciákon, értekezleteken, továbbképzéseken való részvétel.
- Pályázatok, támogatók felkutatása.
- Szülői segítség kérése.

A tehetséggondozáshoz kapcsolódó dokumentumok:

- Pedagógiai Program;
- Tehetségazonosítás szempontrendszer;
- Beválogatás szempontjai;
- Bemeneti és kimeneti mérőeszközök, mérési eredmények;
- Hatásvizsgálat lapok, kérdőívek;
- 30 órás komplex tehetséggondozó program ;
- Munkaterv modulok szerinti lebontásban;
- Szülői nyilatkozat a gyermek tehetséggondozó műhelyfoglalkozáson való részvételéről;
- Összegzés a fejlődés jellemzőiről;
- Szülők tájékoztatásának rögzítése félévenként;
- Műhelynapló;
- Tehetségútlevél.

Után - követés:

Óvoda-iskola átmenet projektet keretében lehetőségünk van nyomon követni a tehetségműhelyekből kilépő gyermekek fejlődését óvodai rendezvényeken, iskolai nyílt napokon és előadásokon. Külön program nélkül figyelemmel kísérjük őket a város művészeti iskolájában, művészeti egyesületeiben és a sportegyesületekben is.

„Nagy alkotásokra; korszakalkotó tudományos teljesítményekre azok lesznek képesek, akiknek már gyermekkorukban engedték és ösztönözték, hogy egy (vagy több) területen kiemelkedőek legyenek. Hogy a gyermekkori kiemelkedő képesség kicsúcsosodik-e megnyilvánuló tehetségben – óvodáskorban nehezen bejósolható, de a lehetőségteremtéssel minden alapot megadhatunk a végső cél, az alkotó tehetség eléréséhez.” (Mező K., 2021: 26)

4. számú melléklet: Boldog Óvoda program**A DERECSKEI MESE - VÁR ÓVODA
BOLDOG ÓVODA PROGRAMJA**

A 2018/2019-es nevelési évben bevezetésre került a Jobb Veled a Világ Alapítvány által indított Boldogságóra program. Óvodánkban az adott nevelési év 5-6 éves korcsoportjai csatlakoznak a programhoz.

Óvodánk 2018-tól: „**BOLDOG ÓVODA**” cím, majd 2021-től: „**ÖRÖKÖS BOLDOG ÓVODA**” cím tulajdonosává váltunk,

Kiemelt feladatunk:

A 3-6 éves gyermekek korosztályában módszertani segítség, új ötletek befogadása, a boldogságra való képesség erősítése, kibontakoztatása. Pozitív énkép kialakítása, a feladatok, játékok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése. Egy optimista, bizakodó életszemlélet alakítása, derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása. A szeretetteljes, vidám légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, szomatikus fejlődésükre egyaránt.

Célunk:

A gyermekeket meg kell tanítanunk az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására. Életszemlélet alakítása, mely iránymutatást adhat a pozitív, gördülékenyebb megoldási lehetőségek előhívására, megfogalmazására. A gyermekek magabiztossága, bizalma, lelki egészsége nagyobb esélyt teremthet a problémák stressz mentes, hatékonyabb kezelésére.

A Boldogságórák célja:

A pozitív pszichológia kutatásainak eredményeire építve és annak módszereit alkalmazva a gyermekek csoportosan és egyénileg ismerjék meg a boldogság fő összetevőit. Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére inspiráljuk őket, amelyek hozzájárulnak a gyermekek boldogságszintjének növekedéséhez. A pozitív érzelmi állapotok elérését, fenntartását és fokozását lehetővé tevő technikák és módszerek tanításával, az intellektuális és szociális fejlődés előmozdításának és a mentális egészség fejlesztésének segítése.

A Boldogságóra Program 10 egymásra épülő témából áll, s ezek fokozatosan tárják a csoport, a gyermekek elé, a boldogság sokféle lehetőségeit, területeit, az arra való törekvés feltételeit.

Témakörök:

- Boldogságfokozó hála
- Optimizmus gyakorlása
- Kapcsolatok gyakorlása
- Boldogító jó cselekedetek
- Célok kitűzése és elérése
- Megküzdési stratégiák
- Apró örömek élvezetek
- Megbocsátás
- Testmozgás
- Fenntartható boldogság

A gyermekekkel beszélgető-kör alkalmával érzékenyítő gyakorlatokat végzünk, mely magában foglalja az egymásra és önmagunkra való odafigyelést, egymás mondanivalójának tiszteletben tartását, meghallgatását. Beszélgetés során, aki igényli, hangot adhat véleményének, megoszthatja gondolatait, melyekre reagálhatunk. Ezzel a gyermekek megtapasztalják, hogy bátran beszélhetnek bármiről, lehet véleményük, élményeiket (akár vidám, akár szomorú) meghallgatjuk, megbeszéljük. Továbbá a gyermekek empátiás képességét erősítve, biztatjuk, vagy épp együtt örülünk az elhangzottaknak. Nagy gondot fordítunk ezen alkalmakkor a testi kontaktus közösségformáló erejére is. Egy-egy érintést, ölelést, kedves gesztust adunk tovább folyamatosan az utánunk következő gyermeknek. Így megtanulják elsajátítani a szeretet fogadásának, továbbadásának képességét egyaránt.

Csatlakoztunk a programhoz, mivel:

- úgy gondoljuk, a program nagyszerű lehetőséget biztosít új ötletek, módszertani támogatás biztosítására, hiszen a fent említett, már működő csoportgyakorlat előhírnökeként szolgál a Boldogságprogram megvalósításához;
- tapasztalataink azt mutatják, a pozitív megerősítés nagy hatással van a gyermekek önismeretének fejlődésére, társas kapcsolataira, azok elmélyítésére, valamint az egészséges lelki fejlődésük biztosítására;
- a gyermekek iránymutatást kaphatnak annak megsegítésére, hogy a mindennapokban, élethelyzetekben könnyebben boldoguljanak;
- a program jótékonyan hat a csoport-szellem, a „mi-tudat” alakulására, erősítésére;
- minden gyermeknek joga van boldognak lenni, minél könnyebben kezelni a különböző helyzeteket, s a gyermekkorban beivódott minták maximálisan kihatnak felnőttkori életükre is.

Feladatunk:

Legalább havi egy órában, tíz hónapon keresztül:

- a feladatok gyermek közeli, játékos és legfőképp vidám keretek közötti alkalmazása, melynek során boldogságfokozó gyakorlatokkal fejlesztjük a kisgyermekek pozitív életszemléletét, gondolkodását;
- a feladatok differenciált feldolgozása, korcsoportonként, illetve a gyermekcsoport adott képességeinek figyelembevételével;
- a feladatok felkínálása az óvodás gyermek élettani igényeinek megfelelően komplex formában az egész hónap során;
- a Boldogságóra gyakorlatainak beillesztése az adott helyzettől vagy igénytől függően a mindennapi tevékenységekbe, kezdeményezésekbe legyen az mozgás, ének-zene, környezeti nevelés, mesélés, verselés, vagy akár kézműves tevékenység, s ezek a gyakorlatok a heti rend rugalmaságának köszönhetően maximálisan megvalósíthatóak;
- minél több helyszín bevonásával a gyakorlatok megvalósítása;
- a Boldogságóra szakmai könyvcsoomag felhasználásával Boldogságórák tartása, valamint a Boldogság Intézmény által havonta meghatározott feladatok feltöltése honlapukra, illetve a program alakulásának, eredményességének kommunikálása.

Az óvodapedagógusaink feladatai:

- a gyermekeket meg kell tanítani az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására, az új ötletek befogadására, a boldogságra való képesség erősítésére, kibontakoztatására;
- a pozitív énkép kialakítása;
- a feladatok, játékok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése;
- egy optimista, bizakodó életszemlélet alakítása;
- derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása;
- a programhoz hasonló játékos feladatok rendszeres (napi) alkalmazása;
- a beszélgető-kör alkalmával érzékenyítő gyakorlatok végzése;
- az empátikus képesség erősítése;
- a nyitottság, a kíváncsiság, a játék és az öröm jogának biztosítása;
- a problémamegoldó képesség kifejlesztése;
- a vitakultúra elemeinek (bírálat, önbírálat, ok-okozati összefüggések, a mások véleményére való odafigyelés, a nyelvi megformálás) folyamatos alkalmazása;
- minél szélesebb körű önkifejezési lehetőségek biztosítása.

A szeretetteljes, vidám légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ez kihat egészségükre, szomatikus fejlődésükre egyaránt.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- könnyebben megoldja a különböző élethelyzeteket;
- stressz mentesen, hatékonyan kezeli a problémákat;
- életszemlélete pozitív;
- odafigyel társaira és önmagára;
- tiszteletben tartja, meghallgatja társait;
- ragaszkodik a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, s ezt érzelmekben, szavakban kifejezi;
- betartja a kulturált viselkedés szabályait;
- elfogadja a társai eltérő külsejét, viselkedését, beszédét (másságát);
- szeretettel fogadja a vendégeket;
- szívesen végez munkát a közösségért, együttműködik a közös rendezvényeken;
- konfliktushelyzetben egyezkedik társaival.

5. számú melléklet: Állatbarát program**A DERECSKEI MESE - VÁR ÓVODA
ÁLLATVÉDELMI PROGRAMJA**

„A fenntarthatóságra való felkészítés egész életen át tartó tanulási és szocializációs folyamat, amely tájékozott és tevékeny állampolgárokat nevel, akik kreatív, probléma-megoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet- és környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és etikusan felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös döntéseikért, tetteikért. Ezek az intézkedések biztosítják az egészséges környezetet és a hatékony gazdaságot a jövő számára.” (Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia 2010).

1998. évi XXVIII. Törvény az állatok védelméről és kíméletéről: „Az Országgyűlés – annak tudatában, hogy az állatok érezni, szenvedni és örülni képes élőlények, tiszteletben tartásuk, jó közérzetük biztosítása minden ember erkölcsi kötelessége, (...) – az állatok ésszerű védelmének és kíméletének biztosítása érdekében az alábbi Törvényt alkotja.”

A környezet- és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életéről sem, hiszen az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza saját szervezete működésére. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket és programjainkkal a környezettudatos magatartást fejleszteni.

Pedagógiai alapelveink:

- az ember és a természet harmonikus kapcsolatának elősegítése;
- az egyén felelősségvállalása az állatok és a természetes környezet védelmében;
- az egyéni fejlődés tiszteletben tartása (differenciálás);
- az egyéni igényekhez illeszkedő, fejlesztő közeg, környezet kialakítása;
- az egyéni kompetenciák fejlesztése, valamint ezek fontosságának tudatosítása.

Pedagógiai céljaink, feladataink:

- gyermekek megtapasztalhassák és megtanulhassák önmagukkal és környezetükkel szemben a felelős viselkedést;
- természetben megtalálható élőlények megismerése, megszerettetése, a környezetvédelem fontosságának tudatosítása;
- környezettudatos gondolkodás fontosságának ismertetése, gyermekek ismeretanyagának bővítése, új szempontok átadása, valós kép és kapcsolat kialakulása az állattal (nem TV-ből vett információk alapján);
- gyermekek és a kutyák közti kommunikációs képesség fejlesztése, a zárkózottság, elszigetelődés csökkentése, az esetlegesen korábban megélt stressz, trauma oldása, kapcsolatteremtési és szociális képességek fejlesztése, önmagának és környezetének tiszteltetésére nevelés.
- közelebb hozzuk az állatvédelmet, az állatokkal való helyes bánásmódot és a felelős állattartást a gyermekekhez.

Óvodánk 2022-től viseli az „ÁLLATBARÁT ÓVODA” címet.